

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
MEDICINOS FAKULTETAS**

Išplėstinės praktikos slauga

Sveikatos mokslų instituto Slaugos katedra

Meda Sakalauskaitė, II kursas, I gr.

MAGISTRO BAIGIAMASIS DARBAS

**Slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajų su mokymosi rezultatais
įvertinimas**

***Evaluation the Relationships of Emotional Intelligence and Motivation to Learning
Outcomes in Nursing Students***

Darbo vadovė

dr. Aldona Mikaliūkštienė

Katedros vadovė

dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė

Konsultantas

lekt. Paulius Razmys

Vilnius, 2025

meda.sakalauskaite@mf.stud.vu.lt

TURINYS

SANTRUMPOS	3
SANTRAUKA.....	3
SUMMARY	4
IVADAS.....	6
1. LITERATŪROS APŽVALGA.....	7
1.1. Emocinis intelektas	7
1.1.1. Emocinio intelekto vertinimas.....	8
1.1.2. Emocinis intelektas slaugytojo profesijoje	10
1.1.3. Studentų emocinio intelekto sąsajos su mokymosi rezultatais	11
1.1.4. Emocinio intelekto ugdymas.....	12
1.2. Motyvacijos samprata ir jos svarba	14
1.2.1. Motyvacijos vertinimas	15
1.2.2. Slaugos studentų akademinė motyvacija ir jos sąsajos su mokymosi rezultatais	16
2. MEDŽIAGA IR METODAI.....	19
2.1. Tyrimo procesas	19
2.2. Literatūros šaltinių paieškos strategija ir apdorojimas	19
2.3. Tyrimo metodas ir jo pagrįstumas	20
2.5. Tyrimo instrumentai.....	21
2.6. Duomenų analizė.....	21
2.7. Tyrimo etika	22
3. TYRIMO REZULTATAI	22
3.1. Respondentų bendroji charakteristika	22
3.2. Tiriamųjų mokymosi rezultatai.....	24
3.3. Slaugos studentų emocinio intelekto vertinimas	25
3.4. Slaugos studentų akademinės motyvacijos vertinimas.....	31
4. REZULTATŲ APTARIMAS	42
IŠVADOS	47
REKOMENDACIJOS	48
PADĖKA	50
LITERATŪRA	51
PRIEDAI	58
1 PRIEDAS. Pritarimas atlikti tyrimą	
2 PRIEDAS. Tyrimo instrumentas	
3 PRIEDAS. Leidimas naudoti Studentų akademinės motyvacijos (SAMS-21) skalę	
4 PRIEDAS. Leidimas naudoti Emocijų vertinimo (emocinio intelekto) (SSRI) skalę	
5 PRIEDAS. Rezultatų lentelė	
6 PRIEDAS. Publikuotas straipsnis	
7 PRIEDAS. Pažyma dėl straipsnio priėmimo spaudai	

SANTRUMPOS

AM – akademinė motyvacija

EI – emocinis intelektas

SANTRAUKA

Emocinis intelektas ir akademinė motyvacija vaidina svarbų vaidmenį ugdymo aplinkoje ir akademiinių tikslų siekime. Emocinio intelekto įgūdžiai padeda valdyti stresą bei palaikyti geresnius tarpasmeninius santykius, o didelė akademinė motyvacija skatina nuoseklų mokymąsi bei profesinį augimą. Minėti veiksniai yra glaudžiai susiję ir gali reikšmingai lemti geresnius studentų mokymosi rezultatus.

Tyrimo tikslas – įvertinti slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajas su mokymosi rezultatais.

Uždaviniai: 1) Nustatyti slaugos studentų emocinį intelektą; 2) Įvertinti slaugos studentų akademinę motyvaciją; 3) Nustatyti sąsajas tarp slaugos studentų emocinio intelekto, akademinės motyvacijos bei mokymosi rezultatų.

Darbo metodai. Atliktas kiekybinis aprašomasis skerspjūvio tyrimas. Duomenys rinkti apklausos būdu. Instrumentas – klausimynas, kurį sudaro: Emocijų vertinimo skalė (emocinio intelekto skalė), Studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS21) bei klausimai apie sociodemografinius respondentų duomenis, studijų rezultatų vidurkius. Tyrimo duomenų analizė atlikta naudojant statistinės analizės „SPSS Windows 30.0.0.0“ ir Excel 2016 programas. Tyrime dalyvavo 212 vienos Lietuvos aukštosios mokyklos 1-4 kursų slaugos bakalauro ir 1-2 kursų slaugos magistrantūros studentų.

Rezultatai. Bendro emocinio intelekto lygis yra aukštas (vid.=127,62), aukščiausiu emociniu intelektu pasižymi tie tiriamieji, kurie savo mokymosi rezultatus vertino puikiai, žemiausiu – vertinantys silpnai ($p<0,001$; $H=27,201$). Statistiškai reikšmingas labai silpnas teigiamas ryšys rastas tarp „kitų žmonių emocijų valdymo“ subskalės balų bei pažymių vidurkio už studijų periodą (bendro viso mokymosi laikotarpio) ($r=0,184$; $p=0,007$). Bendra akademinė motyvacija yra didelė (vid.=97,42). Vertinant bendros akademinės motyvacijos sąsajas su amžiumi, rastas statistiškai reikšmingas silpnas neigiamas ryšys ($r=-0,281$; $p<0,001$), su praėjusio semestro pažymių vidurkiu rastas statistiškai reikšmingas labai silpnas neigiamas ryšys ($r=0,170$; $p=0,013$). Didėsne akademine motyvacija pasižymi slaugos bakalauro programos 1-o ir 2-o kurso studentai ($p<0,001$; $H=44,037$), nedirbantys ($p=0,012$; $U=3984,000$) bei

gyvenantys su tėvais ($p=0,010$; $H=13,393$) tiriamieji. Nustatytas statistiškai reikšmingas teigiamas ryšys tarp emocinio intelekto ir akademinės motyvacijos ($r=0,293$; $p=0<0,001$).

Išvados. Slaugos studentai pasižymi aukštu emociniu intelektu ir didele akademine motyvacija. Aukščiausiu emociniu intelektu pasižymi tie tiriamieji, kurie savo mokymosi rezultatus vertina puikiai. Akademine motyvacija didžiausia tarp jaunesnių kursų studentų, tačiau su amžiumi ji nežymiai mažėja. Aukštesniu emociniu intelektu pasižymintiems studentams nustatyta aukštesnė akademine motyvacija.

Raktažodžiai: emocinis intelektas, motyvacija, mokymosi rezultatai, slaugos studentai.

SUMMARY

Emotional intelligence and academic motivation play an important role in the educational environment and in achieving academic goals. Emotional intelligence skills help to manage stress and maintain better interpersonal relationships, while high academic motivation promotes consistent learning and professional progress. These factors are closely linked and can significantly contribute to better student learning outcomes.

The aim of this work is to assess the relationship between emotional intelligence and motivation of nursing students to their learning outcomes.

Objectives: 1)To determine nursing students' emotional intelligence; 3)To assess nursing students' academic motivation; 3)To determine the relationship between nursing students' emotional intelligence, academic motivation, and learning outcomes.

Methods. A quantitative descriptive cross-sectional study was carried out. Data were collected by survey. The instrument was a questionnaire consisting of the Emotion Assessment Scale (Emotional Intelligence Scale), the Student Academic Motivation Scale (SAMS21), and questions about the respondents' socio-demographic data and average study performance. The study data was analyzed using the statistical analysis software SPSS Windows 30.0.0.0 and Excel 2016. The study involved 212 students of Bachelor of Nursing (1-4 years) and Master of Nursing (1-2 years) from one Lithuanian higher education institution.

Results. The level of general emotional intelligence is high (mean =127.62). The highest emotional intelligence was found in those who rated their learning performance as excellent, while the lowest was found in those who rated their performance as poor ($p<0.001$; $H=27.201$). A statistically significant very weak positive correlation was found between the scores on the "managing other people's emotions"

subscale and the average of grades over the study period (total learning period) ($r=0.184$; $p=0.007$). General academic motivation is high (mean =97.42). In terms of the correlation of general academic motivation with age, a statistically significant weak negative correlation was found ($r=-0.281$; $p<0.001$), and a statistically significant very weak negative correlation was found with the average of grades in the previous semester ($r=0.170$; $p=0.013$). Academic motivation is higher among 1st and 2nd year Bachelor of Nursing students ($p<0.001$; $H=44.037$), those who are not working ($p=0.012$; $U=3984.000$) and those who live with parents ($p=0.010$; $H=13.393$). There was a statistically significant positive relationship between emotional intelligence and academic motivation ($r=0.293$; $p=0<0.001$).

Conclusions. Nursing students have high emotional intelligence and high academic motivation. The highest emotional intelligence is found in those subjects who rate their academic performance highly. Academic motivation is highest among younger students, but decreases slightly with age. Students with higher emotional intelligence have higher academic motivation.

Keywords: emotional intelligence, motivation, learning outcomes, nursing students.

IVADAS

Emocinio intelekto (EI) vertinimas ugdymo aplinkoje pastaraisiais metais yra vis dažniau nagrinėjama tema, atspindinti visuomenės ir akademinės bendruomenės susidomėjimą emocinių gebėjimų svarba tiek asmeniniam, tiek profesiniam tobulėjimui [1–3]. Šiuolaikiniai medicinos srities tyrimai taip pat dažniau tiria EI svarbą [4]. Mayer ir Salovey 1990 metais [5,6] pristatė emocinio intelekto konceptą. Jie apibūdino jį kaip asmens gebėjimą stebėti ir vertinti savo ir kitų emocijas, jas suprasti, valdyti ir gebėti panaudoti kūrybiniam mąstymui, pažintiniam elgesiui bei motyvacijos skatinimui [5,7]. Emocinis intelektas gali turėti didelę įtaką ne tik asmeniniam gyvenimui, bet ir profesinei sėkmei, nes gebėjimas efektyviai valdyti emocijas padeda žmonėms geriau prisitaikyti prie sudėtingų situacijų ir kurti teigiamas socialines bei darbo aplinkybes. EI yra svarbus gebėjimas, padedantis ne tik asmenims efektyviai valdyti savo emocijas, bet ir bendrauti su kitais. Slaugos studentams šis gebėjimas yra ypač reikšmingas, nes jie nuolat susiduria su iššūkiais, reikalaujančiais empatijos, streso valdymo ir sprendimų priėmimo gebėjimų [8]. Tyrimai rodo, kad aukštas EI gali teigiamai paveikti mokymosi rezultatus, padedant studentams geriau prisitaikyti prie akademinio ir profesinio reikalavimų [9]. EI potencialiai siejamas su aukštesniais akademiniais rezultatais bei akademinė sėkmė įvairiose profesijose [3,4]. Tuo tarpu žemas EI lygis gali dažniau sukelti stresą, akademinį išsekimą ir netgi studijų nutraukimą, kas, be abejonės, gali turėti neigiamą poveikį būsimiems slaugos specialistams [1,7]. Tai rodo, kad emocinio intelekto lygis tiesiogiai veikia tiek asmeninį studentų gerbūvį, tiek jų profesinį pasirengimą. [2,7]. Todėl yra ypač svarbu ugdyti EI švietimo sistemoje, nes tai gali turėti tiesioginį poveikį mokymosi rezultatams ir studentų gerovei.

Motyvacija taip pat yra svarbus veiksnys, siekiant akademinio tikslo [1,2,10]. Tai yra dinamiškas procesas, grindžiamas motyvu ar tikslu, skatinantis individą pradėti ir užbaigti tam tikrus veiksmus bei gerinti darbo efektyvumą [7]. Deci ir Ryan 2000 metais pristatė savideterminacijos teoriją, kuri tiria žmogaus motyvaciją, apibrėžia vidinę ir išorinę motyvaciją, nustato jos šaltinius ir nurodo socialinius bei psichologinius veiksnius, kurie yra būtini motyvacijos augimui [11]. Motyvacija gali būti įvairi. Vidinę motyvaciją lemia asmeninis smalsumas, noras tobulėti, savirealizacija, pasitenkinimas mokymosi procesu ar profesiniu augimu. Išorinė motyvacija kyla iš aplinkos veiksnių, tokių kaip akademiniai įvertinimai, karjeros perspektyvos ar socialinis pripažinimas [12,13]. Slaugos studentams vidinės paskatos, tokios kaip siekis įgyti žinias ir jas pritaikyti teikiant pagalbą žmonėms, gali stipriai veikti jų mokymosi motyvaciją. Tačiau išoriniai veiksniai, tokie kaip akademiniai reikalavimai ar profesinės karjeros galimybės bei noras gauti atlygį, taip pat gali turėti reikšmingą poveikį ne tik slaugos, bet ir kitų sričių studentų motyvacijai [14,15].

Emocinio intelekto įgūdžiai bei motyvacija yra ypatingai svarbūs universiteto gyvenime, kupiname iššūkių, socialinių sąveikų, savo ir kitų jausmų tyrinėjimų, draugystės ir asmenybės tobulėjimo [2,7]. Pasaulio mastu galima rasti keletą straipsnių, tiriančių studentų emocinį intelektą, akademinę motyvaciją bei jų įtaką mokymosi rezultatams [4,7,16]. Tai reiškia, kad jie yra svarbūs veiksniai siekiant identifikuoti besimokančiuosius, kuriems gali prireikti tiesioginio tarpininkavimo bei yra naudinga priemonė švietimo sistemoje, padedanti geriau suprasti studentų poreikius ir teikti jiems reikalingą pagalbą, tačiau Lietuvoje ši problema nagrinėjama kiek mažiau. Ypatingai sudėtinga rasti Lietuvoje atliktų darbų, tiriančių būtent slaugos studentus, nes ši tema iki šiol yra gan mažai išnagrinėta mūsų šalyje.

Šis darbas leis geriau suprasti, kad EI gali būti lavinamas ir pritaikomas slaugos studijų programose, siekiant geresnių mokymosi rezultatų. Be to, akademinė motyvacija, kaip svarbus veiksnys, gali turėti įtakos studentų pasiekimams. Tyrimo išvados taip pat gali paskatinti Lietuvoje įgyvendinti praktines priemones, skirtas emocinio intelekto stiprinimui ir akademinės motyvacijos skatinimui, siekiant paruošti geriau pasirengusius ir emociniu požiūriu stipresnius specialistus.

Darbo tikslas – įvertinti slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajas su mokymosi rezultatais.

Darbo uždaviniai:

1. Nustatyti slaugos studentų emocinį intelektą.
2. Įvertinti slaugos studentų akademinę motyvaciją.
3. Nustatyti sąsajas tarp slaugos studentų emocinio intelekto, akademinės motyvacijos bei mokymosi rezultatų.

1. LITERATŪROS APŽVALGA

1.1. Emocinis intelektas

Pastaraisiais metais emocinio intelekto tema vis labiau domina mokslo bendruomenę. Nagrinėjamos įvairios su EI susijusios temos, analizuojama jo įtaka ir tiriamos tarpusavio sąsajos. Salovey ir Mayer [5] EI apibrėžė kaip individo gebėjimą stebėti ir vertinti savo bei kitų emocijas (verbalines ir neverbalines), jas atskirti ir naudoti su emocijomis susijusią informaciją, siekiant skatinti kūrybinio mąstymo procesą [5,7]. Emocinį intelektą sudaro keturi aspektai: emocijų suvokimas, emocijų naudojimas mąstymui, emocijų supratimas ir emocijų valdymas [5,6,17]. Emocijų suvokimas, tai gebėjimas atpažinti savo ir kitų emocijas, per išorinius ženklus, pavyzdžiui, veido išraiškas, balso toną,

kūno kalbą. Emocijų naudojimas mąstymui reiškia gebėjimą naudoti emocijas, siekiant geriau suvokti situaciją, skatinti kūrybingumą, priimti sprendimus ir efektyviai spręsti problemas. Emocijų supratimas – gebėjimas suprasti emocijų priežastis, emocijų kaitą bei numatyti, kaip jos gali vystytis laikui bėgant. Emocijų valdymas reiškia gebėjimą valdyti savo emocijas bei daryti įtaką kitų emocijoms, panaudojant tai tam tikram tikslui [18,19]. Šie keturi komponentai apibrėžia emocinį intelektą, jie nusako asmens gebėjimą efektyviau bendrauti, išreikšti emocijas ir tvarkytis su emocinėmis reakcijomis kasdieniame gyvenime. Gebėjimas vertinti emocijas taip pat svarbus problemų sprendimams, bendravimui, streso valdymui, dėmesio sutelkimui bei motyvacijos stiprinimui [5,7]. Savo ir kitų emocijų suvokimas apima gebėjimą nukreipti situacijas tinkama linkme ir siekti asmeninių tikslų [16]. Aukštas emocinio intelekto lygis leidžia panaudoti emocijas kognityvinei veiklai ir problemų sprendimui, pavyzdžiui, pasitelkiant teigiamą nuotaiką, siekiant skatinti kūrybinį mąstymą [16].

Taigi, yra svarbu ir naudinga vertinti EI, nes jis turi didelę įtaką įvairiems gyvenimo aspektams. Keturi pagrindiniai EI komponentai – emocijų suvokimas, naudojimas mąstymui, supratimas ir valdymas yra itin svarbūs efektyviam bendravimui ir problemų sprendimui. Aukštas EI lygis prisideda prie kūrybinio mąstymo skatinimo bei tikslų siekimo. Emocinis intelektas yra esminė savybė, leidžianti ne tik geriau suprasti save ir kitus, bet ir efektyviai panaudoti emocijas siekiant asmeninių tikslų bei prisitaikyti prie įvairių gyvenimo situacijų. Tai ne tik asmeninės sėkmės, bet ir efektyvios socialinės sąveikos bei problemų sprendimo pagrindas.

1.1.1. Emocinio intelekto vertinimas

Per daugelį metų atsirado įvairių emocinio intelekto konceptualizavimo būdų, kurie dažniausiai apibendrinami trimis modeliais: gebėjimų, požymių ir mišriais. Šie modeliai turėjo įtaką emocinio intelekto matavimo priemonių konstrukcijai. Buvo sutelktas dėmesys į objektyvių instrumentų, leidžiančių įvertinti su šiuo konstruktu susijusius aspektus, sukūrimą [18,19].

Gebėjimų modelis, sukurtas pagal Mayer ir Salovey [5], matuoja emocinį intelektą per praktines užduotis, kuriose asmuo turi parodyti, kaip gerai jis supranta ir naudoja emocijas problemų sprendimui bei mąstymui skatinti. Modelyje yra keturi įgūdžių tipai: emocijų suvokimas, emocijų panaudojimas, emocijų supratimas, emocijų valdymas. Mayer ir Salovey modelyje [5,20], vertinami tikri atsakymai į užduotis, o ne subjektyvūs asmens vertinimai apie savo gebėjimus [21,22]. Šie instrumentai yra maksimalaus pajėgumo testai ir, skirtingai nei požymių testai, jie nėra skirti tipiskam elgesiui numatyti. Gebėjimų modelio instrumentai dažniausiai naudojami situacijose, kai reikalingas geras teorinis emocijų supratimas [18]. Jos gerai parodo asmens gebėjimą suprasti emocijas ir jų veikimą. Šio modelio pavyzdys

– Mayer-Salovey-Caruso emocinio intelekto testas (MSCEIT) [23], modeliuojamas pagal sugebėjimais pagrįstus IQ testus.

Vėliau, 2001 metais, buvo sukurtas Petrides ir Furnham [24] pasiūlytas bruožų modelis (angl. *Trait Emotional Intelligence* (TEI)). Šiuose klausimynuose respondentai pateikia savęs vertinimus pagal jų pasireiškiančias emocines reakcijas į situacijas. Šis modelis apibrėžia emocinį intelektą kaip bruožą, tai yra, kaip nuolatinis elgesio modelis laikui bėgant (priešingai nei įgūdžiai, kurie didėja laikui bėgant ir treniruojantis), ir yra susijęs su polinkiais, asmenybės bruožais ar įsitikinimais apie savo veiksmingumą [19,24]. Jį sudaro penkiolika asmenybės dimensijų, sugrupuotų į keturis veiksnus: savijauta, savikontrolė, emocionalumas ir socialumas [19]. Tokie klausimynai suteikia galimybę įvertinti, kaip asmuo suvokia savo emocinius gebėjimus kasdienėse situacijose [18]. Bruožų modelis nurodo individualų savo emocinių gebėjimų suvokimą. Šiam modeliui priskiriama Schutte emocinio intelekto skalė (*Schutte Emotional Intelligence Scale* (SEIS)) [25], kitaip dar vadinama savęs įvertinimo skale. Ši skalė grindžiama Salovey ir Mayers originaliu emocinio intelekto modeliu [5]. Skalėje naudojami klausimai, kurie prašo tiriamųjų įvertinti elgesio tendencijas bei gebėjimus, o ne objektyviai įvertinti savo gebėjimus. Šie testai matuoja tipiską elgesį, todėl jie tinka gerai nuspėti tikrąjį elgesį įvairiose situacijose.

Trečiasis emocinio intelekto konceptualizavimo būdas – mišrūs modeliai. Šie modeliai sujungia protinius gebėjimus su asmenybės bruožais. Juose įvertinamas bruožų, socialinių įgūdžių ir kompetencijų derinys, kuris sutampa su kitais asmenybės rodikliais [18]. Vienas tokių – modelis, kurį 1997 metais sukūrė Bar-On [26]. Modelis pabrėžia, kad emocinis intelektas yra svarbus asmens psichologinei gerovei ir gebėjimui sėkmingai prisitaikyti prie aplinkos reikalavimų. Bar-On modelyje yra penki pagrindiniai komponentai: intraasmeniniai įgūdžiai (asmeninis suvokimas), tarpasmeniniai įgūdžiai, prisitaikymo įgūdžiai (prisitaikymas), streso valdymo įgūdžiai (streso valdymas) ir bendra nuotaika [19]. Vienas iš žinomiausių mišriojo modelio autorių yra Goleman [27], kuris emocinį intelektą apibūdina penkiais pagrindiniais komponentais: emocijų atpažinimu, emocijų valdymu, motyvacija, kitų emocijų atpažinimu bei santykių valdymu [19]. Mišrūs modeliai apima ne tik pagrindines emocines kompetencijas, bet ir papildomus socialinius bei bendravimo įgūdžius [21]. Tai plačiai naudojama darbo aplinkoje, vertinant tokius aspektus kaip empatija, lyderystė ir socialinis sąmoningumas. Todėl šis modelis yra tinkamas įvairioms organizacijoms, norinčioms įvertinti ir lavinti darbuotojų emocinį intelektą, kad jie sėkmingiau spręstų konfliktus ir stiprintų komandinį darbą [19].

Dauguma minėtų modelių šalininkų sutinka, kad emocinis intelektas yra svarbus veiksnys, apimantis gebėjimą atpažinti, suprasti, išreikšti ir valdyti savo bei kitų emocijas. Visi šie modeliai yra paremti dvejomis dimensijomis – asmenine ir tarpasmenine. Kiekvienas vertinimo metodas turi savo

pranašumų ir apribojimų, todėl pasirinkimas priklauso nuo vertinimo tikslo ir konteksto. Šie metodai padeda įvertinti asmenų gebėjimą atpažinti emocijas, valdyti emocinį atsaką bei bendrauti, todėl jie yra plačiai naudojami švietimo srityje ir darbo aplinkoje.

1.1.2. Emocinis intelektas slaugytojo profesijoje

Emocinis intelektas dažnai laikomas svarbiu rodikliu, nulemiančiu sėkmę tiek asmeniniame gyvenime, tiek profesinėje veikloje. Šiuolaikiniai medicinos srities tyrimai vis dažniau analizuoja emocinio intelekto svarbą sėkmingam sveikatos priežiūros specialistų darbui [4]. Tai yra svarbus slaugytojų ir akušerių įgūdis, leidžiantis efektyviai veikti įvairiose srityse bei situacijose, taip pat padedantis sėkmingai bendradarbiauti su kolegomis, pacientais ir jų artimaisiais [16]. Slaugytojai, turintys gerus santykių valdymo ir socialinius įgūdžius, ne tik demonstruoja EI, bet ir jaučia didesnę pasitenkinimą savo darbu. Taip pat pacientai, šeimos nariai ir kolegos, susidūrę su slaugytojais, turinčiais aukštesnį EI, patirs didesnę pasitenkinimą. Tai suteikia galimybę ir slaugytojams, ir pacientams tobulėti sveikatos priežiūros srityje [28]. Slaugytojai savo darbo aplinkoje susiduria su begale stresinių situacijų. Tokios aplinkybės reikalauja veiksmingų streso įveikos strategijų taikymo, komandinio darbo puoselėjimo ir greito svarbių sprendimų priėmimo [29]. Norint valdyti emocinius poreikius, būtinas ir savo emocinės gerovės palaikymas, kad būtų užtikrinta optimali pacientų priežiūra.

Emocinis intelektas yra esminė santykių kūrimo, streso valdymo ir savireguliacijos savybė [30]. Aukštas slaugytojų vadovų emocinio intelekto lygis tiesiogiai susijęs su geresniais darbo rezultatais. Tokie vadovai įkvepia, motyvuoja ir skatina darbuotojus, užtikrindami efektyvų komandos bendradarbiavimą ir produktyvumą, taip pat daro transformacinį poveikį komandai, skatindami jos augimą ir tobulėjimą [16]. Tarp daugelio įgūdžių, reikalingų vadovauti tarpprofesinėms sveikatos priežiūros komandoms, emocinis intelektas ir bendravimo įgūdžiai yra labai svarbūs siekiant ugdyti profesionalumą, įgyti pacientų pasitikėjimą ir užtikrinti optimalią pacientų priežiūrą [31]. Tyrimai rodo, kad emocinis intelektas teigiamai veikia sveikatos priežiūros specialistų psichosocialinę gerovę, didina jų individualų atsparumą, socialinės paramos suvokimą, empatiją, gerina darbo rezultatus bei pasitenkinimą darbu, o taip pat mažina patiriamą stresą [32,33].

Emocinis intelektas yra glaudžiai susijęs su individo savybėmis ir jo asmenybe bei puikiai prognozuoja profesinę sėkmę. Jis turi didelę reikšmę slaugytojo profesijoje, plėtojant terapinius slaugytojo ir paciento santykius, teikiant kokybišką priežiūrą ir efektyviai išnaudojant slaugytojo konsultavimo vaidmenį. Savo emocijų suvokimas gali padėti reguliuoti elgesį, o tai gali palengvinti geresnį bendravimą su kitais, padeda sumažinti stresą, nes gerina bendravimą ir skatina tarpprofesinius santykius.

1.1.3. Studentų emocinio intelekto sąsajos su mokymosi rezultatais

EI vertinimas gali būti taikomas visose darbo ir universitetinėse srityse ugdant profesinius ir vadybinius įgūdžius bei rengiant įvairių profilių specialistus. Slaugos studentų EI gebėjimai padeda sveikatos priežiūros specialistams dirbti įvairiose srityse ir kontekstuose, sėkmingai bendraujant su kolegomis, pacientais ir jų šeimomis [16]. 2020 metais Italijoje atliktu tyrimu nustatyta, kad EI yra reikšmingai susijęs su lytimi. Rezultatų duomenimis, slaugos ir akušerijos magistrantūros studentės moterys pasižymi aukštesniu EI nei tos pačios studijų programos studentai vyrai. Taip pat tyrimo metu nustatyta, kad nėra reikšmingų skirtumų tarp tų, kurie lankė meistriškumo / specializacijos kursus, ir tų, kurie jų nelankė [16]. 2019 metais Lietuvoje atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad bendras EI balas nesiskiria tarp lyčių. Tačiau vertinant subskales, rasta, kad medicinos rezidentai vyrai turėjo labiau išreikštą savikontrolės ir visuomeniškumo bruožų nei rezidentės moterys [9]. Yildirim ir kt. atlikto tyrimo metu nustatyta, kad slaugos studentų emocinio intelekto lygis yra vidutinis. Trečio kurso slaugos studentų emocinio intelekto lygis buvo aukščiausias, o ketvirto kurso – žemiausias. Autorių teigimu, aukštesnio emocinio intelekto slaugos studentai gali greitai rasti sprendimus ir įveikos strategijas, kaip sušvelninti neigiamą streso poveikį, kai susiduria su iššūkiais, taip išsaugodami gerą psichinę sveikatą ir akademinį pasiekimą aukštojo mokslo įstaigose [34]. Pasaulyje yra atlikta tyrimų, kurie parodė, kad žemas EI lygis susijęs su didesniu slaugos studijų nutraukimu [35,36]. Zakirulla ir kt. atliktu tyrimu nustatyta, kad odontologijos kurso studentai, turintys aukštesnį emocinį intelektą, paprastai turi aiškius tikslus bei siekius ir daugiau skiria dėmesio mokymuisi [37]. Rasta, kad slaugos studentų empatija ir emocinis intelektas yra reikšmingi streso dimensijų, susijusių su aukštuoju mokslu, prognozuotojai [8]. Emocinis intelektas neigiamai koreliuoja su aukštuoju mokslu susijusio streso iššūkių dimensija ir teigiamai – su nepasitenkinimo dimensija. Tai reiškia, kad studentai, turintys aukštesnį emocinį intelektą, mažiau patiria streso, kurį sukelia iššūkiai, nes EI padeda geriau valdyti emocijas ir reaguoti į stresą. Tuo tarpu teigiama koreliacija su nepasitenkinimo dimensija rodo, kad studentai, turintys aukštesnį EI, gali labiau jausti nepasitenkinimą tam tikromis aplinkybėmis, susijusiomis su jų studijomis. Tačiau šis nepasitenkinimas gali būti susijęs su aukštesniais savivertės ir profesiniais standartais, kuriais vadovaujasi studentai, norintys pasiekti didesnį pasitenkinimą ir sėkmę.

Daugelyje tyrimų emocinis intelektas siejamas su mokymosi rezultatais, nes emocijų valdymas ir reguliavimas daro reikšmingą įtaką kognityviniams procesams, tokiems kaip dėmesio sutelkimas ir gebėjimas susidoroti su situacijomis, reikalaujančiomis savikontrolės bei strateginio mąstymo. Quílez-Robres ir kt. atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad tarp EI ir akademinio pasiekimo nustatytas teigiamas, vidutinio stiprumo ryšys ($r=0,390$; $p<0,001$). Analizuojant tyrimų duomenis pagal atskirus regionus,

kuriuose vyko EI ir jo poveikio akademiniams pasiekimams vertinimas, gauta, kad stiprus ryšys tarp šių kintamųjų nustatytas Kinijos ($r=0,800$; $p<0,001$) ir Ispanijos ($r=0,687$; $p<0,001$) tiriamųjų grupėse, silpnėsnis ryšys – Šri Lankos ($r=0,121$; $p=0,009$). Pastebėta, kad ryšys tarp studentų EI ir akademinių pasiekimų stipresnis yra Rytų šalyse palyginti su Vakarų šalimis [38]. Tai galėtų būti dėl socialinių skirtumų (individualių ir kolektyvinių) ir kultūrinių veiksnių. Cassano ir kt. bei Moutinho ir kt. atliktų tyrimų rezultatai stipraus ryšio tarp akademinės sėkmės ir EI neparodė [16,39]. Kitu tyrimu nustatyta, kad medicinos, slaugos ir odontologijos studentų EI yra susijęs su bendravimo, įgūdžiais ir mokymosi rezultatais. Aukštesni EI įgūdžiai labai svarbūs siekiant geriau pasiruošti specialistams praktinei veiklai, taip užtikrinant holistinę požiūrį ir jo poveikį sveikatos priežiūros kokybei [4].

Slaugos studentai yra kilę iš skirtingų kultūrų ir aplinkų, jų akademinis pasirengimas ir psichologiniai poreikiai skiriasi. Tad apibendrinant galima teigti, kad EI yra susijęs su akademiniiais pasiekimais, tai parodo įvairiose šalyse atlikti tyrimai. Slaugos studentų emocinis intelektas yra vertingas kintamasis, leidžiantis prognozuoti akademinius rezultatus. Pastebima, kad EI įgūdžiai lemia efektyvesnį bendravimą, mažesnį stresą ir geresnius mokymosi rezultatus, nors poveikis gali skirtis priklausomai nuo konteksto ar kultūrinių veiksnių. Daugelis tyrimų parodė teigiamą ir stiprų EI ir akademinių pasiekimų ryšį. EI poveikis studijų procese gali būti sudėtingas ir priklausyti nuo situacinių veiksnių.

1.1.4. Emocinio intelekto ugdymas

Sveikatos priežiūros specialistai turėtų nuolat tobulinti gebėjimą valdyti emocijas, nes jų darbo aplinka dažnai būna emociškai įtempta ir reikalauja didelės psichologinės atsparos. Atsižvelgiant į tai, kad slaugos profesija reikalauja intensyvaus emocinio darbo, būtina sistemingai lavinti emocinio intelekto įgūdžius. Šiuo metu medicininio ugdymo srityje vis dažniau tiriama EI reikšmė sėkmingam sveikatos priežiūros darbuotojų darbui ir praktikai, naudojant įvairius EI rodiklius [4]. Emocinio intelekto mokymas prisideda prie sveikatos priežiūros specialistų bio-psichosocialinės gerovės, pagerina jų klinikinę praktiką, didina pacientų pasitenkinimą ir teikia naudą institucijai, kurioje jie dirba [32]. Studentai turi ugdyti ir tobulinti savo emocinį intelektą, kad galėtų palaikyti sėkmingus santykius su pacientais, kolegomis ir kitais sveikatos priežiūros paslaugų teikėjais [30]. Slaugą studijuojantys ir praktikuojantys slaugytojai, sąmoningai tobulinantys savo emocinį intelektą, padeda kolegoms, pacientams ir jų artimiesiems jaustis vertinamais ir tinkamai prižiūrimais. Tyrėjai teigia, kad puoselėjant emocinio intelekto savybes, slaugytojai ne tik bus laikomi rūpestingais, bet ir demonstruos elgesį, kuris „sujungia“ paciento suvokimą su gautą slaugos paslaugų realybe [28].

EI ugdymas slaugos studijų metu gali pagerinti studentų pasiruošimą profesinei karjerai, sustiprindamas atsparumą stresui ir emocinį stabilumą. Remiantis pedagoginės psichologijos ir

mokymosi principais, šie įgūdžiai turėtų būti siejami su akademiniais rezultatais, nes yra svarbi priemonė, padedanti išvengti akademinų nesėkmių [38]. Teorinių modulių studijų metai galėtų būti atskaitos metais, kuriais būtų galima nustatyti asmenų EI ir juos mokyti, kad vėlesniais metais jie būtų geriau pasirengę teikti holistinę sveikatos priežiūrą [4]. Emocinis intelektas yra svarbus veiksnys, darantis reikšmingą įtaką studentų socialinei ir psichinei gerovei, padedantis jiems geriau suprasti aplinką ir priimti tinkamus sprendimus kasdienėse konfliktinėse situacijose. Dėl šios priežasties mokymo ir aukštojo mokslo institucijos turėtų skirti daugiau dėmesio emocinio intelekto ugdymui [40]. Daroma išvada, kad EI lavinimo programų sukūrimas gali pagerinti asmenų asmeninį tobulėjimą, taip pat jų akademinis rezultatus [38]. Per pastaruosius metus atlikta daugybė tyrimų, kurie parodė tiesioginį ryšį tarp emocinio intelekto ir psichologinės gerovės, profesinės sėkmės bei sveikatos. Be to, atsirado naujos EI vertinimo ir mokymo metodikos, siekiant padėti žmonėms lavinti šį įgūdį. Yra svarbu ugdyti emocinį intelektą, siekiant gebėti tinkamai valdyti patiriamą stresą. Tyrimais nustatyta [8], kad empatija ir emocinis intelektas yra susiję su visomis su aukštesniu mokslu susijusiomis streso dimensijomis. Tai stresas, susijęs su mokslu, su kuriuo susiduria studentai, studijuojantys aukštojoje mokykloje [41]. Empatija ir EI padeda susidoroti su patiriamu stresu. Empatiškai žmonės geriau supranta kitų emocijas, todėl jie gali tinkamai reaguoti į stresines situacijas, padėti sau ir kitiems geriau prisitaikyti prie sunkumų. Taip pat, žmonės su aukštu EI gali geriau valdyti savo emocijas, kas padeda sumažinti streso lygį ir efektyviau spręsti problemas [8]. Daugelyje tyrimų akcentuojama, kad svarbu mokyti EI tiek studentus, tiek specialistus, ir pabrėžiama, kad geriausias laikas ugdyti EI yra vaikystė, studijos aukštojoje mokykloje ir suaugusiųjų gyvenimas, kaip nuolatinio profesinio tobulėjimo dalis [42]. Italijos Nacionalinio sveikatos instituto pirmininkas profesorius Brusaferrro teigia, kad: „jei norime užtikrinti, kad mūsų sveikatos sistemos galėtų teikti aukštos kokybės sveikatos priežiūros paslaugas, turime remti ir didinti būsimų sveikatos vadovų gebėjimus visame Europos regione, ugdyti jų emocinį intelektą ir atsparumą, kad jie galėtų geriau tarnauti mūsų bendruomenėms“ [43]. Daugiau dėmesio reikėtų skirti jaunų žmonių emocinio intelekto ugdymui, siūlant emocinio intelekto kursus, pavyzdžiui, emocijų atpažinimo ir streso įveikimo įgūdžių [8]. Emocinis intelektas turėtų tapti neatsiejama slaugos studentų, slaugytojų bei būsimų slaugos vadovų mokymo dalimi, siekiant užtikrinti aukštesnę slaugos paslaugų kokybę.

Emocinio intelekto ugdymas yra svarbus, nes jis padeda išmokti geriau suprasti ir valdyti savo emocijas, efektyviau bendrauti su kitais ir prisitaikyti prie įvairių gyvenimo situacijų. Ugdant EI yra gerinami tarpasmeniniai santykiai, darbo našumas ir bendravimo įgūdžiai, o tai ypač reikšminga profesijose, kuriose tenka spręsti emocinius iššūkius, pavyzdžiui, sveikatos priežiūros srityje. Be to, EI

lavinimas stiprina asmens gebėjimą prisitaikyti prie pokyčių ir siekti ilgalaikės sėkmės tiek asmeniniame, tiek profesiniame gyvenime.

1.2. Motyvacijos samprata ir jos svarba

Motyvacija – tai sprendimų priėmimo procesas, kurio metu asmuo veikia siekdamas tam tikro tikslo. Motyvacijos sąvoka apima daugybę motyvų, įvardijamų kaip poreikiai, interesai, tikslai ir pageidavimai [14]. Neabejotinai vienas svarbiausių veiksnių, padedančių žmonėms judėti į priekį ir siekti bet kokio tikslo, yra motyvacija. Pasak Ryan ir Deci, būti motyvuotam reiškia būti paskatintu ką nors daryti. Todėl asmuo, kuris nejaučia jokie postūmio ar įkvėpimo veikti, apibūdinamas kaip nemotyvuotas, o asmuo, kuris yra energingas ar aktyvus siekdamas tikslo, laikomas motyvuotu [11]. Tai lemti gali įvairūs aspektai: žmogaus gyvenimo būdas, jį supanti aplinka, žmonės bei įvairios situacijos.

Dėl daugybės veiksnių, darančių įtaką motyvacijai, jos negalima suprasti kaip vieno vieneto. Motyvaciją reikėtų suprasti kaip daugialypę sąvoką. Deci ir Ryan savideterminacijos teorijoje išskiriami skirtingi motyvacijos tipai, pagrįsti skirtingomis priežastimis ar tikslais, kurie skatina veikti. Pagrindinis skirtumas yra tarp vidinės motyvacijos, kuri reiškia, kad kažką darome dėl to, kad tai iš prigimties įdomu ar malonu, ir išorinės motyvacijos, kuri reiškia, kad kažką darome dėl to, kad tai lemia tam tikrą rezultatą. Savo teorijoje autoriai taip pat išskiria amotyvaciją, kuri rodo noro ir entuziazmo užsiimti veikla stoką, intencijų ir motyvacijos trūkumą ar nebuvimą [11]. Amotyvacija apibrėžiama kaip ketinimo atlikti veiksmą nebuvimas, pasireiškiantis tada, kai žmonės nemato ryšio tarp veiksmo ir jo rezultato ir mano, kad jų elgesį ir veiksmus lemia nuo jų nepriklausantys veiksniai [44]. Kiti mokslininkai taip pat skirsto motyvaciją į du komponentus – vidinę ir išorinę. Zeng ir kt. teigia, kad vidinė motyvacija kyla iš pasitenkinimo ir traukos pačiai veiklai [12]. Ji atliekama dėl savo malonumo, dėl jai būdingo pasitenkinimo, o ne dėl išorinio spaudimo ar atlygio. Žmonės su vyraujančia išorine motyvacija yra produktyvesni, atkaklesni ir pasižymi didesne savigarpa ir bendra gerove [44]. Išorinę motyvaciją Zeng ir kt. apibrėžė kaip asmens užduočių atlikimą ir naujų gebėjimų mokymąsi dėl išorinio atlygio arba siekiant išvengti bausmės [12]. Tai veiksmo atlikimas dėl pareigos jausmo arba kaip priemonė tikslui pasiekti. Išorinę motyvaciją autoriai skirsto į tris tipus [44,45]. Pirmoji – išorinis reguliavimas. Tai veiksmo atlikimas dėl aplinkinių nuomonės, siekio gauti atlygį, baimės būti nubaustam. Antroji – introjektyvioji reguliacija, kuomet asmenys pradeda įsisaugoti savo veiksmų priežastis, tačiau jų elgesį vis dar lemia aplinkos reikalavimai, kad išvengtų vidinio konflikto. Tai reiškia, kad žmogus jaučia vidinę įtampą ar kaltę, jei neatlieka tam tikro veiksmo, nors tas veiksmas nėra visiškai savanoriškas ar natūraliai motyvuotas. Identifikacija – veiksmo atlikimas dėl asmeninės elgesio vertės (savo elgesio) pripažinimo, veiksmų priėmimo kaip savo. Tai reiškia, kad žmogus priima tam tikrą veiklą kaip vertingą ir prasmingą,

net jei ji iš pradžių buvo išorinių reikalavimų dalis. Jis suvokia veiklos naudą ir sąmoningai ją integruoja į savo vertybių sistemą. [15,46]. Locke ir Schattke siūlo motyvaciją skirstyti ne tik į išorinę ir vidinę. Tyrėjai rekomenduoja taikyti trichotomiją, kuri apimtų pasiekimų motyvaciją, taip pat aiškesnės vidinės ir išorinės motyvacijos apibrėžtis. Jie teigia, kad pasiekimų motyvacija yra dažnai painiojama su vidine motyvacija. Pasiekimų motyvacija reiškia norą pasiekti gerų rezultatų. Žmogui gali patikti ką nors daryti, bet jam gali nerūpėti, kaip gerai jis tai daro. Ir atvirkščiai, galima siekti gerai atlikti veiklą, net jei ji nepatinka [13]. Nepriklausomai nuo skirtumų, visiems motyvacijos tipams įtakos turi individo moraliniai įsitikinimai, nes pagrindinis tikslas abiem atvejais yra atlikti užduotis kuo geriau. Priešingai, demotyvacija aiškinama kaip būseną, kai asmuo neturi noro veikti ir yra linkęs prarasti susikaupimą. Ji atsiranda dėl tam tikrų išorinių veiksnių, kurie silpnina elgesio ar atliekamo veiksmo motyvacinį pagrindą. Taip pat dėl psichologinių jėgų, kurios atgraso besimokančiuosius nuo tolimesnio mokymosi [47].

Žmonės turi ne tik skirtingą motyvaciją, bet ir skirtingas jos rūšis. Tai reiškia, kad jie skiriasi ne tik motyvacijos lygiu, bet ir tos motyvacijos rūšimi. Žmogus gali būti motyvuotas siekti tikslų, mokytis, nes supranta to naudą ir reikšmę. Asmenį tai pat motyvuoti gali ir noras gauti aplinkinių pritarimą. Pateiktų motyvacijų pobūdžiai skiriasi, tačiau dydis – nebūtinai. Tačiau kartais žmonės gali susidurti su amotyvacija, kai jie nejaučia jokios vidinės ar išorinės paskatos veikti ir nemato prasmės siekti tikslų. O dėl neigiamų išorinių ar vidinių veiksnių, kurie slopina norą veikti ir mažina asmens įsitraukimą į mokymosi ar darbo procesus, gali atsirasti demotyvacija.

1.2.1. Motyvacijos vertinimas

Motyvacijos vertinimas yra svarbus siekiant suprasti, kas skatina ar slopina mokymosi procesą, bei kokie veiksniai daro įtaką akademiniam ir profesiniam tobulėjimui. Mokslinėje bendruomenėje yra plačiai naudojamos įvairios mokslininkų sukurtos validuotos skalės, klausimynai, tiriantys motyvaciją, jos lygius bei pobūdį. Remiantis atliktų tyrimų, kuriuose buvo naudojami tokie klausimynai, rezultatais galima pastebėti vyraujančius motyvacijos lygius ar įtaką darančius veiksnius, tam tikrose tiriamųjų grupėse [15,48].

Akademines motyvacijos (AM) lygiui įvertinti dažniausiai naudojama akademines motyvacijos skalė (angl. *Academic Motivation Scale* (AMS)) [44], grindžiama savideterminacijos teorijos [45] principais. Instrumentą sudaro elementai, suskirstyti į subskales, kuriomis vertinamos trijų tipų vidinė motyvacija (vidinė motyvacija pažinti, pasiekti ir patirti stimuliaciją), trijų tipų išorinė motyvacija (išorinė, introjektuota ir identifikuota reguliacija) ir amotyvacija [44]. Šis instrumentas yra dažnai naudojamas tyrėjų tarpe, nes matuoja motyvaciją daugiadimensiniu požiūriu, atsižvelgiant ir į akademinį

kontekstą [49]. Taip pat mokslinėje literatūroje galime rasti tyrimų, atliktų remiantis Situacinės motyvacijos skale (angl. *Situational motivation scale* (SIMS)) [50], kuri matuoja įvairių rūšių motyvaciją tam tikrai veiklai konkrečiu momentu. Ji nagrinėja asmens motyvaciją konkrečioje situacijoje ir gali svyruoti priklausomai nuo asmens patirties, aplinkos ir užduoties pobūdžio [48]. Mokslo aplinkoje yra dažnai kuriami ir adaptuojami instrumentai, remiantis egzistuojančiomis teorijomis, siekiant jas sutrumpinti ar pritaikyti tam tikrai imčiai. Lietuvoje 2017 metais, remiantis hierarchiniu motyvacijos modeliu [51,52], buvo sukurta Studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS-21) [53]. Remiantis minėtu modeliu, skalė apima skirtingus motyvacijos tipus: vidinę, išorinę motyvaciją bei amotyvaciją. Tai gali būti puiki priemonė akademiniams institucijoms, leidžianti įvertinti ir suprasti studentų mokymosi motyvus.

Medicinos personalo įgūdžiai ir požiūris turi įtakos sveikatos priežiūros sistemos kokybei, todėl yra svarbu tirti medicinos studentų akademinę motyvaciją. Motyvacijos vertinimas leidžia nustatyti studentų mokymosi poreikius ir prisideda prie geresnių akademinių rezultatų. Be to, jis suteikia galimybę laiku atpažinti motyvacijos stoką ir imtis tinkamų intervencijų, skatinančių didesnę įsitraukimą bei mokymosi pasitenkinimą.

1.2.2. Slaugos studentų akademinė motyvacija ir jos sąsajos su mokymosi rezultatais

Motyvacija yra viena svarbiausių žmogaus veiklos varomųjų jėgų, lemianti ne tik asmeninius, bet ir akademinius bei profesinius pasiekimus. Ji veikia žmonių elgesį, sprendimus ir pastangas siekti tikslų. Ypač svarbu suprasti motyvacijos reikšmę mokymosi procese, nes ji tiesiogiai susijusi su studentų įsitraukimu, atkaklumu ir akademiniiais rezultatais [54,55]. Kaip jau buvo minėta, motyvacija gali būti vidinė, kylanti iš asmeninių interesų ir smalsumo, arba išorinė, grindžiama paskatomis ir socialiniais veiksniais [56]. Suprasdami motyvacijos mechanizmus ir jų poveikį, galime efektyviau skatinti studentų mokymąsi bei kurti palankesnę edukacinę aplinką. Suprasti akademinę motyvaciją būtina, siekiant nustatyti ir įgyvendinti įvairius veiksmus, kurie padėtų pagerinti studentų akademinius pasiekimus. Studentų motyvavimo procesas yra svarbus akademikų rūpestis. Studentams reikia patarimų ir pagalbos, susijusios su jų asmeniniu ir akademinio tobulėjimu, o tam būtinas didelis universiteto/mokymo įstaigos įsitraukimas į studentų mokymosi aplinką, teikiant reikiamą paramą, kuri padėtų užtikrinti geresnę akademinę motyvaciją ir aukštą įsitraukimo į mokymąsi lygį [57].

Nors motyvacija gali būti apibrėžiama įvairiai, akademinė motyvacija turi siauresnę reikšmę. Ji ne tik skatina aktyvesnį dalyvavimą paskaitose, bet ir skatina didesnę įsitraukimą į mokymosi procesą bei akademinį tobulėjimą. Akademinė motyvacija yra dažnai vartojama sąvoka švietimo aplinkoje ir reiškia elgesį, susijusį su mokymusi ir pažanga [58]. Tai gali būti vienas svarbiausių psichologinių

aspektų, darančių įtaką mokymuisi ir asmeniniam tobulėjimui. Svarbu atsižvelgti į du pagrindinius aspektus: bendrą studentų AM lygį (motyvacijos intensyvumo lygį) ir akademinės motyvacijos tipus (formas). Dėl to akademinė motyvacija turėtų būti nagrinėjama iš daugialypės perspektyvos, nes tiek bendras motyvacijos lygis, tiek skirtingi motyvacijos tipai gali daryti įtaką besimokančiųjų mokymosi veiklai, o vėliau ir jų akademiniams rezultatams [57].

Studentų akademinės motyvacijos lygis atspindi, kiek stipriai studentai yra motyvuoti siekti akademinį tikslą ir įsitraukti į mokymosi procesą. Atlikto tyrimo, kurio tikslas buvo ištirti slaugos bakalauro studijų studentų akademinės motyvacijos ir moralinio jautrumo ryšį, rezultatai parodė vidutinę akademinę motyvaciją [59]. Saudo Arabijoje atliktame tyrime, kuriame dalyvavo slaugos studentai, nustatytas aukštas AM lygis, kuriam įtaką gali daryti įvairūs socialiniai, kultūriniai ar ekonominiai aspektai [60]. Literatūroje randama straipsnių, kuriuose kalbama apie pasiekimų motyvaciją. Ji apibūdinama kaip socialinės motyvacijos rūšis, atspindinti norą siekti sėkmės ir yra veiksnys, darantis įtaką studentų akademiniam pasiekimams [61,62]. Nezhad ir kt. atlikto tyrimo rezultatai atskleidė, kad bendra dalyvių pasiekimų motyvacija, vertinant pagal tyrėjų naudoto instrumento kriterijus, yra didelė. Taip pat šiuo tyrimu nustatytas tiesioginis ryšys tarp laimės pojūčio ir pasiekimų motyvacijos ($r=0,36$, $p<0,001$) [61]. Kitų tyrėjų 2023 metais atliktame tyrime, kuriame dalyvavo slaugos studentai, rasta, kad dalyvių pasiekimų motyvacija yra vidutinė [62]. Mokslininkų atliktame tyrime nustatyta, kad motyvacija turi poveikį profesiniam identitetui ir inovaciniams gebėjimams [63]. Tai svarbu, nes teigiamas profesinis identitetas padeda slaugos studentams susiformuoti palankų suvokimą apie savo profesiją, kuris gali susiformuoti dar studijų praktikos metu [63,64].

Kai kuriuose tyrimuose daugiausia dėmesio skiriama akademinės motyvacijos vaidmeniui ir svarbai, kituose tyrimuose analizuojami veiksniai, darantys įtaką AM procesui. Ryanas ir Deci [56] akademinę motyvaciją lemiančius veiksnius suskirstė į dvi grupes: vidinius ir išorinius. Vidiniai veiksniai siejami su studento asmeninėmis savybėmis, tokiomis kaip socialinė padėtis ar lūkesčiai, taip pat su jo įsitikinimais. Tuo tarpu išoriniai veiksniai apima socialinius aspektus, pavyzdžiui, šeimos įtaką, bei su mokymosi procesu susijusius elementus, tokius kaip mokomieji dalykai, užduotys, egzaminai, grįžtamasis ryšys ar mokymosi aplinka. Sancar ir Akan teigimu, vidinė slaugos studento motyvacija gali būti tokia: būti geru slaugytoju, siekti akademinės karjeros arba noras panaudoti žinias apie sveikatą savo tobulėjimui. Išorinės motyvacijos šaltinius galima įvardyti kaip pasitenkinimą dėstymu, grupės norą mokytis, studentų įvertinimą jiems teisingai naudojant žinias ir įgūdžius [14]. Zawislak ir kt. atlikto tyrimo metu rasta, kad viena pagrindinių priežasčių studijuoti yra tai, kad studentai suvokia, jog studijos yra svarbios ir suteiks daugiau galimybių ateityje. Kita priežastis – vidinė motyvacija pažinti, kai žinių įgijimas yra vertybė savaime. Trečioji – išorinis stimulus, nurodantis, kad studijoms įtakos turėjo

aplinkos veiksniai arba arba noras gauti atlygį [15]. Liu ir Chiang atliktas tyrimas parodė, kad šeima ir mokytojai/dėstytojai daro įtaką mokymosi motyvacijai, kuri formuojasi viso mokymosi proceso metu [65]. Raboca ir Carburnarean taip pat nagrinėjo šį klausimą. Jų atlikto tyrimo rezultatai patvirtina, kad egzistuoja tiesioginis ir teigiamas ryšys tarp studentų suvokiamos dėstytojų paramos (apibūdintos dviem lygmenimis: psichologinės paramos ir funkcinės paramos) ir bendros akademinės motyvacijos lygio. Šie rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad didesnis rūpinimasis tiek psichologinės, tiek funkcinės paramos teikimu prisideda prie aukštesnio studentų akademinės motyvacijos lygio ir galiausiai prie aktyvesnio įsitraukimo į mokymosi procesą [57]. Dėstytojų parama yra esminis veiksnys studentų akademiniai sėkmei, nes ji skatina jų mokymosi procesą ir reikšmingai prisideda prie akademinio rezultato gerinimo [57,66]. Rasta, kad akademinė motyvacija teigiamai koreliuoja su socialine parama, kompetencija ir autonomija. Siekiant sustiprinti studentų kompetenciją ir akademinę motyvaciją, tyrėjai rekomenduoja, kad dėstytojai skatintų savarankišką veiklą užsiėmimų metu ir suteiktų konstruktyvų grįžtamąjį ryšį [67]. Akademinė motyvacija yra veiksnys, padedantis siekti akademinės sėkmės, geresnės mokymosi kokybės, kūrybiškumo, akademinio pasitenkinimo, mažinti nerimą, tęsti mokymąsi ir rengti kompetentingus slaugytojus [68]. Motyvacija ir akademiniai pasiekimai yra labai svarbios akademinio tyrimų sritys. Mokslinėje literatūroje rašoma, kad motyvacija yra orientacinis veiksnys, padedantis besimokantiejiems „kilti sėkmės laiptais“ ir gerinti mokymąsi studijų metu [54]. Nustatyta, kad studentų įsitraukimas ir motyvacija yra teigiamai susiję su geresne mokymosi kokybe [60]. Usan ir kt. atlikto tyrimo rezultatai rodo, kad akademiniai rezultatai teigiamai koreliuoja su vidine žinių motyvacija ($r=0,160$) ir pasiekimais ($r=0,277$) bei su saviveiksmingumu ($r=0,310$). Tyrimo rezultatai tai pat atskleidžia, kaip akademinė motyvacija ir akademinis perdegimas siejasi su studentų akademiniais rezultatais. Regresinės analizės duomenimis, reikšmingiausi veiksniai, turintys įtakos akademiniai rezultatams, yra saviveiksmingumas (kaip labiausiai su perdegimu susijęs kintamasis), vidinė pasiekimų motyvacija, amotyvacija [55]. Tad galima teigti, kad didėjant saviveiksmingumui (pasitikėjimui savo gebėjimais), tikėtina, kad studentų akademiniai rezultatai gerėja. Aukštas vidinės (situacinės) motyvacijos lygis lemia geresnius rezultatus ir geresnį mokymąsi [48], o didėjant amotyvacijai (tai yra kai studentas nejaučia motyvacijos mokytis), akademiniai rezultatai prastėja [55]. Kitame mokslinės bendruomenės narių atliktame tyrime nustatytas teigiamas ryšys tarp vidinės ($r=0,63$, $p<0,01$) ir išorinės ($r=0,14$, $p<0,05$) motyvacijos bei akademinio rezultato [69].

Akademinė sėkmė bei rezultatai švietimo centruose yra pagrindinis visų švietimo programų rengimo tikslas, taigi apibendrinant galima teigti, kad motyvacija yra procesas, skatinantis ir suteikiantis energijos fizinei ir protinei veiklai, kad būtų pasiektas konkretus tikslas. Slaugos studentai susiduria su

dideliu akademinio krūviu, todėl sėkmingoms studijoms itin svarbus gebėjimas mokytis savarankiškai. Yra daugybė veiksnių, kurie daro įtaką slaugos studentų motyvacijos laipsniui ir tipui.

2. MEDŽIAGA IR METODAI

2.1. Tyrimo procesas

Baigiamojo darbo rengimas vyko etapais:

1. Baigiamojo darbo temos pasirinkimas (2023 m. lapkričio mėn.).
2. Literatūros paieška ir analizė (2023 gruodžio mėn. 2025 m. vasario mėn.).
3. Išsikeltas darbo tikslas, suformuluoti uždaviniai, hipotezė, subjektas bei objektas (2024 m. sausio mėn.):
 - 3.1. Darbo tikslas – įvertinti slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajas su mokymosi rezultatais.
 - 3.2. Darbo uždaviniai: 1) Nustatyti slaugos studentų emocinį intelektą; 2) Įvertinti slaugos studentų akademinę motyvaciją; 3) Nustatyti sąsajas tarp slaugos studentų emocinio intelekto, akademinės motyvacijos bei mokymosi rezultatų.
 - 3.3. Hipotezė – tikėtina, kad slaugos bakalauro ir slaugos magistrantūros programose studijuojančių studentų aukštesnis emocinis intelektas bei didesnė akademinė motyvacija lemia geresnius mokymosi rezultatus.
 - 3.4. Darbo subjektas – slaugos bakalauro ir slaugos magistrantūros programose studijuojantys studentai. Darbo objektas – slaugos bakalauro ir slaugos magistrantūros studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajos su mokymosi rezultatais.
4. Tyrimo instrumento parengimas (2024 m. vasario - balandžio mėn.).
5. Gautas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslinių tyrimų etikos komiteto pritarimas (2024-07-04 Nr. (1.6 E) 150000-S-511) vykdyti tyrimą (2024 m. liepos mėn. 4d.) (1 priedas).
6. Empirinių duomenų rinkimas (2024 m. rugsėjo mėn. – 2025 m. vasario mėn.).
7. Tyrimo duomenų apdorojimas ir analizavimas, išvadų ir rekomendacijų formulavimas (2025 m. kovo mėn. – balandžio mėn.).

2.2. Literatūros šaltinių paieškos strategija ir apdorojimas

Atlikta tiriamoji mokslinės literatūros apžvalga. Literatūros šaltinių paieška vykdyta duomenų bazėse *National Library of Medicine (PubMed)* ir *Web of Science platform (Claritative)*, naudojant paieškos žodžius anglų kalba: “*emotional intelligence*“ and “*motivation*“ and “*learning outcomes*” or “*achievement*” and “*nursing*“ and “*students*” ir specializuotoje informacijos paieškos sistemoje Google

Mokslinčius, naudojant paieškos žodžius lietuvių kalba: „emocinis intelektas“, „motyvacija“, „mokymosi rezultatai“, „slaugos studentai“. Atrinktos mokslinės pilno teksto, nemokamos publikacijos, parašytos lietuvių ir anglų kalbomis. Literatūros apžvalgai panaudota 69 šaltiniai, 54 jų publikuoti ne anksčiau nei 2015 metais. Iš viso darbe panaudota 82 šaltiniai.

2.3. Tyrimo metodas ir jo pagrįstumas

Atliktas kiekybinis aprašomasis skerspjūvio tyrimas. Šis tyrimo metodas pasirinktas, nes gali būti atliekamas per sąlyginai trumpą laiką ir yra tinkamas būdas išmatuoti požymio dažnį konkrečioje populiacijoje [70]. Todėl jis yra tinkamas apklausiant dideles studentų grupes. Naudojant statistiką, šis metodas ne tik leidžia skaitiniu būdu apibūdinti reiškinius, bet ir padeda nustatyti ryšius tarp dviejų ar daugiau kintamųjų, todėl tai tinkamas metodas norint išanalizuoti slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajas su mokymosi rezultatais. Tokio tipo tyrimai yra pagrindinė priemonė empiriniams ryšiams nustatyti [71]. Šis metodas pabrėžia objektyvius matavimus ir statistinę, skaitinę duomenų analizę, surinktą atliekant apklausas, naudojant skaičiavimo metodus. Taigi, tokie tyrimai skirti rinkti skaitinius duomenis ir juos apibendrinti įvairiose žmonių grupėse arba paaiškinti konkretų reiškinį [72,73]. Šis pasirinktas metodas leidžia pasiekti tyrimo tikslą bei atsakyti į tyrimo uždavinius, nes skaičiuojami dažniai, koreliacijos bei kiti statistiniai duomenys.

Tyrimo taikyta patogioji tikslinė tiriamųjų atranka [74]. Duomenys rinkti apklausos būdu. Interneto tinklalapyje „www.apklausa.lt“ sudaryta apklausa (klausimynas). Klausimynas pateikiamas internetu - siunčiant nuorodą tiriamiesiems el. paštu.

2.4. Tyrimo imtis

Tyrimo dalyviai – vienos Lietuvos aukštosios mokyklos 1-4 kursų slaugos bakalauro ir 1-2 kursų slaugos magistrantūros studentai, kurie studijuoja minėtose programose 2024-2025 mokslo metais. Imtis paskaičiuota pagal tiriamųjų populiacijos dydį, pasirinkus 5 proc. paklaidą ir 95 proc. patikimumo lygį, naudojant „Raosoft sample size calculator“ imties dydžio skaičiuoklę ¹.

Studijuojančiųjų vienoje Lietuvos aukštojoje mokykloje – 432, apskaičiuota imtis apklausti – 204 tiriamuosius, apklausta – 212, tinkami analizuoti – 212.

Tiriamųjų įtraukimo į tyrimą kriterijai: 1) vienos Lietuvos aukštosios mokyklos slaugos bakalauro ar magistro programų studentai; 2) tiriamieji sutikę dalyvauti tyrime.

Tiriamųjų neįtraukimo kriterijai: akademinėse atostogose esantys arba susistabdę studijas studentai.

1. Raosoft. Database web survey software for gathering information. 2004. <http://www.raosoft.com/samplesize.html>

2.5. Tyrimo instrumentai

Tyrimui atlikti naudotas tyrimo instrumentas (2 priedas), kurį sudaro trys dalys:

1. Klausimai apie sociodemografinius tiriamųjų duomenis (lytis, amžius, studijų programa, kursas, kuriame studijuoja, gyvenamoji vieta, darbinė padėtis, nuomonė apie savo finansinę padėtį) ir studijų rezultatų vidurkius.
2. Emocijų vertinimo skalė (emocinio intelekto skalė) (SSRI) [25]. Emocinis intelektas gali būti matuojamas Emocijų vertinimo skale („*The Assessing Emotions Scale*“), kurią sukūrė Schutte N.S., Malouff J.M., ir Bhullar N., 2009 . Ši skalė dar vadinama savęs įvertinimo, emocinio intelekto testu arba „*Schutte test*“ – emocinio intelekto testu. Ši skalė grindžiama Salovey and Mayers originaliu emocinio intelekto modeliu. Klausimyną sudaro 33 klausimai, kurie yra padalinti į 4 subskales. Subskalių pavadinimai ir klausimai, kurie jas matuoja, yra: emocijų suvokimas (klausimai 5, 9, 15, 18, 19, 22, 25, 29, 32, 33), savo emocijų valdymas (klausimai 2, 3, 10, 12, 14, 21, 23, 28, 31), kitų žmonių emocijų valdymas (klausimai 1, 4, 11, 13, 16, 24, 26, 30), emocijų panaudojimas (klausimai 6, 7, 8, 17, 20, 27). Kiekvieno emocinio intelekto komponento įverčio vidutinė vertė apskaičiuojama kaip teiginių įverčių suma padalinta iš komponentą atspindinčių teiginių skaičiaus. Kuo šis skaičius didesnis, tuo labiau išreikštas emocinis intelektas. Bendra balų suma gali svyruoti nuo 33 iki 165 (iš jų 5, 28 ir 33 klausimų atsakymų variantai yra vertinami atvirkščiai).
3. Studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS21) [53]. Studentų akademinė motyvacija vertinama naudojant studentų akademinės motyvacijos skalę (SAMS21), kurią adaptavo Kairys ir kt. (2017) [53]. Skalė sukurta remiantis Vallerand ir kt. [51,52] hierarchiniu motyvacijos modeliu, kuris parengtas Deci ir Ryan (2000) savideterminacijos teorijos pagrindu [45]. Skalę sudaro 21 teiginys, po 2–4 teiginius kiekvienam Vallerando modelyje apibūdintam motyvacijos tipui įvertinti. Šie tipai įeina į 7 poskales. Poskalių pavadinimai ir klausimai, kurie jas matuoja, yra: vidinė žinoti (1, 8, 15), vidinė pasiekimų (3, 10, 17), vidinė patirti stimuliaciją (5, 12, 19), išorinė identifikuota (2, 9, 16), išorinė introjekcinė (4, 11, 18, 13), išorinė reguliacija (6, 20), amotyvacija (7, 14, 21). Pritarimą kiekvienam teiginiui tiriamieji vertina 7 balų Likerto skale. Bendra balų suma gali svyruoti 21 iki 147 balų. Poskalių balai gaunami apskaičiuojant jas sudarančių teiginių vertinimo vidurkius.

2.6. Duomenų analizė

Atlikta aprašomoji statistinė analizė, duomenys apdoroti naudojant „SPSS Windows 30.0.0.0“ ir Excel 2016 programas. Skaičiuoti atsakymų dažniai, procentinės išraiškos (santykiniai dažniai), vidurkiai, standartiniai nuokrypiai: sociodemografiniams duomenims, emocinio intelekto, motyvacijos

skalių bei akademinių pasiekimų rezultatams, jų tendencijoms ir kintamumui aprašyti. Vertinant emocinio intelekto, motyvacijos ir mokymosi rezultatų stiprumą ir kryptį apskaičiuotas koreliacijos koeficientas, įvertintas koreliacijos koeficiento statistinis reikšmingumas. Duomenų normalumo sąlygai įvertinti taikytas Kolmogorovo ir Smirnovo (*Kolmogorov – Smirnov*) kriterijus, nepasiskirsčiusiems pagal normalųjį skirstinį, skaičiuotas Spirmeno (*Spearman*) koreliacijos koeficientas. Koreliacijos reikšmių stiprumas vertintas remiantis koeficiento r reikšme šiais intervalais: 0,00 - tarp analizuojamų kintamųjų priklausomybės nėra, $\pm [0,01-0,19]$ – labai silpnas statistinis ryšys, $\pm [0,20-0,39]$ – silpnas statistinis ryšys, $\pm [0,40-0,69]$ – vidutinis statistinis ryšys, $\pm [0,70-0,89]$ – stiprus statistinis ryšys, $\pm [0,90-0,99]$ – labai stiprus statistinis ryšys, ± 1 – tiesinė priklausomybė. Kintamiesiems netenkinusiems normalumo sąlygos, buvo taikomi neparametriniai kriterijai: Mano-Vitnio U (*Mann-Whitney U*) kriterijus dviejų ir Kruskalo-Voliso (Kruskal-Wallis) testas daugiau nei dviejų nepriklausomų imčių palyginimui. Visiems statistiniams skaičiavimams naudotas 95 proc. statistinio reikšmingumo lygmuo $p \leq 0,05$. Rezultatai pateikiami lentelėse bei diagramose.

2.7. Tyrimo etika

Tyrimui atlikti gautas Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Mokslinių tyrimų etikos komiteto pritarimas (2024-07-04 Nr. (1.6 E) 150000-S-511) (1 priedas). Atliekant tyrimą laikomasi mokslinės etikos reikalavimų. Tyrimo klausimyno pradžioje pateikta informacija respondentui apie tyrimo tikslą, užtikrinama, kad tyrimo metu gauti asmeniniai duomenys nebus viešinami, tik naudojami apibendrintai moksliniams tikslams, nepažeidžiant apklausos dalyvių konfidencialumo ir anonimiškumo. Pagal Helsinkio deklaraciją slaugos studentų teisės nebus pažeistos [75]. Tyrimo pradžioje gaunamas tyrimo dalyvio sutikimas. Tyrimo dalyvių nėra klausiama duomenų, iš kurių galima identifikuoti asmens tapatybę. Tyrimo naudojami instrumentai Emocijų vertinimo skalė (emocinio intelekto skalė) (SSRI) ir Studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS21) yra pateikti internete ir juos galima laisvai be apribojimų naudoti, autorių leidimas nereikalingas.

3. TYRIMO REZULTATAI

3.1. Respondentų bendroji charakteristika

Tyrimo dalyvavo 212 vidutiniškai 22 m. (SN=4,03 m.) amžiaus vienos Lietuvos aukštosios mokyklos 1-4 kursų slaugos bakalauro ir 1-2 kursų slaugos magistrantūros studentai. Didžioji dauguma jų (99,06 proc.) buvo moterys. Kadangi tyrimo dalyvavo tik 2 studentai vyrai, todėl kintamųjų pagal tiriamųjų lytį nenagrinėsime. Lyginant tiriamųjų grupes pagal studijuojamą kursą nustatyta, kad

daugiausiai dalyvių buvo slaugos bakalauro studijų programos 4-o (24,53 proc.) bei 1-o (21,23 proc.) kursų studentai (11lenyėlė).

1 lentelė. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal lytį ir kursą, kuriame studijuoja (n=212)

Kintamieji ir jų grupės			Dažnis (n)	Santykinis dažnis (proc.)	
Lytis			Moteris	210	99,06
			Vyras	2	0,94
Amžiaus vidurkis ± SN 22 ± 4,03 m.			Minimalus amžius	18 metų	
			Maksimalus amžius	41 metai	
Studijų kursas	Bakalauro studijų programa (n=168)	1	45	21,23	
		2	39	18,40	
		3	32	15,09	
		4	52	24,53	
	Magistrantūros studijų programa (n=44)	1	21	9,91	
		2	23	10,85	

SN – standartinis nuokrypis

Vertinome respondentų gyvenamąją vietą, darbinę patirtį ir finansinę padėtį. Daugiausiai tiriamųjų gyvena nuomojamajame bute (33,96 proc.) ir bendrabutyje (27,83 proc.), kiek mažiau nurodė, kad gyvena su tėvais (25,47 proc.). Daugiau nei pusė jų dirba (66,04 proc.). Savo finansinę padėtį dauguma vertino kaip vidutinę (54,72 proc.), beveik trečdalis (30,66 proc.) – gerai ir kas dešimtas (8,96 proc.) tiriamasis nurodė, kad jų finansinė padėtis yra bloga (2 lentelė).

2 lentelė. Tiriamųjų pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą, darbinę ir finansinę padėtį (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Dažnis (n)	Santykinis dažnis (proc.)
Gyvenamoji vieta	savo bute	19	8,96
	nuomojamajame bute	72	33,96
	su tėvais	54	25,47
	bendrabutyje	59	27,83
	nuosavame name	8	3,77
Dirba	taip	140	66,04
	ne	72	33,96
Finansinė padėtis (apklaustųjų nuomonė)	labai gera	7	3,30
	gera	65	30,66
	vidutinė	116	54,72
	bloga	19	8,96
	labai bloga	5	2,36

3.2. Tiriamųjų mokymosi rezultatai

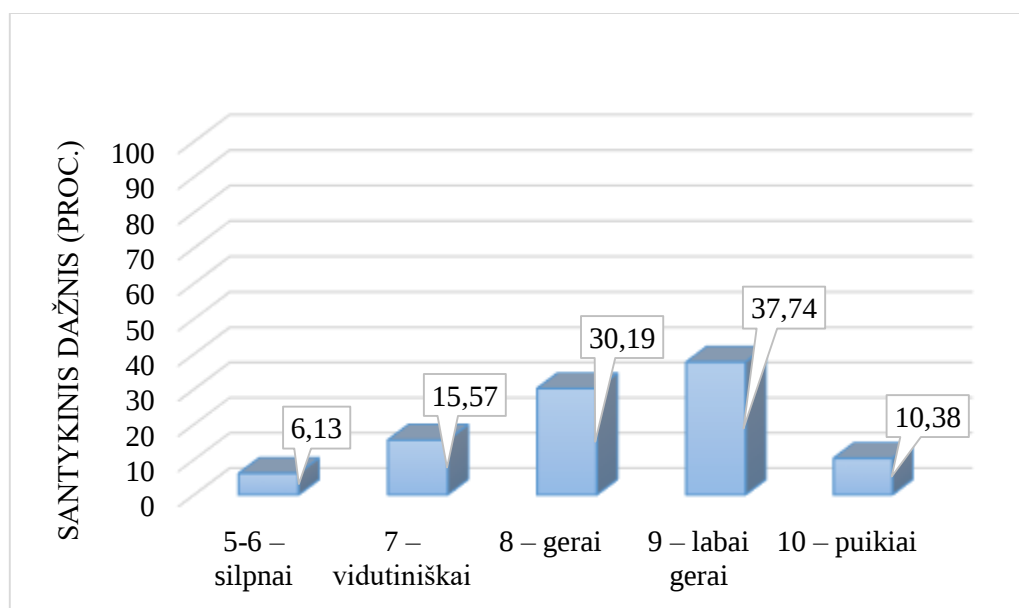
Tyrimo dalyvių klausėme apie jų mokymosi rezultatus. Nustatyta, kad bendras visų studentų praėjusio semestro pažymių vidurkis $8,74 \pm 0,92$ balai, o pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpio) buvo $8,53 \pm 1,10$ balai. Lyginant pažymių vidurkius tarp kursų nustatyta, kad aukščiausiu praėjusio semestro pažymių vidurkiu pasižymi bakalauro studijų programos 4-o kurso studentai ($9,69 \pm 0,54$ balai), žemiausiu – bakalauro 1-o kurso studentai ($7,78 \pm 1,18$ balai). Analogiškai aukščiausiu pažymių vidurkiu už studijų periodą pasižymi bakalauro studijų programos 4-o kurso studentai ($9,17 \pm 0,47$ balai), žemiausiu – bakalauro 1-o kurso studentai ($7,82 \pm 0,94$ balai) (3 lentelė).

3 lentelė. Tiriamųjų pažymių vidurkiai (n=212)

Kintamieji	Studijų kursas						
	Bendras	Bakalauras (n=168)				Magistras (n=44)	
		1	2	3	4	1	2
Pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpio) Vidurkis $\pm$ SN	$8,53 \pm 1,10$	$7,82 \pm 0,94$	$8,15 \pm 0,90$	$8,31 \pm 0,86$	$9,17 \pm 0,47$	$9,05 \pm 0,74$	$8,96 \pm 0,37$
Žemiausias pažymys	6	6	7	7	8	8	8
Aukščiausias pažymys	10	9	10	9	10	10	10
Praėjusio semestro pažymių vidurkis Vidurkis $\pm$ SN	$8,74 \pm 0,92$	$7,78 \pm 1,18$	$8,18 \pm 0,94$	$8,88 \pm 0,94$	$9,69 \pm 0,54$	$8,90 \pm 0,70$	$9,04 \pm 0,37$
Žemiausias pažymys	6	6	7	7	8	8	8
Aukščiausias pažymys	10	10	10	10	10	10	10

SN – standartinis nuokrypis

Taip pat tiriamųjų klausėme, kaip jie vertina savo mokymosi rezultatus 10-ies balų skalėje (1- blogai...10 - puikiai). Nustatyta, kad daugiausia teigė, kad jų mokymosi rezultatai yra labai geri (37,74 proc.) ir geri (30,19 proc.), 15,57 proc. studentų savo mokymosi rezultatus vertino vidutiniškai ir kas dešimtas vertino puikiai (10,38 proc.) (1 pav.).

1 pav. Savo mokymosi rezultatų vertinimas (n=212)

3.3. Slaugos studentų emocinio intelekto vertinimas

Tyrime buvo vertinamas apklaustųjų emocinis intelektas bei jo balai subskalėse. Analizuojant rezultatus nustatyta, kad bendras tiriamųjų EI balų vidurkis buvo $127,62 \pm 14,01$. Skalės balas svyravo tarp 89 ir 159 balų, kuomet bendrai buvo galima surinkti nuo 33 iki 165 balų. Iš žemiau lentelėje pateiktų duomenų, galime matyti EI vertinimą subskalėse. Rezultatai rodo, kad bendras EI lygis yra aukštas (vid.=27,62), o didžiausias svyravimas stebimas emocijų suvokimo (SN=5,16) ir savo emocijų valdymo (SN=5,06) subskalėse. Aukščiausi EI intelekto balai poskalėse stebimi emocijų suvokime (vid.=38,56), emocijų panaudojime (vid.=24,38) ir savo emocijų valdyme (vid.=34,67), atsižvelgiant į galimus surinkti didžiausius balus, atitinkamai 50, 30 ir 45 (4 lentelė).

4 lentelė. Tiriamųjų emocinio intelekto ir jo subskalių vertinimas (n=212)

Charakteristika	EI balų vidurkis $\pm$ SN	Aukščiausias galimas balas	Proc. nuo aukščiausio galimo balo
Emocinis intelektas (bendras)	$127,62 \pm 14,01$	165	77,35
Emocinis intelektas: emocijų suvokimas	$38,56 \pm 5,16$	50	77,12
Emocinis intelektas: savo emocijų valdymas	$34,67 \pm 5,06$	45	77,04
Emocinis intelektas: kitų žmonių emocijų valdymas	$30,01 \pm 3,78$	40	75,03
Emocinis intelektas: emocijų panaudojimas	$24,38 \pm 3,11$	30	81,27

SN – standartinis nuokrypis

Rasta, kad aukščiausiu emociniu intelektu pasižymi tie tiriamieji, kurie savo mokymosi rezultatus vertino puikiai, žemiausiu – vertinantys silpnai ($p < 0,001$; $H = 27,201$). Vertinant EI sąsajas su studijų kursu, gyvenamąja vieta bei darbine ir finansine padėtimis statistiškai reikšmingų skirtumų nerasta ($p > 0,05$) (5 lentelė).

5 lentelė. Tiriamųjų bendro emocinio intelekto vertinimas, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą ($n = 212$)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Emocinis intelektas (bendras)					
Magistras	1	102,90	H=5,350	LLs. 5	0,375
	2	117,00			
Bakalauras	1	102,90			
	2	117,00			
	3	144,88			
	4	98,72			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	103,03	H=2,331	Lls. 4	0,675
	Nuomojamajame bute	109,19			
	Su tėvais	110,84			
	Bendrabytyje	97,90			
	Nuosavame name	124,63			
Dirba		108,81	U=4716,500		0,444
Nedirba		102,01			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	70,20	H=3,830	Lls. 4	0,429
	bloga	95,00			
	Vidutinė	104,92			
	Gera	113,94			
	Labai gera	120,71			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	41,35	H=27,201	Lls. 4	<0,001
	Vidutiniškai	106,30			
	Gera	101,20			
	Labai gerai	109,01			
	Puikiai	151,61			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Taip pat tyrime buvo nagrinėti EI subskalių vertinimo balai, apžvelgiant sociodemografinius veiksnus bei tiriamųjų savo pažymių vertinimą. Emocijų suvokimo subskalės duomenimis, statistiškai reikšmingai aukščiausiu emociniu intelektu pasižymi savo mokymosi rezultatus puikiai vertinantys studentai, žemiausiu – vertinantys silpnai ($p = 0,027$; $H = 10,973$). Statistiškai reikšmingų skirtumų, apžvelgiant studijų kursą, gyvenamąją vietą bei darbinę ir finansinę padėtis, nenustatyta ($p > 0,05$) (6 lentelė).

6 lentelė. EI: emocijų suvokimas, apžvelgiant tiriamųjų sociodemografinius rodiklius bei jų savo pažymių įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Emocinis intelektas: emocijų suvokimas					
Magistras	1	121,74	H=3,925	LLs. 5	0,560
	2	88,39			
Bakalauras	1	111,44			
	2	109,73			
	3	103,09			
	4	103,75			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	116,55	H=6,975	Lls. 4	0,137
	Nuomojamajame bute	111,63			
	Su tėvais	109,34			
	Bendrabutyje	90,47			
	Nuosavame name	135,44			
Dirba		105,20	U=4858,000		0,666
Nedirba		109,03			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	82,30	H=2,904	Lls. 4	0,574
	bloga	101,39			
	Vidutinė	103,83			
	Gera	111,81			
	Labai gera	132,64			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	79,92	H=10,973	Lls. 4	0,027
	Vidutiniškai	108,83			
	Gera	95,20			
	Labai gerai	110,10			
	Puikiai	138,48			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Išanalizavus subskalės „savo emocijų valdymas“ duomenis rasta, kad aukštesniu emociniu intelektu dažniau pasižymi slaugos bakalauro programos 2-o ir 3-o kurso bei magistrantūros 1-o kurso studentai ($p=0,007$; $H=16,076$) lyginant su kitų tyrime dalyvavusių kursų studentais. Taip pat statistiškai reikšmingai aukščiausius EI balus šioje poskalėje surinko tie, kurie savo mokymosi rezultatus vertino puikiai ($p<0,001$, $H=30,634$). Nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų tarp gyvenamosios vietos, darbinės ir finansinės padėčių ($p>0,05$) (7 lentelė).

7 lentelė. EI: savo emocijų valdymas, apžvelgiant tiriamųjų sociodemografinius rodiklius bei jų savo pažymių įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Emocinis intelektas: savo emocijų valdymas					
Magistras	1	120,00	H=16,076	LLs. 5	0,007
	2	87,09			
Bakalauras	1	100,00			
	2	125,08			
	3	127,98			
	4	88,11			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	98,47	H=4,455	Lls. 4	0,348
	Nuomojamajame bute	112,01			
	Su tėvais	104,94			
	Bendrabutyje	109,19			
	Nuosavame name	66,63			
Dirba		107,88	U=4847,500		0,648
Nedirba		103,83			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	96,10	H=1,225	Lls. 4	0,874
	bloga	94,05			
	Vidutinė	108,07			
	Gera	106,98			
	Labai gera	117,21			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	37,35	H=30,634	Lls. 4	<0,001
	Vidutiniškai	102,11			
	Gerai	109,72			
	Labai gerai	103,78			
	Puikiai	154,50			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Įvertinus subskalės „kitų žmonių emocijų valdymas“ duomenis rasta, kad dažniau aukčiausiais emocinio intelekto balais pasižymi gyvenantys nuosavame name ($p < 0,001$; $H = 23,554$) bei teigiantys, kad jų finansinė padėtis labai gera ir gera ($p = 0,031$; $H = 10,615$). Taip pat aukštesnis EI balas šioje subskalėje yra tų, kurie savo mokymosi rezultatus vertina puikiai ir labai gerai, palyginti su vertinančiais silpnai, vidutiniškai ar gerai ($p = 0,001$; $H = 17,744$). Statistiškai reikšmingų skirtumų, vertinant šios EI subskalės duomenis, tarp skirtinguose studijų kursuose studijuojančių bei dirbančių – nedirbančių studentų nepastebėta ($p > 0,05$) (8 lentelė).

8 lentelė. EI: kitų žmonių emocijų valdymas, apžvelgiant tiriamųjų sociodemografinius rodiklius bei jų savo pažymių įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Emocinis intelektas: kitų žmonių emocijų valdymas					
Magistras	1	119,81	H=6,277	LLs. 5	0,280
	2	88,80			
Bakalauras	1	112,18			
	2	100,51			
	3	94,20			
	4	116,10			
Gyvenamoji vieta	Savo bute		H=23,554	Lls. 4	<0,001
	Nuomojamajame bute				
	Su tėvais				
	Bendrabutyje				
	Nuosavame name				
Dirba		110,14	U=4530,000		0,226
Nedirba		99,42			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga		H=10,615	Lls. 4	0,031
	bloga				
	Vidutinė				
	Gera				
	Labai gera				
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai		H=17,744	Lls. 4	0,001
	Vidutiniškai				
	Gera				
	Labai gerai				
	Puikiai				

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Žemiau pateikti subskalės „emocijų panaudojimas” rezultatai. Aukščiausiais EI balais šioje poskalėje pasižymi studentai, savo mokymosi rezultatus vertinę puikiai, žemiausiu – vertinantys silpnai ($p < 0,001$; $H = 28,823$). Lyginant tarp kursų, gyvenamosios vietos, darbinės ir finansinės padėties statistiškai reikšmingų skirtumų nerasta ($p > 0,05$) (9 lentelė).

9 lentelė. EI: emocijų panaudojimas, apžvelgiant tiriamųjų sociodemografinius rodiklius bei jų savo pažymių įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšm		p
Emocinis intelektas: emocijų panaudojimas					
Magistras	1	105,93	H=8,862	LLs. 5	0,115
	2	103,37			
Bakalauras	1	93,79			
	2	124,96			
	3	120,94			
	4	96,38			

H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

9 lentelė. EI: emocijų panaudojimas, apžvelgiant tiriamųjų sociodemografinius rodiklius bei jų savo pažymių įvertinimą (n=212) (tęsinys)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Emocinis intelektas: emocijų panaudojimas					
Gyvenamoji vieta	Savo bute	98,55	H=1,809	Lls. 4	0,771
	Nuomojamajame bute	105,69			
	Su tėvais	111,63			
	Bendrabutyje	108,32			
	Nuosavame name	84,63			
Dirba		107,81	U=4856,500		0,662
Nedirba		103,95			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	77,80	H=1,919	Lls. 4	0,751
	bloga	101,61			
	Vidutinė	106,90			
	Gera	110,88			
	Labai gera	93,07			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	33,46	H=28,823	Lls. 4	<0,001
	Vidutiniškai	125,09			
	Gera	106,49			
	Labai gerai	101,18			
	Puikiai	140,55			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Tyrime vertinome apklaustųjų EI sąsajas su amžiumi, praėjusio semestro pažymių vidurkiu bei pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendrą viso mokymosi laikotarpio). Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp šių kintamųjų bendroje EI skalėje nenustatyta ($p > 0,05$). Vertinant emocinio intelekto sąsajas su šiais (amžiumi, praėjusio semestro pažymių vidurkiu bei pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendrą viso mokymosi laikotarpio) kintamaisiais subskalėse, rastas statistiškai reikšmingas labai silpnas teigiamas ryšys tarp „kitų žmonių emocijų valdymo“ subskalės balų bei pažymių vidurkio už studijų periodą (bendro viso mokymosi laikotarpio) ($r = 0,184$; $p = 0,007$), kas rodo, kad studentai, turintys aukštesnį kitų žmonių emocijų valdymo emocinį intelektą, linkę turėti aukštesnius akademinius rezultatus (didėjant kitų žmonių emocijų valdymo emocinio intelekto balams – didėja pažymių vidurkis už studijų periodą). Reikšmingų sąsajų su kitais kintamaisiais nerasta ($p > 0,05$) (10 lentelė).

10 lentelė. Tiriamųjų EI ir jo subskalių sąsajos su pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendru viso mokymosi laikotarpio) (n=212)

Sąsajos tarp kintamųjų (Spearman's rho)	EI subskalės				
	bendras (r;p)	emocijų suvokimas (r;p)	savo emocijų valdymas (r;p)	kitų žmonių emocijų valdymas (r;p)	emocijų panaudojimas (r;p)
Amžius (metais)	$r = -0,030$; $p = 0,333$	$r = -0,022$; $p = 0,377$	$r = -0,047$; $p = 0,246$	$r = -0,018$; $p = 0,397$	$r = -0,040$; $p = 0,282$;

r – koreliacijos koeficientas; p - reikšmingumo kriterijus

10 lentelė. Tiriamųjų EI ir jo subskalių sąsajos su pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendru viso mokymosi laikotarpiu) (n=212) (tęsinys)

Sąsajos tarp kintamųjų (Spearman's rho)	EI subskalės				
	bendras (r;p)	emocijų suvokimas (r;p)	savo emocijų valdymas (r;p)	kitų žmonių emocijų valdymas (r;p)	emocijų panaudojimas (r;p)
Pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpiu)	r=0,077 p=0,262	r=0,021 p=0,757	r=0,025 p=0,716	r=0,184 p=0,007	r=0,023 p=0,744
Praėjusio semestro pažymių vidurkis	r=0,015 p=0,830	r=-0,022 p=0,745	r=-0,037 p=0,594	r=0,133 p=0,054	r=-0,061 p=0,380

r – koreliacijos koeficientas; p - reikšmingumo kriterijus

3.4. Slaugos studentų akademinės motyvacijos vertinimas

Tyrime buvo vertinama apklaustųjų akademinė motyvacija (AM) bei jos balai poskalėse. Vertinant rezultatus nustatyta, kad bendras tiriamųjų AM balų vidurkis buvo $97,42 \pm 16,19$. Skalės balas svyravo tarp 58 ir 147 balų, kuomet bendrai buvo galima surinkti nuo 21 iki 147 balų. Žemiau lentelėje pateikiami duomenys, iš kurių galime matyti AM vertinimą poskalėse. Rezultatai rodo, kad bendra AM yra gana didelė (vid.=97,42), tačiau plačiai varijuojanti (SN=16,19). Vertinant poskalių rezultatus, didžiausias svyravimas stebimas išorinės introjekcinės motyvacijos poskalėje (SN=6,57). Didžiausi vidurkiai buvo šiose poskalėse: vidinė žinoti (vid.=17,45), išorinė identifikuota (vid.=17,29) bei išorinė introjekcinė (vid.=16,86), lyginant su galimomis surinkti didžiausiomis reikšmėmis, atitinkamai: 21, 21, 28 balai (11 lentelė).

11 lentelė. Tiriamųjų akademinės motyvacijos ir jos poskalių vertinimas (n=212)

Charakteristika	Motyvacijos balų vidurkis $\pm$ SN	Didžiausias galimas balas	Proc. nuo didžiausio galimo balo
Akademinė motyvacija (bendra)	$97,42 \pm 16,19$	147	66,27
Akademinė motyvacija: vidinė žinoti	$17,45 \pm 2,76$	21	83,09
Akademinė motyvacija: išorinė identifikuota	$17,29 \pm 2,87$	21	82,33
Akademinė motyvacija: vidinė pasiekimų	$15,13 \pm 3,56$	21	72,05
Akademinė motyvacija: išorinė introjekcinė	$16,86 \pm 6,57$	28	60,21
Akademinė motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją	$13,27 \pm 4,16$	21	63,19
Akademinė motyvacija: išorinė reguliacija	$10,61 \pm 2,76$	14	75,79
Akademinė motyvacija: amotyvacija	$6,81 \pm 4,15$	21	32,43

SN – standartinis nuokrypis

Rasta, kad didžiausia akademinė motyvacija pasižymi slaugos bakalauro programos 1-o ir 2-o kurso studentai, o mažiausia tos pačios programos 3-o kurso studentai ($p < 0,001$; $H = 44,037$). Didesnė AM nustatyta nedirbantiems tiriamiesiems, lyginant su dirbančiais ($p = 0,012$; $U = 3984,000$). Taip pat statistiškai reikšmingai didžiausia akademinė motyvacija nustatyta gyvenantiems su tėvais, o mažiausia – nuosavame name ($p = 0,010$; $H = 13,393$). Nenustatyta statistiškai reikšmingų skirtumų tarp AM ir finansinės padėties bei savo mokymosi rezultatų vertinimo ($p > 0,05$) (12 lentelė).

12 lentelė. Tiriamųjų bendra akademinė motyvacija, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą ($n = 212$)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Akademinė motyvacija (bendra)					
Magistras	1	81,93	H=44,037	Lls. 5	<0,001
	2	94,46			
Bakalauras	1	133,94			
	2	134,90			
	3	55,27			
	4	108,23			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	87,50	H=13,393	Lls. 4	0,010
	Nuomojamajame bute	108,46			
	Su tėvais	116,94			
	Bendrabutyje	109,85			
	Nuosavame name	38,81			
Dirba		98,96	U=3984,000		0,012
Nedirba		121,17			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	105,50	H=1,279	Lls. 4	0,865
	Bloga	108,95			
	Vidutinė	109,41			
	Gera	99,64			
	Labai gera	116,14			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	110,81	H=4,677	Lls. 4	0,322
	Vidutiniškai	120,73			
	Gera	111,93			
	Labai gerai	99,81			
	Puikiai	91,14			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p – reikšmingumo kriterijus

Tyrime buvo nagrinėti AM poskalių balai, apžvelgiant sociodemografinius veiksnius bei tiriamųjų savo pažymių vertinimą. Poskalės „vidinė žinoti“ duomenimis, statistiškai reikšmingai didžiausia AM poskalėje buvo slaugos bakalauro 1-o kurso, bei slaugos magistrantūros 1-o ir 2-o kursų studentų mažiausia – bakalauro programos 3-o kurso studentų ($p < 0,001$; $H = 24,902$). Taip pat rastas reikšmingas skirtumas lyginant AM pagal gyvenamąją vietą, didžiausia vidinė žinoti motyvacija buvo

gyvenančių su tėvais ($p=0,005$; $H=14,885$). Statistiškai reikšmingų skirtumų, apžvelgiant darbinę ir finansinę padėtis bei savo mokymosi rezultatų vertinimą nerasta ($p>0,05$) (13 lentelė).

13 lentelė. Tiriamųjų AM: vidinė žinoti, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą ($n=212$)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: vidinė žinoti					
Magistras	1	123,93	H=24,902	Lls. 5	<0,001
	2	121,57			
Bakalauras	1	132,49			
	2	104,67			
	3	70,55			
	4	93,81			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	104,42	H=14,885	Lls. 4	0,005
	Nuomojamajame bute	114,56			
	Su tėvais	212,04			
	Bendrabutyje	91,74			
	Nuosavame name	49,63			
Dirba		103,95	U=4683,00		0,394
Nedirba		111,46			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	52,00	H=5,411	Lls. 4	0,248
	Bloga	100,50			
	Vidutinė	106,41			
	Gera	110,18			
	Labai gera	129,00			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	124,08	H=5,335	Lls. 4	0,255
	Vidutiniškai	96,95			
	Gera	97,25			
	Labai gerai	110,47			
	Puikiai	122,91			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Apžvelgiant tyrimo rezultatus poskalėje – išorinė identifikuota motyvacija, stebėtas reikšmingas skirtumas tarp mokymosi kursų. Didžiausia akademine motyvacija pasižymi slaugos bakalauro programos 1-o kurso, bei magistrantūros 2-o kurso studentai ($p<0,001$; $H=35,979$). Didžiausia AM nustatyta gyvenantiems su tėvais, žemiausia – nuosavame name ($p<0,001$; $H=18,878$). Statistiškai reikšmingai didesnė AM rasta savo mokymosi rezultatus vertinusiems silpnai bei puikiai, nei vertinusiems vidutiniškai, gerai bei labai gerai ($p=0,029$; $H=10,8000$). Reikšmingų skirtumų tarp finansinės bei darbinės padėčių nerasta ($p>0,05$) (14 lentelė).

14 lentelė. Tiriamųjų AM: išorinė identifiukuota, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: išorinė identifiukuota					
Magistras	1	115,02	H=35,979	Lls. 5	<0,001
	2	127,78			
Bakalauro	1	133,26			
	2	106,12			
	3	53,89			
	4	103,15			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	112,76	H=18,878	Lls. 4	<0,001
	Nuomojamajame bute	116,22			
	Su tėvais	120,26			
	Bendrabutyje	88,85			
	Nuosavame name	41,50			
Dirba		102,54	U=4485,00		0,186
Nedirba		114,21			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	56,00	H=8,038	Lls. 4	0,090
	Bloga	96,03			
	Vidutinė	103,79			
	Gera	114,15			
	Labai gera	144,86			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	138,19	H=10,800	Lls. 4	0,029
	Vidutiniškai	97,89			
	Gera	93,24			
	Labai gerai	108,87			
	Puikiai	130,64			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Didžiausia vidinė pasiekimų motyvacija nustatyta bakalauro 2-o kurso studentams, mažiausia – bakalauro 3-o kurso studentams. Šioje poskalėje reikšmingų skirtumų tarp gyvenamosios vietos, darbinės bei finansinės padėčių ir savo mokymosi rezultatų vertinimo nerasta ($p > 0,05$) (15 lentelė).

15 lentelė. Tiriamųjų AM: vidinė pasiekimų, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: vidinė pasiekimų					
Magistras	1	115,95	H=29,859	Lls. 5	<0,001
	2	110,26			
Bakalauras	1	117,93			
	2	130,65			
	3	56,48			
	4	103,79			

H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

15 lentelė. Tiriamųjų AM: vidinė pasiekimų, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212) (tęsinys)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: vidinė pasiekimų					
Gyvenamoji vieta	Savo bute	113,92	H=8,230	Lls. 4	0,084
	Nuomojamajame bute	114,25			
	Su tėvais	109,34			
	Bendrabutyje	99,10			
	Nuosavame name	54,50			
Dirba		110,14	U=4530,500		0,226
Nedirba		99,42			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	78,70	H=2,387	Lls. 4	0,665
	Bloga	97,29			
	Vidutinė	105,11			
	Gera	112,79			
	Labai gera	115,93			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	83,92	H=7,930	Lls. 4	0,094
	Vidutiniškai	110,50			
	Gera	101,29			
	Labai gerai	104,34			
	Puikiai	136,86			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Rezultatai rodo, kad didesne išorine introjekcine motyvacija pasižymi bakalauro 2-o kurso studentai, nei kiti nagrinėtų kursų studentai ($p < 0,001$; $H = 51,301$). Didesnė AM šioje kategorijoje nustatyta nedirbantiems tiriamiesiems ($p = 0,046$; $U = 4196,500$). Didžiausia AM, lyginant pagal gyvenamąją vietą, nustatyta gyvenantiems nuomojamajame bute, mažiausia – nuosavame bute ($p < 0,001$; $H = 18,520$). Savo rezultatus vertinantiems vidutiniškai nustatyta didžiausia išorinė introjekcinė motyvacija, vertinantiems puikiai – mažiausia ($p = 0,020$; $H = 11,651$). Reikšmingų skirtumų tarp savo finansinės padėties vertinimo nerasta ($p > 0,05$) (16 lentelė).

16 lentelė. Tiriamųjų AM: išorinė introjekcinė, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: išorinė introjekcinė					
Magistras	1	67,76	H=51,301	Lls. 5	<0,001
	2	87,17			
Bakalauras	1	105,81			
	2	146,65			
	3	64,86			
	4	128,64			

H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

16 lentelė. Tiriamųjų AM: išorinė introjekcinė, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212) (tęsinys)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: išorinė introjekcinė					
Motyvacija: išorinė introjekcinė	Savo bute	70,21	H=18,520	Lls. 4	<0,001
	Nuomojamajame bute	114,81			
	Su tėvais	110,07			
	Bendrabutyje	112,94			
	Nuosavame name	39,56			
Dirba		100,48	U=4196,500		0,046
Nedirba		118,22			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	149,20	H=6,582	Lls. 4	0,160
	Bloga	123,05			
	Vidutinė	108,95			
	Gera	94,36			
	Labai gera	103,21			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	104,58	H=11,651	Lls. 4	0,020
	Vidutiniškai	132,41			
	Gera	113,16			
	Labai gerai	97,09			
	Puikiai	83,59			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Didžiausia AM poskalėje „vidinė patirti stimuliaciją“, lyginant pagal mokymosi kursą, nustatyta bakalauro programos 1-o ir 2-o kurso tiriamiesiems, mažiausia – bakalauro programos 4-o kurso studentams ($p < 0,001$; $H = 31,644$). Taip pat statistškai reikšmingai didžiausia AM šioje poskalėje rasta gyvenantiems su tėvais, mažiausia – nuosavame name ($p = 0,003$; $H = 15,842$). Reikšmingų skirtumų tarp darbinės, finansinės padėčių bei savo mokymosi rezultatų vertinimo nerasta ($p > 0,05$) (17 lentelė).

17 lentelė. Tiriamųjų AM: vidinė patirti stimuliaciją, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją					
Magistras	1	108,52	H=31,644	Lls. 5	<0,001
	2	93,28			
Bakalauras	1	132,17			
	2	135,94			
	3	86,80			
	4	79,37			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	111,42	H=15,842	Lls. 4	0,003
	Nuomojamajame bute	94,87			
	Su tėvais	121,10			
	Bendrabutyje	114,54			
	Nuosavame name	41,63			

H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

17 lentelė. Tiriamųjų AM: vidinė patirti stimuliaciją, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212) (tęsinys)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją					
Dirba		101,51	U=4341,500		0,098
Nedirba		116,20			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	96,40	H=2,610	Lls. 4	0,625
	Bloga	99,03			
	Vidutinė	112,57			
	Gera	98,76			
	Labai gera	105,21			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	83,73	H=5,591	Lls. 4	0,232
	Vidutiniškai	115,94			
	Gera	116,29			
	Labai gerai	98,53			
	Puikiai	106,30			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Vertinant AM išorinės reguliacijos poskalėje aukščiausi balai stebimi tarp bakalauro programos 1-o kurso studentų, žemiausi – magistrantūros programos 1-o kurso (p<0,001; H=46,048). Taip pat didesne AM poskalėje pasižymi nedirbantys tiriamieji (p<0,001; U=3593,000). Lyginant tyrimo rezultatus tarp minėtos poskalės balų bei gyvenamosios vietos didžiausia išorinės reguliacijos motyvacija nustatyta gyvenantiems bendrabutyje ir nuomojamajame bute, mažiausia – gyvenantiems nuosavame name (p=0,004; H=15,496). Didesne AM šioje poskalėje pasižymi savo mokymosi rezultatus vertinantys silpnai nei vertinantys vidutiniškai, gerai, labai gerai ar puikiai (p=0,023; H=11,318). Reikšmingų skirtumų tarp savo mokymosi rezultatų vertinimo nerasta (p>0,05) (18 lentelė).

18 lentelė. Tiriamųjų AM: išorinė reguliacija, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: išorinė reguliacija					
Magistras	1	61,14	H=46,048	Lls. 5	<0,001
	2	99,70			
Bakalauras	1	146,89			
	2	120,92			
	3	69,25			
	4	104,98			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	71,63	H=15,496	Lls. 4	0,004
	Nuomojamajame bute	113,40			
	Su tėvais	110,37			
	Bendrabutyje	113,64			
	Nuosavame name	48,44			

H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

18 lentelė. Tiriamųjų AM: išorinė reguliacija, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212) (tęsinys)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: išorinė reguliacija					
Dirba		96,16	U=3593,000		<0,001
Nedirba		126,60			
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	70,10	H=3,698	Lls. 4	0,448
	Bloga	107,84			
	Vidutinė	111,05			
	Gera	99,33			
	Labai gera	120,00			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	158,00	H=11,318	Lls. 4	0,023
	Vidutiniškai	102,11			
	Gera	109,49			
	Labai gerai	101,24			
	Puikiai	93,09			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Klausimyne taip pat buvo išskiriama amotyvacijos poskalė. Didžiausia AM šioje poskalėje nustatyta gyvenantiems nuosavame name, mažiausia – nuomojamajame bute (p=0,003; H=15,727). Savo mokymosi rezultatus vertinantiems gerai nustatyta didžiausia amotyvacija, o vertinantiems puikiai – mažiausia (p=0,038; H=10,132). Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp mokymosi kursų, darbinės ir finansinės padėčių nerasta (p>0,05) (19 lentelė).

19 lentelė. Tiriamųjų AM: amotyvacija, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: amotyvacija					
Magistras	1	103,81	H=5,635	Lls. 5	0,343
	2	95,11			
Bakalauras	1	110,34			
	2	91,28			
	3	120,33			
	4	112,20			
Gyvenamoji vieta	Savo bute	118,21	H=15,727	Lls. 4	0,003
	Nuomojamajame bute	90,06			
	Su tėvais	106,07			
	Bendrabutyje	114,69			
	Nuosavame name	169,38			
Dirba		102,91	U=4537,500		0,229
Nedirba		113,48			

U – Mann Whitney U kriterijus; H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

19 lentelė. Tiriamųjų AM: amotyvacija, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo mokymosi rezultatų įvertinimą (n=212) (tęsinys)

Kintamieji ir jų grupės		Rangų vidurkis	Statistinio kriterijaus reikšmė		p
Motyvacija: amotyvacija					
Finansinė padėtis (tiriamųjų nuomonė)	Labai bloga	139,30	H=2,574	Lls. 4	0,632
	Bloga	96,08			
	Vidutinė	108,50			
	Gera	104,97			
	Labai gera	92,50			
Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus?	Silpnai	105,69	H=10,132	Lls. 4	0,038
	Vidutiniškai	113,95			
	Gera	119,45			
	Labai gerai	102,08			
	Puikiai	74,18			

H – Kruskal Wallis H kriterijus; Lls – laisvės laipsnių skaičius; p - reikšmingumo kriterijus

Tyrime vertinome apklaustųjų AM sąsajas su amžiumi, praėjusio semestro pažymių vidurkiu bei pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendrą viso mokymosi laikotarpio). Vertinant bendros AM sąsajas su amžiumi, rastas statistiškai reikšmingas silpnas neigiamas ryšys ($r=-0,281$; $p<0,001$), su praėjusio semestro pažymių vidurkiu rastas statistiškai reikšmingas labai silpnas neigiamas ryšys ($r=0,170$; $p=0,013$) (20 lentelė), kas rodo, kad vyresnio amžiaus studentai bei studentai su aukštesniu praėjusio semestro pažymių vidurkiu yra linkę turėti kiek mažesnę akademinę motyvaciją. Vertinant bendros AM sąsajas su pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendru viso mokymosi laikotarpio) reikšmingų sąsajų nerasta ($p>0,05$) (5 priedas).

20 lentelė. Tiriamųjų AM sąsajos su amžiumi ir praėjusio semestro pažymių vidurkiu (n=212)

Spearman's rho		Amžius (metais)	Akademinė motyvacija
Amžius (metais)	r	1,000	-0,281
	p		<0,001
	n	212	212
Akademinė motyvacija	r	-0,281	1,000
	p	<0,001	
	n	212	212
Spearman's rho		Akademinė motyvacija	Praėjusio semestro pažymių vidurkis
Akademinė motyvacija	r	1,000	-0,170
	p		0,013
	n	212	212
Praėjusio semestro pažymių vidurkis	r	-0,170	1,000
	p	0,013	
	n	212	212

r – koreliacijos koeficientas; p - reikšmingumo kriterijus; n - imtis

Taip pat vertinome AM sąsajas su tais pačiais kintamaisiais poskalėse. Statistiškai reikšminga labai silpna neigiama koreliacija rasta tarp išorinės introjekcinės motyvacijos ir amžiaus ($r=-0,191$; $p=0,003$), kas rodo, kad didėjant studentų amžiui, jų išorinė introjekcinė motyvacija nežymiai mažėja. Vidinę patirti stimuliaciją motyvaciją ir amžių sieja statistiškai reikšmingas silpnas neigiamas ryšys ($r=-0,245$; $p<0,001$) kas rodo, kad didėjant studentų amžiui, jų vidinė patirti stimuliaciją motyvacija, šiek tiek mažėja. Reikšmingas silpnas neigiamas ryšys nustatytas tarp amžiaus ir išorinės reguliacijos poskalės ($r=-0,317$; $p<0,001$) kas rodo, kad vyresni studentai pasižymi mažesne išorinės reguliacijos motyvacija (21 lentelė). Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp amžiaus ir kitų motyvacijos poskalių nerasta ($p>0,05$) (5 priedas).

21 lentelė. Tiriamųjų AM poskalių koreliacija su amžiumi ($n=212$)

Spearman's rho		Amžius (metais)	Motyvacija: iorinė introjekcinė
Amžius (metais)	r	1,000	-0,191
	p		0,003
	n	212	212
Motyvacija: išorinė introjekcinė	r	-0,191	1,000
	p	0,003	
	n	212	212
Spearman's rho		Amžius (metais)	Motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją
Amžius (metais)	r	1,000	-0,245
	p		<0,001
	n	212	212
Motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją	r	-0,245	1,000
	p	<0,001	
	n	212	212
Spearman's rho		Amžius (metais)	Motyvacija: išorinė reguliacija
Amžius (metais)	r	1,000	-0,317
	p		<0,001
	n	212	212
Motyvacija: išorinė reguliacija	r	-0,317	1,000
	p	<0,001	
	n	212	212

r – koreliacijos koeficientas; *p* - reikšmingumo kriterijus; *n* - imtis

Reikšminga koreliacija nustatyta tarp praėjusio semestro pažymių vidurkio ir šių poskalių: vidinė patirti stimuliaciją ($r=-0,148$; $p=0,031$) – labai silpnas neigiamas ryšys, išorinė reguliacija ($r=-0,236$; $p<0,001$) – silpnas neigiamas ryšys (22 lentelė), kas rodo, kad aukštesnius pažymius turintys studentai turi mažesnę vidinę patirti stimuliaciją motyvaciją bei išorinės reguliacijos motyvaciją. Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp praėjusio semestro pažymių vidurkio ir kitų motyvacijos poskalių nerasta ($p>0,05$) (5 priedas).

22 lentelė. Tiriamųjų AM poskalių sąsajos su praėjusio semestro pažymių vidurkiu (n=212)

Spearman's rho		Motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją	Praėjusio semestro pažymių vidurkis
Motyvacija: vidinė patirti stimuliaciją	r	1,000	-0,148
	p		0,031
	n	212	212
Praėjusio semestro pažymių vidurkis	r	-0,148	1,000
	p	0,031	
	n	212	212
Spearman's rho		Motyvacija: išorinė reguliacija	Praėjusio semestro pažymių vidurkis
Motyvacija: išorinė reguliacija	r	1,000	-0,236
	p		<0,001
	n	212	212
Praėjusio semestro pažymių vidurkis	r	-0,236	1,000
	p	<0,001	
	n	212	212

r – koreliacijos koeficientas; *p* - reikšmingumo kriterijus; *n* - imtis

Reikšminga koreliacija nustatyta tarp pažymių vidurkio už studijų periodą (bendro viso mokymosi) ir išorinės reguliacijos ($r=-0,205$; $p=0,003$) – silpnas neigiamas ryšys, kas rodo, kad studentai, turintys aukštesnį pažymių vidurkį už studijų periodą, yra linkę turėti mažesnę išorinės reguliacijos motyvaciją (23 lentelė). Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp pažymių vidurkio už studijų periodą (bendro viso mokymosi) ir kitų motyvacijos poskalių nerasta ($p>0,05$) (5 priedas).

23 lentelė. Tiriamųjų AM poskalių sąsajos su pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendrą viso mokymosi) (n=212)

Spearman's rho		Motyvacija: išorinė reguliacija	Pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpio)
Motyvacija: išorinė reguliacija	r	1,000	-0,205
	p		0,003
	n	212	212
Pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpio)	r	-0,205	1,000
	p	0,003	
	n	212	212

r – koreliacijos koeficientas; *p* - reikšmingumo kriterijus; *n* - imtis

Statistiškai reikšminga koreliacija rasta tarp bendro EI ir bendros AM. Juos sieja silpnas teigiamas ryšys ($r=0,293$; $p<0,001$), kas rodo, kad aukštesnį emocinį intelektą turintys studentai linkę pasižymėti ir aukštesniu motyvacijos lygiu mokymosi kontekste (24 lentelė).

24 lentelė. Tiriamųjų AM koreliacija su EI (n=212)

Spearman's rho		Emocinis intelektas	Akademine motyvacija
Emocinis intelektas	r	1,000	0,293
	p		<0,001
	n	212	212
Akademine motyvacija	r	0,293	1,000
	p	<0,001	
	n	212	212

r – koreliacijos koeficientas; p - reikšmingumo kriterijus; n – imtis

4. REZULTATŲ APTARIMAS

Atliekant šį tyrimą buvo siekiama įvertinti slaugos studentų emocinio intelekto (EI) ir akademinės motyvacijos (AM) sąsajas su mokymosi rezultatais. Vertinamas slaugos studentų EI bei jo balai subskalėse: emocijų suvokimas, savo emocijų valdymas, kitų žmonių emocijų valdymas ir emocijų panaudojimas. Taip pat vertinta ir slaugos studentų AM bei jos balai poskalėse: išorinė identifikuota, vidinė pasiekimų, išorinė introjekcinė, vidinė patirti stimuliacija, išorinė reguliacija, amotyvacija. Nagrinėti šių kintamųjų skirtumai, apžvelgiant sociodemografinius rodiklius bei savo pažymių vertinimą. Be EI ir AM vertinimo, tiriamųjų taip pat prašyta pateikti jų mokymosi rezultatų vidurkius, siekiant išsiaiškinti jų tarpusavio ryšius.

Emocinis intelektas yra svarbus veiksnys slaugos studentų mokymosi procese, todėl šiame tyrime analizuojami jo ryšiai su socialiniais veiksniais. Mūsų tyrimo rezultatai rodo, kad bendras slaugos studentų EI yra aukštas. Aukščiausi EI intelekto balai poskalėse stebimi „emocijų suvokime” ir „savo emocijų panaudojime”. Galima manyti, kad taip yra dėl to, jog slaugos studentai studijų metu intensyviai ugdo bendravimo bei empatijos įgūdžius, kurie tiesiogiai susiję su šiais emocinio intelekto aspektais. Be to, nuolatinis buvimas praktinėje ir emocijų kupinoje aplinkoje gali skatinti geresnį emocijų atpažinimą bei gebėjimą jas panaudoti efektyviai mokymosi ir profesinės veiklos kontekste. Panašios tendencijos stebimos Cassano ir kt. atliktame tyrime, kuriame nustatyta, kad slaugos ir akušerijos magistrantūros studentai pasižymi aukštu EI lygiu, ypač gebėjimu vertinti ir išreikšti emocijas santykiuose su kitais [16]. Šiek tiek kitokius rezultatus atskleidė Yildirim ir kt. atliktas tyrimas, nustatyta, kad slaugos studentų emocinis intelektas yra vidutinis [34]. Galima pastebėti, kad mūsų atlikto tyrimo rezultatai nežymiai skiriasi nuo kitose šalyse atliktų. Šiuos skirtumus galima paaiškinti kultūriniais ar švietimo sistemų aspektais. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad kai kuriuose tyrimuose yra naudojami skirtingi klausimynai, todėl EI vertinimas taip pat gali šiek tiek skirtis.

Apžvelgus mūsų tyrimo rezultatus pastebėta, kad studentai, kurie savo mokymosi rezultatus vertina puikiai, pasižymi aukštesniu EI ($p < 0,001$; $H = 27,201$). Nors skirtumai tarp kursų nebuvo statistiškai reikšmingi ($p = 0,375$), aukštesniais emocinio intelekto balais išsiskiria slaugos bakalauro programos trečio kurso studentai. Subskalės „savo emocijų valdymas“ duomenis rasta, kad aukštesniu emociniu intelektu pasižymi bakalauro antro ir trečio kurso bei magistrantūros pirmo kurso studentai ($p = 0,007$; $H = 16,076$). Kitų tyrėjų atliktame tyrime taip pat rasta, kad aukščiausi emocinio intelekto rodikliai būdingi būtent trečio kurso slaugos studentams [34]. Ilgesnės trukmės tyrime buvo nustatyta, kad trečio kurso slaugos studentai turėjo reikšmingai aukštesnius EI balus, palyginti su pirmo kurso studentais [76]. Tai rodo, kad emocinis intelektas gali natūraliai augti kartu su akademine patirtimi studijų metu. Tai gali būti siejama su tuo, kad vyresnių kursų studentai įgyja daugiau praktinės patirties, geriau pažįsta save ir yra įgudę valdyti emocines situacijas.

Savo tyrime taip pat nagrinėjome EI skirtumus pagal gyvenamąją vietą. Klausėme ar jie gyvena savo name, bute ar nuomojamajame bute, gyvena su tėvais ar bendrabutyje. Rezultatai rodo, kad aukščiausiais emocinio intelekto balais subskalėje „kitų žmonių emocijų valdymas“ pasižymi gyvenantys nuosavame name tiriamieji ($p < 0,001$; $H = 23,554$). Gyvenimas bendrabutyje ar nuomojamame bute gali būti labiau susijęs su nestabilumu ar mažesniu asmeninės erdvės jausmu, kuomet gyvenantys nuosavame name, išsiskiria stipresniu stabilumo bei autonomijos jausmu. Šiuo metu literatūroje nėra randama naujai atliktų tyrimų, kurie tiesiogiai analizuotų EI skirtumus pagal tokią konkrečią gyvenamosios vietos diferenciaciją. Respondentų klausėme nuomonės apie jų finansinę padėtį ir pagal gautus atsakymus lyginome juos apžvelgiant EI balus. Subskalės „kitų žmonių emocijų valdymas“ duomenimis, studentai, teigiantys, jog jų finansinė padėtis yra labai gera arba gera, dažniau pasižymi aukštesniais emocinio intelekto balais ($p = 0,031$; $H = 10,615$). Randama panašumų mūsų rezultatus lyginant su kitų tyrimų išvadomis, rodančiomis, kad aukštesnis EI lygis siejasi su geresne socioekonominė padėtimi. Rahyau ir Nuansari atliktas tyrimas parodė, kad emocinis intelektas, kartu su socioekonominė padėtimi ir finansiniu raštingumu, daro teigiamą poveikį ($p < 0,05$) studentų asmeniniam finansų valdymui [77]. Tai leidžia teigti, kad aukštesnis emocinio intelekto lygis siejasi su gebėjimu priimti racialesnius ir labiau apgalvotus finansinius sprendimus, o tai gali lemti geresnę finansinę padėtį.

Mūsų tyrimo rezultatai rodo, kad tarp emocinio intelekto subskalės „kitų žmonių emocijų valdymas“ ir akademinių pasiekimų (pažymių vidurkio už visą studijų laikotarpį) egzistuoja silpnas, tačiau reikšmingas ryšys ($r = 0,184$; $p = 0,007$). Tai reiškia, kad didėjant EI balams, didėja ir pažymių vidurkis, kas leidžia manyti, kad studentai, gebantys geriau valdyti kitų žmonių emocijas, linkę pasiekti aukštesnių akademinių rezultatų. Apžvelgus kitus tyrimus stebimi panašūs ryšiai. Cassano ir kt. tyrime, atliktame tarp slaugos ir akušerijos magistrantūros studentų, nustatyta, kad aukštesnis EI lygis, ypač

gebėjimas „vertinti ir išreikšti emocijas santykiuose su kitais“, yra susijęs su geresniais akademiniiais rezultatais [16]. Quílez-Robres ir kt. nustatė, kad EI yra reikšmingas akademinių rezultatų prognozuotojas, turintis vidutinio – didelio dydžio efektą [38]. Šie tyrimai patvirtina mūsų tyrimo išvadas, kad gebėjimas valdyti kitų emocijas yra svarbus veiksnys, susijęs su geresniais akademiniiais rezultatais tarp studentų, ypač slaugos srityje. Tai pabrėžia EI svarbą ne tik asmeniniam, bet ir profesiniam studentų tobulėjimui. Mūsų atlikto tyrimo rezultatai atskleidė statistiškai reikšmingą, nors ir silpną, teigiamą ryšį tarp emocinio intelekto ir akademinės motyvacijos, kas rodo, jog studentai, pasižymintys aukštesniu emociniu intelektu, linkę būti labiau motyvuoti mokytis.

Tyrime taip pat nagrinėjome slaugos studentų akademinę motyvaciją bei jos ryšius su sociodemografiniais rodikliais ir akademiniiais pasiekimais. Mūsų rezultatai rodo, kad bendras tiriamųjų AM balų vidurkis yra didelis. Didžiausi motyvacijos vidurkiai stebimi „vidinėje žinoti“ motyvacijoje bei „išorinėje identifikuotoje“ motyvacijoje. Tad galima manyti, kad studentai labiausiai motyvuoti mokytis tiek dėl vidinio smalsumo ir pažinimo, tiek dėl išorinių veiksnių, kuriuos jie yra priėmę kaip asmeniškai svarbius. Tuo tarpu išorinė reguliacija ir amotyvacija buvo mažiausios, o tai rodo, kad studentai nėra linkę mokytis tik dėl išorinių paskatų ir nėra nemotyvuoti. Išanalizavus kitų tyrėjų atliktų tyrimų rezultatus stebime panašius AM vertinimo rezultatus. Rasta, kad slaugos bakalauro studijų programos studentų AM yra vidutinė [59]. Apžvelgus tyrimo, kurio respondentai buvo sveikatos mokslų universiteto studentai, rezultatus, matome, kad jų bendra AM yra didelė, o vertinant poskalių rezultatus, didžiausi balai stebimi „vidinėje reguliacijoje“ [60].

Analizuojant akademinės motyvacijos skirtumus pagal studijų kursą, nustatyta, kad didžiausiais bendros motyvacijos balais pasižymėjo bakalauro programos pirmo ir antro kurso studentai ($p < 0,001$; $H = 44,037$). Tai leidžia manyti, jog studijų pradžioje studentų motyvacija yra didžiausia, tikėtina, dėl didesnio pradinio susidomėjimo ir mokymosi entuziazmo. Lyginant tarp kursų didžiausia motyvacija tarp slaugos bakalauro programos studentų nustatyta pirmo kurso studentams šiose poskalėse: „vidinėje žinoti“ ($p < 0,001$; $H = 24,902$), „išorinėje identifikuotoje“ ($p < 0,001$; $H = 35,979$) bei „išorinėje reguliacijoje“ ($p < 0,001$; $H = 46,048$). Šie rezultatai rodo, kad pirmakursiai motyvuoti tiek dėl pažinimo džiaugsmo, tiek dėl asmeniškai reikšmingų tikslų, taip pat jautriau reaguoja į išorinius paskatinimus, tokius kaip vertinimai ar akademinis pripažinimas. Didesnė „vidinė pasiekimų“ ($p < 0,001$; $H = 29,859$) motyvacija bei „išorinė introjekcinė“ ($p < 0,001$; $H = 51,301$) motyvacija labiau pasižymi antro kurso studentai. Tai gali būti susiję su augančiu atsakomybės jausmu, noru įrodyti savo gebėjimus ir vidinė pareiga siekti gerų rezultatų. Be to, „vidinė patirti stimuliaciją“ motyvacija, kuri atspindi malonių emocijų ir pasitenkinimo išgyvenimą mokymosi procese, didesnė tarp pirmo ir antro kurso studentų ($p < 0,001$; $H = 31,644$), taip dar kartą patvirtinanti, kad studijų pradžioje mokymasis dažniau siejamas su

teigiamais emociniais išgyvenimais. Panašios tendencijos nustatytos ir užsienyje atliktame tyrime, kurio metu nustatyta, kad iš tirtų antro, trečio bei ketvirto kurso slaugos studentų, akademinė motyvacija yra didesnė antro ir trečio kursų studentų [78]. Šie duomenys pabrėžia būtinybę palaikyti ir stiprinti studentų motyvaciją viso studijų laikotarpio metu, ypač vėlesniais metais, siekiant užtikrinti sėkmingą akademinį pasiekimą ir profesinį pasirengimą.

Įvertinus mūsų tyrime dalyvavusių studentų akademinę motyvaciją pagal jų darbinę padėtį nustatyta, kad nedirbantys studentai pasižymėjo didesne bendra motyvacija ($p=0,012$; $U=3984,000$) bei išorinės reguliacijos motyvacija ($p<0,001$; $U=3593,000$) nei dirbantys studentai. Tuo tarpu dirbantiems studentams stebėta kiek didesnė vidinė pasiekimų motyvacija, tačiau šis skirtumas nebuvo statistiškai reikšmingai skirtingas ($p=0,226$; $U=4530,500$). Šiuos rezultatus galime interpretuoti taip, kad nedirbantys studentai turi daugiau laiko ir energijos skirti studijoms, todėl jų motyvacija gali būti labiau susijusi su išoriniais veiksniais, tokiais kaip akademiniai pasiekimai. Tuo tarpu dirbantys studentai, susiduriantys su papildomais darbo įsipareigojimais, gali būti labiau motyvuoti vidiniais pasiekimų veiksniais, siekdami asmeninių tikslų. Kitų tyrėjų užsienio šalyje atliktas tyrimas nustatė, kad pirmakursių studentų, dirbančių tiek universiteto viduje, tiek už jo ribų, akademinė motyvacija metų pabaigoje buvo mažesnė, palyginti su nedirbančiais studentais [79]. Tai rodo, kad darbo įsipareigojimais gali neigiamai paveikti studentų motyvaciją. Tačiau, darbo poveikis akademinei motyvacijai gali skirtis priklausomai nuo darbo pobūdžio. Tyrimas rodo, kad darbas, susijęs su studijų sritimi, gali turėti teigiamą poveikį studentų motyvacijai, nes suteikia praktinės patirties ir padidina susidomėjimą studijomis [80]. Apibendrinant, nors darbas studijų metu gali turėti neigiamą poveikį akademinei motyvacijai, tačiau tinkamai pasirinktas darbas gali sustiprinti studentų motyvaciją.

Palyginus mūsų tyrime dalyvavusių studentų AM skirtumus, apžvelgiant gyvenamąją vietą, reikšmingai didžiausia bendra ($p=0,010$; $H=13,393$), „vidinė žinoti“ ($p=0,005$; $H=14,885$), „išorinė identifikuota“ ($p<0,001$; $H=18,878$) bei „vidinė patirti stimuliaciją“ ($p=0,003$; $H=15,842$) akademinė motyvacija nustatyta gyvenantiems su tėvais. Tai gali būti aiškinama didesniu emociniu ar socialiniu saugumu, kurį suteikia gyvenimas šeimos aplinkoje, bei kuris gali skatinti labiau vidinę, autonomišką motyvaciją mokytis. Išorinė introjekcinė motyvacija didžiausia gyvenančių nuomojamajame bute ($p<0,001$; $H=18,520$), kas gali rodyti tam tikrą vidinį spaudimą ar pareigos jausmą mokytis, galimai dėl savarankiško gyvenimo ir susijusių atsakomybių. Lyginant tyrimo rezultatus, didžiausia išorinės reguliacijos motyvacija nustatyta gyvenantiems bendrabutyje ir nuomojamajame bute ($p=0,004$; $H=15,496$). Šis rezultatas gali atspindėti išorinių veiksnių – tokių kaip socialinis spaudimas, akademiniai reikalavimai ar finansiniai įsipareigojimai – įtaką motyvacijai. Lyginant AM pagal gyvenamąją vietą, dažniausiai mažiausia AM rasta gyvenančių nuosavame name. Kiek kitokie mūsų tyrimo rezultatai

stebimi amotyvacijos poskalėje. Didžiausia AM šioje poskalėje nustatyta gyvenantiems nuosavame name, mažiausia – nuomojamajame bute ($p=0,003$; $H=15,727$).

Taip pat nagrinėjome slaugos studentų AM sąsajas su amžiumi. Mūsų rezultatai rodo, kad didėjant tiriamųjų amžiui akademinė motyvacija mažėja, tai parodo neigiamas ryšys tarp kintamųjų ($r=-0,281$; $p<0,001$). Ta pati tendencija stebima ir AM poskalėse: „išorinė introjekcinė“, „vidinė patirti stimuliaciją“, „išorinė reguliacija“, stebimas silpnas ar labai silpnas neigiamas ryšys, kas rodo, kad vyresnio amžiaus studentai yra linkę turėti kiek mažesnę akademinę motyvaciją minėtose poskalėse, atitinkamai ($r=-0,191$; $p=0,003$), ($r=-0,245$; $p<0,001$), ($r=-0,317$; $p<0,001$). AM ir amžiaus ryšius tiria ir kiti tyrėjai. Tyrimas, kurio tiriamieji buvo medicinos studentai, atskleidžia, kad motyvacija yra dinamiška ir kinta priklausomai nuo amžiaus – motyvacija didėja nuo 18 iki 24 metų, vėliau – išlieka pastovi [81]. Tačiau randama ir kitokių rezultatų. El-Sayed ir kt. savo tyrimu teigia, kad amžius neturi reikšmingos įtakos akademinei motyvacijai [82]. Taigi, nors ne visi tyrėjai pateikia vienodas išvadas, AM tendencija mažėti su amžiumi pastebima dažniau. Tai galėtų būti dėl to, kad jaunesni studentai dažniau siekia akademinį tikslą, o vyresni studentai gali būti labiau orientuoti į asmeninį tobulėjimą ir praktinę patirtį.

Mūsų tyrimo rezultatai rodo, kad bendrą AM ir praėjusio semestro pažymių vidurkį sieja statistiškai reikšmingas neigiamas ryšys, kas parodo, kad studentai su aukštesniu praėjusio semestro pažymių vidurkiu yra linkę turėti kiek mažesnę akademinę motyvaciją ($r=-0,170$; $p=0,013$). Reikšmingas, nors silpnas arba labai silpnas, neigiamas ryšys rastas tarp praėjusio semestro pažymių vidurkio ir šių akademinės motyvacijos poskalių: „vidinė patirti stimuliaciją“ ($r=-0,148$; $p=0,031$) bei „išorinė reguliacija“ ($r=-0,236$; $p=0,001$), kas rodo, kad aukštesnius pažymius turintys studentai turi mažesnę motyvaciją šiose poskalėse. Tarp pažymių vidurkio už studijų periodą (bendro viso mokymosi) ir išorinės reguliacijos nustatytas silpnas neigiamas ryšys ($r=-0,205$; $p=0,003$), o tai rodo, kad studentai, turintys aukštesnį pažymių vidurkį už studijų periodą yra linkę turėti mažesnę išorinės reguliacijos motyvaciją. Neigiamas ryšys tarp pažymių ir motyvacijos gali būti susijęs su tuo, kad aukštesnius pažymius gavę studentai gali jaustis jau pasiekę savo tikslus, todėl tolesnės studijoms jiems mažiau svarbios. Apibendrinant, galima teigti, kad studentai, pasiekę aukštesnius akademinis rezultatus, gali tapti labiau orientuoti į išorinius tikslus ir galbūt mažiau vertina pačią mokymosi patirtį, o tai gali sukelti sumažėjusią motyvaciją ir susidomėjimą studijomis. Lyginant mūsų tyrimo rezultatus su kitų tyrėjų gautais, stebimi ryškūs skirtumai. Analizė atskleidė statistiškai reikšmingą teigiamą koreliaciją tarp akademinės motyvacijos ir akademinio pasiekimo, tai reiškia, kad didesnė motyvacija yra susijusi su aukštesniais studijų rezultatais [60]. Usan ir kt. atliktas tyrimas parodė, kad akademiniai rezultatai teigiamai koreliuoja su „vidine žinoti“ motyvacija, tai reiškia, kad didėjant motyvacijai, gerėja ir akademiniai rezultatai [55]. Kitame mokslinės bendruomenės narių atliktame tyrime nustatytas teigiamas

ryšys tarp vidinės ir išorinės motyvacijos bei akademinių rezultatų [69]. Tai leidžia teigti, kad didesnis pasitikėjimas savo jėgomis, aiškūs vidiniai ir išoriniai motyvai gali lemti geresnius akademinius pasiekimus.

Tyrimo pradžioje iškelta hipotezė pasitvirtino iš dalies. Slaugos studentai, pasižymintys aukštesniu emociniu intelektu, pasižymi didesne akademinė motyvacija. Aukštesnius EI balus surinkę studentai pasižymi geresniais mokymosi rezultatais, o aukštesniais pažymiais besimokantys studentai surinko mažesnius AM balus.

Mūsų tyrimo privalumas yra tai, kad tyrimas gali būti tęstinis. Galima planuoti ir vykdyti analogiškus tyrimus su įvairiose studijų programose studijuojančiais studentais, vertinti EI ir AM pokyčius ir jiems įtaką turinčius veiksnius visą mokymosi laikotarpį.

Tyrimo rezultatų analizei naudoti studentų mokymosi rezultatai buvo pateikti pačių studentų, oficialių duomenų iš mokymo įstaigos nebuvo gauta, tai galėjo keisti kai kuriuos vertinimus.

IŠVADOS

1. Bendras slaugos studentų emocinis intelektas yra aukštas. Aukščiausi balai stebimi poskalėse emocijų suvokimas ir emocijų panaudojimas. Aukščiausiu emociniu intelektu bendroje ir emocijų suvokimo subskalėje pasižymi tiriamieji savo mokymosi rezultatus vertinantys puikiai. Subskalėje „savo emocijų valdymas“ aukštesniu emociniu intelektu pasižymi slaugos bakalauro programos 2-o ir 3-o kurso bei magistrantūros 1-o kurso studentai bei tie, kurie savo mokymosi rezultatus vertino puikiai.

2. Bendra slaugos studentų akademinė motyvacija yra didelė ir nežymiai svyravo vertinant poskalių rezultatus. Didžiausi vidurkiai yra poskalėse: vidinė žinoti, išorinė identifikuota bei išorinė introjekcinė. Didėjant studentų amžiui jų bendra akademinė motyvacija, išorinė introjekcinė motyvacija, vidinė patirti stimuliaciją motyvacija bei išorinės reguliacijos motyvacija nežymiai mažėja. Didžiausia bendra akademinė motyvacija pasižymi slaugos bakalauro programos 1-o ir 2-o kurso studentai.

3. Aukštesniu emociniu intelektu pasižymintiems studentams nustatyta aukštesnė akademinė motyvacija. Aukštesniu „kitų žmonių emocijų valdymo“ intelektu pasižymintys studentai linkę turėti aukštesnius pažymių vidurkius už studijų periodą. Studentai, kurių aukštesnis praėjusio semestro pažymių vidurkis, yra linkę turėti kiek žemesnę bendrą akademinę motyvaciją, „vidinę patirti stimuliaciją“ bei „išorinės reguliacijos“ akademinę motyvaciją. Aukštesnis pažymių vidurkis už visą studijų laikotarpį siejasi su mažesne „išorinės reguliacijos“ motyvacija.

REKOMENDACIJOS

Aukštojo mokslo įstaigoms:

1. Organizuoti papildomas veiklas: seminarus ir praktinius užsiėmimus, skirtus studentų emocinio intelekto lavinimui, skatinti refleksiją ir grupines diskusijas ir savipagalbos grupes apie emocinius iššūkius.
2. Užtikrinti, kad būtų teikiamas nuolatinis grįžtamasis ryšys (gavus įvertinimą) apie studentų akademinį pasiekimą, siekiant didinti studentų motyvaciją gilinti žinias bei tobulinti mokymosi rezultatus.
3. Vykdyti studentų emocinio intelekto ir akademinės motyvacijos vertinimus, kiekvienam kursui kartą per metus. Remiantis naujausiais tyrimais, diegti inovatyvius mokymo metodus, stiprinančius studentų emocinę gerovę ir motyvaciją.

PUBLIKACIJŲ SĄRAŠAS

Straipsniai:

1. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Studentų miego kokybės ir jai įtaką turinčių veiksnių analizė (Analysis of the quality of students' sleep and the factors affecting it). Slauga. Mokslas ir praktika. 2023;4(3 (315)):1–7. ISSN 2669-1760 (online). doi: 10.47458/Slauga.2023.4.7.
2. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Slaugos studentų patiriamas stresas ir jo poveikis miego kokybei (Stress experienced by nursing students and its impact on sleep quality). Visuomenės sveikata. 2024; 1 (104): 57-65. e ISSN 2538-6832.
3. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A, Razmys P. Slaugos studentų emocinis intelektas ir jo svarba mokymosi procese (Nursing students' emotional intelligence and its role in the learning process). Visuomenės sveikatai. ISSN-2538-6832 online. Priimtas spaudai ir bus publikuojamas 2025 m. birželio mėn. (antrame žurnalo numeryje).

Spausdintos tezės:

1. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Slaugos studentų patiriamas stresas ir jį sukeliantys veiksniai. Studentų mokslinės veiklos tinklo LXXV konferencijos tezių leidinys. ISSN 2783-7831. Pranešimo tezė, p. 488. Prieiga per internetą: https://www.mf.vu.lt/images/VUMF_SMVT2023.pdf
2. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Slaugos studentų miego kokybė ir jos sąsajos su patiriamu stresu. Studentų mokslinės veiklos tinklo LXXV konferencijos tezių leidinys. ISSN 2783-7831. Pranešimo tezė, p. 473. Prieiga per internetą: https://www.mf.vu.lt/images/VUMF_SMVT2023.pdf
3. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Evaluation of stress experienced by nursing students and its impact on sleep quality. Medicina: Abstracts of the International Scientific Conference on Medicine. Riga, 2024. Volume 60, Supplement 1:222. ISSN 1648-9233.
4. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Relationship of stress experienced by nursing students to lifestyle and social factors. Medicina: Abstracts of the International Scientific Conference on Medicine. Riga, 2025.
5. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Slaugos studentų akademinė motyvacija ir jos sąsajos su mokymosi rezultatais. Studentų mokslinės veiklos tinklo LXXVII konferencijos tezių leidinys. ISSN 2783-7831. Pranešimo tezė, p. 364-365. Prieiga per internetą: https://www.mf.vu.lt/images/LXXVII_SMV_2025_teziu_leidinys.pdf

Skaityti pranešimai:

1. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Slaugos studentų patiriamas stresas ir jį sukeliantys veiksniai. Studentų mokslinės veiklos tinklo LXXV konferencijos Slaugos mokslinės veiklos būrelio sekcijos konferencija. Vilnius, 2023 m. gegužės 15-19 d.
2. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Evaluation of stress experienced by nursing students and its impact on sleep quality. International Scientific Conference on Medicine 2024. Riga, 5-6 April, 2024. Latvia.
3. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Relationship of stress experienced by nursing students to lifestyle and social factors. International Scientific Conference on Medicine and Health Sciences 2025. Riga, 25 April 2025. Latvia.
4. Sakalauskaitė M, Mikaliūkštienė A. Slaugos studentų akademinė motyvacija ir jos sąajos su mokymosi rezultatais. Studentų mokslinės veiklos tinklo LXXVII konferencijos Slaugos mokslinės veiklos būrelio sekcijos konferencija. Vilnius, 2025 m. gegužės 07 d.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju darbo vadovei dr. Aldonai Mikaliūkštienei už visapusišką pagalbą, bendradarbiavimą bei puikią komunikaciją rengiant baigiamąjį darbą ir visų studijų laikotarpiu. Esu dėkinga, kad turėjau galimybę dirbti kartu.

Nuoširdžiai dėkoju visiems tyrimo dalyviams, kurie skyrė savo laiką ir sudalyvavo tyrime.

LITERATŪRA

1. Xu T, Zhu P, Ji Q, Wang W, Qian M, Shi G. Psychological distress and academic self-efficacy of nursing undergraduates under the normalization of COVID-19: multiple mediating roles of social support and mindfulness. *BMC Med Educ.* 2023;23:348. doi: 10.1186/s12909-023-04288-z.
2. Chang YC, Tsai YT. The Effect of University Students' Emotional Intelligence, Learning Motivation and Self-Efficacy on Their Academic Achievement-Online English Courses. *Front Psychol.* 2022;13:818929. doi: 10.3389/fpsyg.2022.818929.
3. Altwijri S, Alotaibi A, Alsaeed M, Alsalim A, Alatiq A, Al-Sarheed S, et al. Emotional Intelligence and its Association with Academic Success and Performance in Medical Students. *SAUDI J Med Med Sci.* 2021 ;9(1):31–37. doi: 10.4103/sjmms.sjmms_375_19.
4. Singh N, Kulkarni S, Gupta R. Is Emotional Intelligence Related to Objective Parameters of Academic Performance in Medical, Dental, and Nursing Students: A Systematic Review. *Educ Health.* 2020;33(1):8-12. doi: 10.4103/efh.EfH_208_17.
5. Salovey P, Mayer JD. Emotional intelligence. *Imagination Cognition and Personality.* 1990;9(3):185–211. doi:10.2190/DUGG-P24E-52WK-6CDG.
6. Mayer JD, Salovey P, Caruso DR. Emotional Intelligence: Theory, Findings, and Implications. *Psychol Inq.* 2004;15(3):197–215. Prieiga per internetą: <http://www.jstor.org/stable/20447229>.
7. Mahrous RM, Bugis BA, Sayed SH. Emotional Intelligence, Academic Motivation, and Achievement among Health Science Students in Saudi Arabia: A Self-Deterministic Approach. *J KOREAN Acad Nurs.* 2023;53(6):571–583. doi: 10.4040/jkan.23028.
8. Xu J, Zhang L, Ji Q, Ji P, Chen Y, Song M, et al. Nursing students' emotional empathy, emotional intelligence and higher education-related stress: a cross-sectional study. *BMC Nurs.* 2023;22:437. doi: 10.1186/s12912-023-01607-z.
9. Montvilaitė G, Antinienė D. Emotional Intelligence and Stress Coping Strategies of Medical Residents. *Balt J Sport Health Sci.* 2019;4(115). <https://doi.org/10.33607/bjshs.v4i115.818>.
10. Sánchez-Álvarez N, Berrios Martos MP, Extremera N. A Meta-Analysis of the Relationship Between Emotional Intelligence and Academic Performance in Secondary Education: A Multi-Stream Comparison. *Front Psychol.* 2020;11:1517. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01517>.
11. Ryan RM, Deci EL. Intrinsic and Extrinsic Motivations: Classic Definitions and New Directions. *Contemp Educ Psychol.* 2000;25(1):54–67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>.

12. Zeng D, Takada N, Hara Y, Sugiyama S, Ito Y, Nihei Y, et al. Impact of Intrinsic and Extrinsic Motivation on Work Engagement: A Cross-Sectional Study of Nurses Working in Long-Term Care Facilities. *Int J Environ Res Public Health*. 2022;19(3):1284. doi:10.3390/ijerph19031284.
13. Locke EA, Schattke K. Intrinsic and extrinsic motivation: Time for expansion and clarification. *Motiv Sci*. 2019;5(4):277–290. <https://doi.org/10.1037/mot0000116>.
14. Sancar B, Akan N. The effects of participating in nursing student congress and other motivation sources on occupational motivation states of Nursing students: Toros University example: *Pak J Med Sci*. 2019;35(1):271-276. doi: 10.12669/pjms.35.1.403.
15. Zawiślak D, Skrzypiec K, Żur-Wyrozumska K, Habera M, Cebula G. Academic Motivation and Quality of Life of Polish Medical Students. *Folia Med Cracov*. 2023;63(4):63–80. DOI: 10.24425/fmc.2023.148759.
16. Cassano F, Tamburrano A, Mellucci C, Galletti C, Damiani G, Laurenti P. Evaluation of Emotional Intelligence among Master's Degree Students in Nursing and Midwifery: A Cross-Sectional Survey. *Int J Environ Res Public Health*. 2020;17(17):6347. <https://doi.org/10.3390/ijerph17176347>.
17. Fteiha M, Awwad N. Emotional intelligence and its relationship with stress coping style. *Health Psychol Open*. 2020;7(2):2055102920970416. doi: 10.1177/2055102920970416.
18. O'Connor PJ, Hill A, Kaya M, Martin B. The Measurement of Emotional Intelligence: A Critical Review of the Literature and Recommendations for Researchers and Practitioners. *Front Psychol*. 2019;10:1116. doi: 10.3389/fpsyg.2019.01116.
19. Bru-Luna LM, Martí-Vilar M, Merino-Soto C, Cervera-Santiago JL. Emotional Intelligence Measures: A Systematic Review. *Healthcare*. 2021;9(12):1696. <https://doi.org/10.3390/healthcare9121696>.
20. Brackett MA, Mayer JD. Convergent, Discriminant, and Incremental Validity of Competing Measures of Emotional Intelligence. *Pers Soc Psychol Bull*. 2003;29(9):1147–58. doi:10.1177/0146167203254596.
21. Romanian Academy, Sfetcu N. Models of Emotional Intelligence in Research and Education. *Cunoașterea Științifică*. 2023;2(3). doi:10.58679/cs72804.
22. D'Amico A, Geraci A. Beyond emotional intelligence: The new construct of meta-emotional intelligence. *Front Psychol*. 2023;14. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1096663>.
23. Mayer JD, Salovey P, Caruso DR, Sitarenios G. Measuring emotional intelligence with the MSCEIT V2.0. *Emotion*. 2003;3(1):97–105. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.97>.
24. Petrides KV, Furnham A. Trait emotional intelligence: psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *Eur J Personal*. 2001;15(6):425–48. doi:10.1002/per.416.

25. Schutte NS, Malouff JM, Hall LE, Haggerty DJ, Cooper JT, Golden CJ, et al. Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personal Individ Differ*. 1998;25(2):167–77. DOI: 10.1016/S0191-8869(98)00001-4.
26. Bar-on, R. *The Emotional Intelligence Inventory (EQ-i): Technical Manual*. Toronto: Multi-Health Systems. 1997.
27. Goleman D. *Emotional Intelligence: Why it can Matter More than IQ*. Bantam: New York, NY, USA; 1995.
28. White DE, Grason S. (PDF) *The Importance of Emotional Intelligence in Nursing Care*. 2019. doi:10.33790/jcnrc1100152.
29. Sánchez Mora M, Lázaro Álvarez B, Arbonías Cabodevilla A, Vázquez-Calatayud M. Emotional intelligence of nurses in intensive care units: A systematic review. *Intensive Crit Care Nurs*. 2024;84:103724. doi: 10.1016/j.iccn.2024.103724.
30. Butler L, Park SK, Vyas D, Cole JD, Haney JS, Marrs JC, et al. Evidence and Strategies for Including Emotional Intelligence in Pharmacy Education. *Am J Pharm Educ*. 2022;86(10):ajpe8674. doi: 10.5688/ajpe8674.
31. Shrivastava S, Martinez J, Coletti DJ, Fornari A. Interprofessional Leadership Development: Role of Emotional Intelligence and Communication Skills Training. *MedEdPORTAL J Teach Learn Resour*. 2022;18(7):11247. doi:10.15766/mep_2374-8265.11247.
32. Jiménez-Picón N, Romero-Martín M, Ponce-Blandón JA, Ramirez-Baena L, Palomo-Lara JC, Gómez-Salgado J. The Relationship between Mindfulness and Emotional Intelligence as a Protective Factor for Healthcare Professionals: Systematic Review. *Int J Environ Res Public Health*. 2021;18(10):5491. doi: 10.3390/ijerph18105491
33. Nightingale S, Spiby H, Sheen K, Slade P. The impact of emotional intelligence in health care professionals on caring behaviour towards patients in clinical and long-term care settings: Findings from an integrative review. *Int J Nurs Stud*. 2018;80:106–117. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2018.01.006.
34. Yildirim-Hamurcu S, Terzioğlu F. Nursing students' perceived stress: Interaction with emotional intelligence and self-leadership. *Perspect Psychiatr Care*. 2022;58(4):1381–1387. <https://doi.org/10.1111/ppc.12940>
35. Rankin B. Emotional intelligence: enhancing values-based practice and compassionate care in nursing. *J Adv Nurs*. 2013;69(12):2717–25. doi: 10.1111/jan.12161.
36. Jones-Schenk J, Harper MG. Emotional intelligence: An admission criterion alternative to cumulative grade point averages for prelicensure students. *Nurse Educ Today*. 2014;34(3):413–20. doi: 10.1016/j.nedt.2013.03.018.

37. Zakirulla M, Mustafa MM, Fageeh SN, Alghothimi AA, Kaleem SM, Kota MZ. Emotional intelligence and perceived stress among female dental students at King Khalid University, Saudi Arabia. *Niger J Clin Pract.* 2021 Feb;24(2):262–268. doi: 10.4103/njcp.njcp_241_20.
38. Quílez-Robres A, Usán P, Lozano-Blasco R, Salavera C. Emotional intelligence and academic performance: A systematic review and meta-analysis. *Think Ski Creat.* 2023;49:101355. DOI:10.1016/j.tsc.2023.101355.
39. Moutinho H, Monteiro A, Costa A, Faria L. Papel da Inteligência Emocional, Felicidade e Flow no Desempenho Académico e Bem-Estar Subjetivo em Contexto Universitário. *Rev Iberoam Diagnóstico Eval – E Aval Psicológica.* 2019;52(3). doi:10.21865/RIDEP52.3.08.
40. Puertas Molero P, Zurita-Ortega F, Chacon-Cuberos R, Castro-Sanchez M, Ramirez-Granizo I, Gonzalez Valero G. La inteligencia emocional en el ámbito educativo: un meta-análisis. *An Psicol.* 2020;36(1):84–91. doi:10.6018/analesps.345901.
41. Pacheco JPG, Hoffmann MS, Braun LE, Medeiros IP, Casarotto D, Hauck S, et al. Translation, cultural adaptation, and validation of the Brazilian Portuguese version of the Higher Education Stress Inventory (HESI-Br). *Trends Psychiatry Psychother.* 2023;45:e20210300. doi: 10.47626/2237-6089-2021-0445.
42. López-Cabarcos MÁ, López-Carballeira A, Ferro-Soto C. The role of emotional exhaustion among public healthcare professionals. *J Health Organ Manag.* 2019;33(6):649–655. doi: 10.1108/JHOM-04-2019-0091.
43. Bhatnagar B, Wadia R. Building public health leaders' emotional intelligence and resilience is key: first WHO–ISS European Public Health Leadership Course. 2022. Prieiga per internetą:<<https://www.who.int/europe/news-room/29-11-2022-building-public-health-leaders--emotional-intelligence-and-resilience-is-key--first-who-iss-european-public-health-leadership-course>>.
44. Vallerand RJ, Pelletier LG, Blais MR, Brière NM, Senecal C, Vallières EF. The Academic Motivation Scale: A measure of intrinsic, extrinsic, and amotivation in education. *Educ Psychol Meas.* 1992;52(4):1003–17. doi:10.1177/0013164492052004025.
45. Ryan RM, Deci EL. Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *Am Psychol.* 2000 Jan;55(1):68–78. doi: 10.1037//0003-066x.55.1.68.
46. Ardeńska M, Ardeńska A, Tomik R. Validity and reliability of the Polish version of the Academic Motivation Scale: a measure of intrinsic and extrinsic motivation and amotivation. *Health Psychol Rep.* 2019;7(3):254–66. doi:10.5114/hpr.2019.86198.
47. Wu WCV, Yang JC, Scott Chen Hsieh J, Yamamoto T. Free from demotivation in EFL writing: the use of online flipped writing instruction. *Comput Assist Lang Learn.* 2020;33(4):353–87. doi: 10.1080/09588221.2019.1567556.

48. Schulte-Uentrop L, Cronje JS, Zöllner C, Kubitz JC, Sehner S, Moll-Khosrawi P. Correlation of medical students' situational motivation and performance of non-technical skills during simulation-based emergency training. *BMC Med Educ.* 2020;20(1):351. doi: 10.1186/s12909-020-02247-6.
49. de Souza GC, Meireles E, Mira VL, Leite MMJ. Academic motivation scale - reliability and validity evidence among undergraduate nursing students. *Rev Lat Am Enfermagem.* 2021;29:e3420. doi: 10.1590/1518-8345.3848.3420.
50. Knörzer L, Brünken R, Park B. Facilitators or suppressors: Effects of experimentally induced emotions on multimedia learning. *Learn Instr.* 2016;44:97–107. doi:10.1016/j.learninstruc.2016.04.002.
51. Vallerand RJ, Ratelle CF. Intrinsic and Extrinsic Motivation: A Hierarchical Model. In: Deci EL, Ryan RM, editors. *Handbook of Self-Determination Research.* University of Rochester Press; 2002:128–37.
52. Vallerand RJ. Toward A Hierarchical Model of Intrinsic and Extrinsic Motivation. In: *Advances in Experimental Social Psychology.* Elsevier; 1997;29:271–360. DOI:10.1016/S0065-2601(08)60019-2.
53. Kairys A, Liniauskaitė A, Brazdeikienė L, Bakševičius L, Čepienė R, Mažeikaitė-Gylienė Ž, et al. The structure of the Student Academic Motivation Scale (SAMS-21). *Psichologija.* 2017;55:41–55. DOI: 10.15388/Psichol.2017.55.10735.
54. Meng Y. Fostering EFL/ESL Students' State Motivation: The Role of Teacher-Student Rapport. *Front Psychol.* 2021;12:754797. doi: 10.3389/fpsyg.2021.754797.
55. Usán P, Salavera C, Quílez-Robres A, Lozano-Blasco R. Behaviour Patterns between Academic Motivation, Burnout and Academic Performance in Primary School Students. *Int J Environ Res Public Health.* 2022;19(19):12663. doi: 10.3390/ijerph191912663.
56. Ryan RM, Deci EL. Intrinsic and extrinsic motivation from a self-determination theory perspective: Definitions, theory, practices, and future directions. *Contemp Educ Psychol.* 2020;61:101860. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2020.101860>.
57. Raboca HM, Carbuñarean F. Faculty support and students' academic motivation. *Front Educ.* 2024;9. doi:10.3389/feduc.2024.1406611.
58. Berdida DJE. Resilience and academic motivation's mediation effects in nursing students' academic stress and self-directed learning: A multicenter cross-sectional study. *Nurse Educ Pract.* 2023;69:103639. doi: 10.1016/j.nepr.2023.103639.
59. Nezhadhosseini P, Mousavi SK, Javadzadeh A. The relationship between academic motivation and moral sensitivity in nursing students. *BMC Med Educ.* 2024;24(1):1487. <https://doi.org/10.1186/s12909-024-06440-9>

60. Bayoumy HMM, Alsayed S. Investigating Relationship of Perceived Learning Engagement, Motivation, and Academic Performance Among Nursing Students: A Multisite Study. *Adv Med Educ Pract.* 2021;12:351–69. doi: 10.2147/AMEP.S272745.
61. Amani Nezhad J, Abazari F, Mardani A, Maleki M, Hebda T. Happiness and Achievement Motivation among Iranian Nursing Students: A Descriptive Correlational Study. *BioMed Res Int.* 2022;2022(1):4007048. doi: 10.1155/2022/4007048.
62. Lina M, Yang L, Qing G. The mediating effect of achievement motivation on mindfulness and procrastination behavior of nursing students: A correlational study. *Medicine (Baltimore).* 2023;102(12):e33327. doi: 10.1097/MD.00000000000033327.
63. Zhu J, Xie X, Pu L, Zou L, Yuan S, Wei L, et al. Relationships between professional identity, motivation, and innovative ability among nursing intern students: A cross-sectional study. *Heliyon.* 2024;10(7):e28515. doi: 10.1016/j.heliyon.2024.e28515.
64. Xiang D, Ge S, Zhang Z, Budu JT, Mei Y. Relationship among clinical practice environment, creative self-efficacy, achievement motivation, and innovative behavior in nursing students: A cross-sectional study. *NURSE Educ TODAY.* 2023;120:105656. DOI: 10.1016/j.nedt.2022.105656.
65. Liu R, Chiang YL. Who is more motivated to learn? The roles of family background and teacher-student interaction in motivating student learning. *J Chin Sociol.* 2019 A;6(1):6. DOI:10.1186/s40711-019-0095-z.
66. Wilson DM, Summers L, Wright J. Faculty support and student engagement in undergraduate engineering. *J Res Innov Teach Amp Learn.* 2020;13(1):83–101. DOI:10.1108/JRIT-02-2020-0011.
67. Hamm J, Yeh PM. Factors affecting academic motivation in undergraduate nursing students: A scoping review. *Nurse Educ Pract.* 2024;80:104135. doi: 10.1016/j.nepr.2024.104135.
68. Rafii F, Saeedi M, Parvizy S. Academic Motivation in Nursing Students: A Hybrid Concept Analysis. *Iran J Nurs Midwifery Res.* 2019;24(5):315–22. doi: 10.4103/ijnmr.IJNMR_177_18.
69. HAYAT AA, SALEHI A, KOJURI J. Medical student's academic performance: The role of academic emotions and motivation. *J Adv Med Educ Prof.* 2018;6(4):168–75. Prieiga per internetą: <<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6191829/>>.
70. Boeijs, Hodkinson. Introduction to Qualitative Research. Course Hero. Prieiga per internetą: <<https://www.coursehero.com/file/40430506/Introduction-to-Qualitative-Researchpdf/>>.
71. Stockemer D. Quantitative Methods for the Social Sciences. A Practical Introduction with Examples in SPSS and Stata. 1 st. Springer; 2019. 185 p. ISBN 978-3-319-99117-7.
72. Babbie ER. The Practice of Social Research. Cengage AU; 2020. 610 p.

73. Muijs D. *Doing Quantitative Research in Education with IBM SPSS Statistics*. SAGE; 2022. 219 p.
74. Rupšienė L. *Kokybinių tyrimų duomenų rinkimo metodologija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. 2007. ISBN: 978-9955-18-248-1.
75. World Medical Association. WMA Declaration of Helsinki – Ethical Principles for Medical Research Involving Human Participants.. Available from: <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki/>
76. Štiglic G, Cilar L, Novak Ž, Vrbnjak D, Stenhouse R, Snowden A, et al. Emotional intelligence among nursing students: Findings from a cross-sectional study. *Nurse Educ Today*. 2018;66:33–8. doi: 10.1016/j.nedt.2018.03.028.
77. The effect of socio-economic status, emotional intelligence and financial literacy as a mediation variable on personal financial management. *Implementasi Manajemen & Kewirausahaan. JURNAL IMKA (APRIL)*. 2023;3(1). doi: <https://doi.org/10.38156/imka.v3i1.162>.
78. Karabulut N, Aktaş YY, Alemdar DK. The relationship of clinical learning environment to nursing students' academic motivation. *Kontakt*. 2015;17(1):e6–12. doi:10.1016/j.kontakt.2015.01.003.
79. Jach EA, Trolan TL. First-Year Undergraduate Employment and Students' Academic Motivation. *J Coll Stud Retent*. 2022;24(3):721–39. <https://doi.org/10.1177/1521025120947350>.
80. Fede JH, Gorman KS, Cimini ME. Student Employment as a Model for Experiential Learning. *J Exp Educ*. 2017;41(21): 105382591774790. doi:10.1177/1053825917747902.
81. Kusurkar R, Kruitwagen C, ten Cate O, Croiset G. Effects of age, gender and educational background on strength of motivation for medical school. *Adv Health Sci Educ*. 2010;15(3):303–13. doi: 10.1007/s10459-009-9198-7.
82. El-Sayed MM, Taha SM, Abdelhay ES, Hawash MM. Understanding the relationship of academic motivation and social support in graduate nursing education in Egypt. *BMC Nurs*. 2024;23:12. <https://doi.org/10.1186/s12912-023-01671-5>.

PRIEDAI

1 PRIEDAS. Pritarimas atlikti tyrimą

Išrašas

VILNIAUS UNIVERSITETO MEDICINOS FAKULTETO MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKOS KOMITETAS

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2024-07-03 Nr. (1.7 E) 150000-KT-339
Vilnius

El. balsavimas vyko 2024 m. liepos 1-3 d.

Posėdžio pirmininkas VU MF SMI direktorė ir VU MF SMI Slaugos katedros vadovė
prof. dr. Natalja Istomina

Posėdžio sekretorius VU MF SMI vyr. specialistė vyr. specialistė Greta Zambžickaitė

Posėdyje dalyvavo: VU MF SMI Slaugos katedros docentė. dr. Aldona Mikaliūkštienė, VU MF SMI Visuomenės katedros asistentė. dr. Jelena Stanislavovienė, VU MF SMI Sveikatos etikos, teisės ir istorijos centro docentė dr. Aistė Bartkienė, VU MF SMI Reabilitacijos, fizinės ir sporto medicinos katedros docentė dr. Aurelija Šidlauskienė, VU MF SMI Optometrijos katedros docentas dr. Saulius Galgauskas, VU MF KMI Akušerijos ir ginekologijos klinikos asistentė dr. Diana Bužinskienė, VU MF KMI Anesteziologijos ir reanimatologijos klinikos jaun. asistentas Vaidas Vicka, VU MF BMI Anatomijos, histologijos ir antropologijos katedros jaun. asistentė Rūta Morkūnienė, VU MF BMI Fiziologijos, biochemijos, mikrobiologijos ir laboratorinės medicinos katedros asistentė. dr. Inga Bikulčienė, VU MF Odontologijos instituto docentė dr. Rasmūtė Manelienė.

Kvorumas priimti sprendimus buvo, nes posėdyje dalyvavo *II* narių iš *II*.

10. SVARSTYTA. Išplėstinės praktikos slaugos magistrantūros studijų programos pirmo kurso studentės Medos Sakalauskaitės baigiamojo darbo tyrimo protokolo ir instrumento vertinimas..

NUTARTA. Studentės Medos Sakalauskaitės baigiamojo darbo tyrimo protokolo ir instrumento turinys neprieštarauja vykdomojo tyrimo etikos normoms ir VU MF Mokslinių tyrimų etikos komitetas pritaria tyrimo instrumento naudojimui.

VU MF Mokslinių tyrimų etikos komiteto
pirmininkė

prof. dr. Natalja Istomina

Posėdžio sekretorė

Greta Zambžickaitė

DETALŲ METADUOMENYS	
Dokumento sudarytojas (-ai)	Vilniaus universitetas 211950810, Universiteto g. 3, 01513 Vilnius
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL MEDICINOS FAKULTETO MOKSLINIŲ TYRIMŲ ETIKOS KOMITETO POSĖDŽIO PROTOKOLO IŠRAŠO IŠSIUNTIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2024-07-04 Nr. (1.6 E) 150000-S-511
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Greta Zambžickaitė, Vyriausioji specialistė, Sveikatos mokslų institutas
Sertifikatas išduotas	GRETA ZAMBŽICKAITĖ LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2024-07-04 11:40:49 (GMT+03:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2024-07-04 11:40:57 (GMT+03:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2021-12-26 22:06:30 – 2024-12-26 22:06:30
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Vilniaus universitetas, į.k. 211950810 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 09:39:22 iki 2024-12-19 09:39:22
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	1
Pagrindinio dokumento pridedamų dokumentų skaičius	–
Pridedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Pridedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Pridedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.78.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2024-07-04 13:47:15)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2024-07-04 13:47:15 Dokumentų valdymo sistema Avilys

Slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos įtakos mokymosi rezultatams įvertinimas

ANKETINĖ APKLAUSA

Gerbiamieji, kviečiame dalyvauti tyrime, kurį atlieka Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto, Išplėstinės praktikos slaugos programos studentė Meda Sakalauskaitė. Darbui vadovauja doc. dr. Aldona Mikaliūkštienė. Tyrimo tikslas – įvertinti slaugos studentų emocinio intelekto ir motyvacijos sąsajas su mokymosi rezultatais. Prašome įdėmiai perskaityti kiekvieną klausimą ir pasirinkti labiausiai Jums tinkantį atsakymą arba įrašykite atsakymą specialiai tam paliktose vietose. Šių duomenų anonimiškumą garantuojame. Dėkojame už pastangas ir nuoširdžius atsakymus.

Iškilus klausimams, prašau kreiptis į darbo tyrėją Medą Sakalauskaitę: el. paštu: meda.sakalauskaite@mf.stud.vu.lt

I DALIS. Sociodemografiniai duomenys

Ar sutinkate dalyvauti tyrime:

- ☐ Taip
☐ Ne

1. Lytis:

- ☐ vyr.; ☐ mot.; ☐ kita;

2. Jūsų amžius (metais): įrašykite:

3. Jūs studijuojate:

- ☐ Bakalauro studijų programoje
☐ Magistro studijų programoje

4. Kuriame kurse studijuojate: įrašykite:

5. Gyvenate:

- ☐ savo bute; ☐ nuomojate butą; ☐ su tėvais; ☐ bendrabutyje; ☐ kita_____.

6. Ar šiuo metu dirbate:

- ☐ taip; ☐ ne;

7. Jeigu pažymėjote, kad dirbate, tai nurodykite darbovietę/sektorių, kuriame dirbate:

- ☐ Valstybinis sektorius
☐ Privatus sektorius
☐ Individuali veikla

8. Jūsų nuomone, Jūsų finansinė padėtis yra:

- ☐ labai gera; ☐ gera; ☐ vidutinė; ☐ bloga; ☐ labai bloga.

9. Jūsų praėjusio semestro pažymių vidurkis: įrašykite:

10. Jūsų pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpio): įrašykite:

11. Kaip vertinate savo mokymosi rezultatus 10- ies balų skalėje (1- blogai...10- puikiai):

- ☐ Iki 5 – blogai
☐ 5-6 – silpnai
☐ 7 – vidutiniškai
☐ 8 – gerai
☐ 9 – labai gerai
☐ 10 – puikiai

II DALIS. Emocinio intelekto vertinimas**1. SSRI (S. Schutte savęs įvertinimo klausimynas) (1 – 33 klausimai)**

Atidžiai perskaitykite pateiktus teiginius ir pasirinkite tą atsakymą, kuris, Jūsų manymu, Jums labiausiai tinka.

1 - *visiškai nesutinku*; 2 – *nesutinku*; 3 – *nei taip, nei ne*; 4 – *sutinku*; 5 – *visiškai sutinku*.

Eil. Nr.	Teiginys	Atsakymai				
1.	Aš žinau, kada kalbėti apie asmenines problemas su kitais	1	2	3	4	5
2.	Kai susiduriu su kliūtimis, prisimenu tuos laikus, kai susidurdavau su panašiomis kliūtimis ir jas įveikdavau	1	2	3	4	5
3.	Aš tikiu, kad man pasiseks, kai stengsiuos	1	2	3	4	5
4.	Kiti žmonės pasitiki manimi	1	2	3	4	5
5.	Man sunku suprasti kitų žmonių gestus ar mimiką	1	2	3	4	5
6.	Svarbūs mano gyvenimo įvykiai privertė mane pervertinti tai, kas svarbu, o kas ne	1	2	3	4	5
7.	Kai mano nuotaika pagerėja, atrandu naujas galimybes	1	2	3	4	5
8.	Jausmai yra vienas iš tų dalykų, kurie mano gyvenimą daro prasmingu	1	2	3	4	5
9.	Aš suvokiu savo jausmus	1	2	3	4	5
10.	Aš tikiu, kad įvyks geri dalykai	1	2	3	4	5
11.	Man patinka dalintis savo jausmais su kitais žmonėmis	1	2	3	4	5
12.	Kai patiriu teigiamus jausmus, aš žinau, ką daryti, kad jie neišblėstų	1	2	3	4	5
13.	Aš organizuoju renginius, kurie patinka kitiems	1	2	3	4	5
14.	Aš siekiu veiklos, kuri mane daro laimingu(a)	1	2	3	4	5
15.	Aš esu tikra(s) dėl gestų ir mimikos, kurie yra skirti kitiems	1	2	3	4	5
16.	Aš prisistatau kitiems taip, kad padarau jiems gerą įspūdį apie save	1	2	3	4	5
17.	Kai aš nusiteikęs(i) pozityviai, man lengva spręsti problemas	1	2	3	4	5
18.	Žiūrėdama(s) į veido išraišką, aš atpažįstu jausmus, kuriuos patiria žmonės tuo metu	1	2	3	4	5
19.	Aš žinau, kodėl keičiasi mano jausmai	1	2	3	4	5
20.	Kai mano nuotaika yra gera, man kyla naujų idėjų	1	2	3	4	5
21.	Aš kontroliuoju savo jausmus	1	2	3	4	5
22.	Aš lengvai atpažįstu savo jausmus	1	2	3	4	5

23.	Aš stengiuosi įsivaizduoti gerą užduoties, kurios imuosi, rezultatą	1	2	3	4	5
24.	Aš pagiriu kitus, kai jie padaro ką nors gerai	1	2	3	4	5
25.	Aš suprantu gestus ir mimiką, kuriuos rodo kiti žmonės	1	2	3	4	5
26.	Kai kitas žmogus papasakoja man apie svarbų įvykį jo ar jos gyvenime, aš jaučiuosi beveik taip lyg pats patirčiau tą įvykį	1	2	3	4	5
27.	Kai mano nuotaika pagerėja, man kyla naujų idėjų	1	2	3	4	5
28.	Kai susiduriu su iššūkiu, aš jo atsisakau, nes galvoju, kad man nepavyks	1	2	3	4	5
29.	Pažiūrėjęs(i) į žmogų jau žinau, ką jis jaučia	1	2	3	4	5
30.	Aš padedu kitiems žmonėms geriau jaustis, kai jie būna prisilėgti	1	2	3	4	5
31.	Aš pasitelkiu gerą nuotaiką, kad padėčiau sau, kai susiduriu su kliūtimis	1	2	3	4	5
32.	Aš galiu pasakyti, kaip žmogus jaučiasi, išgirdęs(i) jo balsą	1	2	3	4	5
33.	Man sunku suprasti, kaip jaučiasi kiti žmonės	1	2	3	4	5

III DALIS. Studentų akademinės motyvacijos vertinimas

1. Studentų akademinės motyvacijos skalė (SAMS-21) (lentelė 1 – 21 klausimai)

Atsakykite, kiek svarbi Jums kiekviena ištoliau pateiktų priežasčių. Pažymėkite, kiek kiekvienas teiginys tinka Jums, naudodamiesi šia skale:

1 - *Visiškai nepritariu*; 2 – *Nepritariu*; 3 - *Labiau nepritariu nei pritariu*; 4 - *Nei pritariu, nei nepritariu*; 5 - *Labiau pritariu nei nepritariu*; 6 – *Pritariu*; 7 - *Visiškai pritariu*;

Aš studijuojau universitete, ...	Pritarimo teiginiui laipsnis						
1...kad sužinočiau kažką naujo	1	2	3	4	5	6	7
2...nes aukštasis išsimokslinimas svarbus mano profesinei ateičiai	1	2	3	4	5	6	7
3...nes man patinka įveikti sunkias užduotis, kurias gaunu paskaitų metu	1	2	3	4	5	6	7
4...nes jausčiausi kaltas (-a), jei nesimokyčiau	1	2	3	4	5	6	7
5...nes universitete smagu	1	2	3	4	5	6	7
6...kad vėliau gaučiau prestižinį darbą	1	2	3	4	5	6	7
7...nors iš tikro nežinau kodėl	1	2	3	4	5	6	7
8...nes man patinka išmokti naujų dalykų	1	2	3	4	5	6	7
9...nes čia galiu išmokti to, kas man bus svarbu ateityje	1	2	3	4	5	6	7
10.. nes man patinka įrodyti sau, kad galiu įveikti tai, kas rodėsi neįveikiama	1	2	3	4	5	6	7
11.. dėl to, kad jaučiu pareigą mokytis	1	2	3	4	5	6	7
12.. nes čia yra daug įtraukiančių užsiėmimų	1	2	3	4	5	6	7
13.. kad nenuvilčiau man svarbių žmonių	1	2	3	4	5	6	7
14.. nors čia tik švaistau savo laiką	1	2	3	4	5	6	7
15.. kad plėščiau savo žinias ir įgūdžius man įdomiose srityse	1	2	3	4	5	6	7
16..nes studijos padės man pasiekti to, ko trokštu	1	2	3	4	5	6	7
17.. nes galiu viską atlikti vis tobuliau	1	2	3	4	5	6	7

18..nes mane graužtų sąžinė, jei nesimokyčiau	1	2	3	4	5	6	7
19.. nes čia patiriu daug gerų emocijų	1	2	3	4	5	6	7
20 ... kad vėliau galėčiau užimti aukštą padėtį visuomenėje	1	2	3	4	5	6	7
21.. nors iš tikro nėra didelio skirtumo studijuosiu ar ne	1	2	3	4	5	6	7

Dėkojame už atsakymus!

3 PRIEDAS. Leidimas naudoti Studentų akademinės motyvacijos (SAMS-21) skalę

PRIEDAS

SAMS-21 skalė gali būti naudojama moksliniams tyrimams be atskiro autorių leidimo. Norint skalę naudoti komerciniais tikslais ar ją modifikuoti, reikia pirmo autoriaus leidimo. Autoriai būtų dėkingi, jei pirmam autoriui būtų atsiųstos publikacijų, kuriose naudojama skalė, kopijos.

Žmonės studijuoja universitete dėl įvairių priežasčių. Atsakykite, kiek svarbi Jums kiekviena iš toliau pateiktų priežasčių. Pažymėkite, kiek kiekvienas teiginys tinka Jums, naudodamiesi šia skala:

4 PRIEDAS. Leidimas naudoti Emocijų vertinimo (emocinio intelekto) (SSRI) skalę

Šį klausimyną galite parsisiųsti ir naudoti šiais formatais:

DOCX formatas: [Emocijų vertinimo skalė](#)

PDF formatas: [Emocijų vertinimo skalė](#)

Žymos:

Lentelė. Tiriamųjų AM ir jos poskalių sąsajos su pažymių vidurkiu už studijų periodą (bendru viso mokymosi laikotarpiu) (n=212)

Sąsajos tarp kintamųjų (Spearman's rho)	Akademinė motyvacija							
	bendra (r;p)	vidinė žinoti (r;p)	išorinė identifikuota (r;p)	vidinė pasiekimų (r;p)	išorinė introjekcinė (r;p)	vidinė patirti stimuliaciją (r;p)	išorinė reguliacija (r;p)	amotyvacija (r;p)
Amžius (metais)	r=-0,281 p<0,001	r=-0,055 p=0,213	r=-0,041 p=0,278	r=-0,084 p=0,111	r=-0,191 p=0,003	r=-0,245 p<0,001	r=-0,317 p<0,001	r=-0,031 p=0,327
Pažymių vidurkis už studijų periodą (bendras viso mokymosi laikotarpio)	r=-0,106 p=0,125	r=0,084 p=0,224	r=0,077 p=0,262	r=0,102 p=0,139	r=-0,057 p=0,406	r=-0,108 p=0,117	r=-0,205 p=0,003	r=-0,103 p=0,135
Praeito semestro pažymių vidurkis	r=-0,170 p=0,013	r=-0,006 p=0,928	r=-0,035 p=0,608	r=-0,032 p=0,640	r=-0,130 p=0,059	r=-0,148 p=0,031	r=-0,236 p<0,001	r=-0,022 p=0,746

r – koreliacijos koeficientas; p - reikšmingumo kriterijus

SLAUGOS STUDENTŲ PATIRIAMAS STRESAS IR JO POVEIKIS MIEGO KOKYBEI

Meda Sakalauskaitė, Aldona Mikaliūkštienė

Vilniaus universiteto Medicinos fakulteto Sveikatos mokslų instituto Slaugos katedra

Santrauka

Patiriamas stresas neigiamai veikia tiek psichikos, tiek fizinę žmogaus sveikatą. Jei jis trunka ilgai, gali kilti įvairių sveikatos problemų. Dėl dažnai patiriamo streso atsiranda nuotaikų kaita, irzlumas, blogėja miego kokybė, sutrinka mokymosi procesas ir suprastėja bendra savijauta.

Tyrimo tikslas – įvertinti slaugos studentų patiriamą stresą ir jo poveikį miego kokybei.

Tyrimo medžiaga ir metodai. Atliktas kiekybinis tyrimas. Tyrime naudoti du klausimynai: Reeder streso vertinimo skalė ir Pitsburgo miego kokybės indekso klausimynas. Tyrimo duomenų analizė atlikta naudojant statistinės analizės SPSS Windows 28.0.1 ir Excel 2016 programas. Tyrime dalyvavo 227 I–IV kursų slaugos bakalauro programos studentai.

Rezultatai. Daugiau nei trečdalis tyrimo dalyvių (35,24 proc.) patyrė stresinę būseną, pusė (50,22 proc.) – nervinę įtampą. Stresinė būsena dažniau nustatyta rūkantiems, migdomuosius vaistus ($p = 0,004$) ir kitas psichoaktyvias medžiagas ($p = 0,018$) vartojantiems studentams. 82,38 proc. respondentų, dažniau pirmo ir ketvirtą kurso studentams, dirbantiems, rūkantiems ir teigusiems, kad jų finansinė padėtis bloga, nustatyta bloga miego kokybė. Studentų nuomone, dažniausiai jų miego kokybė sutrinka dėl patiriamo streso (81,94 proc.), asmeninių priežasčių, mokymosi krūvio ir priklauso nuo sveikatos vertinimo.

Išvados. Stresą ir nervinę įtampą patiria daugelis studentų. Didžiajai daugumai ir dažniau pirmo ir ketvirtą kurso studentams, dirbantiems, rūkantiems ir teigusiems, kad jų finansinė padėtis bloga, tyrimo dalyviams nustatyta bloga miego kokybė. Studentų miego kokybė priklauso nuo patiriamo streso.

Reikšminiai žodžiai: stresas, miegas, stresas ir miegas, slaugos studentai.

IVADAS

Stresas yra viena didžiausių visuomenės problemų [1]. Jis neigiamai veikia tiek žmogaus fizinę, tiek psichikos sveikatą, kuri šiandieniniame pasaulyje laikoma viena svarbiausių vertybių [2, 3]. Mažas streso lygis žmogui yra reikalingas ir gali padėti siekti produktyvios veiklos [4]. Tačiau ilgą laiką patiriamas stresas gali sukelti įvairių sveikatos problemų [5, 6]. Stresinių būsenų pasitaiko per visą žmogaus gyvenimą. Įvairiais gyvenimo tarpsniais vyrauja įprasti ir specifiniai stresoriai, kurie siejami su tuo gyvenimo etapu ir vykdoma veikla [4, 7].

Studentai – tai visuomenės grupė, kuri taip pat neišvengia įvairių stresorių savo aplinkoje [4, 8]. Atliktų mokslinių tyrimų rezultatai rodo, kad vienokio ar kito laipsnio stresą tenka patirti daugeliui studentų [4, 9].

Slaugą studijuojantys studentai, be teorinių studijų, savo praktinius įgūdžius lavina įvairių lygių sveikatos priežiūros įstaigose, todėl jie susiduria su

tais stresą keliančiais veiksniais, kuriuos patiria ir darbuotojai [10].

A. A. Fasoro (2019) ir bendraautorių atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad didžioji dauguma (67 proc.) pirmo kurso medicinos studentų patiria stresą [11]. Lietuvoje 2020 m. atlikus tyrimą nustatyta, kad psichosocialinį stresą patiria absoliuti dauguma (98,5 proc.) biomedicinos mokslų studentų, iš jų daugiau nei pusė (60,4 proc.) stresą patiria dažnai arba labai dažnai [12].

Slaugos studentai stresą gali patirti dėl akademinio ir praktinio patirčių, tai daro žalingą poveikį jų emocinei ir fizinei gerovei [8]. Studijuojantiems žmonėms stresas kyla dėl neigiamos individo ir jo aplinkos sąveikos. Jie dažniausiai patiria stresą dėl akademinio veiksnio, tokių kaip atsiskaitymai ir klinikinė praktika, bei neakademinio, pvz., darbo, santykių su šeima, draugais [13]. Stresas, kilęs akademinėje aplinkoje, dažniausiai susijęs su žodiniais pranešimais, egzaminais ar laiko stoka norint įvykdyti užduotis [5]. Taip pat pagrindiniais ir dažnai pasikartojančiais stresoriais gali būti laikomi bendravimas su dėstytojais, slaugytojais ir pacientais, pažymiai, akademinės užduotys, įgūdžių ir žinių trūkumas profesinėje srityje [14].

Adresas susirašinėti: Aldona Mikaliūkštienė
Vilniaus universiteto Medicinos fakultetas
M. K. Čiurlionio g. 21/27, 03101 Vilnius
El. p. aldona.mikaliukstiene@mf.vu.lt

Kiti tyrėjai taip pat teigia, kad slaugos studentai gali stresą patirti dėl praktikos mentorių, dėstytojų ir mokymosi įstaigos darbuotojų paramos ir supratimo trūkumo, nepakankamo bendradarbiavimo. Studentų psichoemocinę savijautą, jų teigimu, veikia ir tai, kad praktikos metu dėl darbuotojų trūkumo su jais elgiamasi kaip su komandos nariais, pagalbininkais, nepaisant jų statuso ir tikslo įgyti naujų patirčių [15].

Stresą slaugos studentams gali sukelti ir asmeninės patirtys. Tai gali būti pablogėjusi sveikata ar liga, gyvenamojo būsto rūpesčiai, išsilavinimas, darbas, finansinė padėtis ir asmeniniai santykiai [16]. Kai kurie autoriai teigia, kad patiriamas streso šaltiniai gali skirtis, priklausomai nuo studijų metų. 2021 m. Kanadoje atliktus tyrimą, kuriame dalyvavo slaugos kurso studentai, nustatyta, kad pirmo kurso studentų stresas buvo susijęs su akademiniiais dalykais, antrakursių – su laiko asmeniui gyvenimui trūkumu, o paskutinių kursų – su studijų baigimu ir perėjimu į darbo aplinką [17].

Stresą stimuliuojančių veiksnių yra įvairių ir kiekviena žmogaus gyvenimo etape jie gali skirtis. Šie veiksniai priklauso nuo aplinkos ar vykdomos veiklos, tad studentai taip pat yra visuomenės dalis, neišvengianti stresorių poveikio [4, 7, 8]. Išsiaiškinus streso šaltinius galima sėkmingai siekti pagerinti asmens savijautą, palaikant teigiamas ir veiksmingas streso įveikos strategijas [17].

Miegas ir jo reikšmė. Miegas – sudėtingas fiziologinis procesas, kai kūnas ir protas būna ramybės būsenoje [18]. Tai viena iš fiziologinių veiklų, gyvybiškai reikalingų žmogaus organizmui išgyventi [19]. Energija dienos metu gali priklausyti nuo to, kaip miegama naktį [20]. Miegas yra būtinas norint išvengti energijos švaistymo, siekiant atgauti jėgas, jis padeda smegenims trumpalaikę atmintį paversti ilgalaikę [21]. Tyrinėjant miego funkcijas, pastebėta, kad miego kokybė ir trukmė yra labai svarbu tiek fizinei, tiek psichikos sveikatai ir gyvenimo kokybei [22]. Miegas taip pat svarbus atminties formavimui, imuninei ir endokrinei funkcijoms, širdies, kraujagyslių sveikatai ir nuotakai [19, 21, 22].

Miego trūkumas yra didelė problema, o tai gali labai neigiamai veikti visuomenę. Miegant žmogus pailsi, atgauna jėgas [21]. Gera miego kokybė padeda palaikyti imuninę sistemą, ji taip pat prisideda prie atminties formavimo ir emocinės būklės [19]. Taigi, miegas yra gyvybiškai svarbus procesas, siekiant palaikyti puikią fizinę ir psichikos sveikatą [22].

Studentų miego kokybė. Studentų patiriami miego sutrikimai yra labai aktuali problema. 2016 m. Lietuvoje atliktas studentų miego kokybės tyrimas parodė, kad

daugiau nei pusė (67,7 proc.) apklaustų asmenų skundėsi bloga miego kokybe [23]. M. A. Albqoor (2020) ir bendraautorių atliktame tyrime paaiškėjo, kad gana bloga ir labai bloga miego kokybė skundėsi du trečdaliai apklaustų studentų, studijuojančių universitete [24]. 2021 m. Kinijoje atliktame tyrime, kurio tikslas buvo ištirti miego kokybę ir su ja susijusius veiksnius klinikinėje mokymosi aplinkoje, nustatyta, kad beveik visų studentų (91,86 proc.) miego kokybė buvo prasta [25]. Sutrikęs miegas kamuoja įvairių studijų krypčių tyrimo dalyvius. Prasta miego kokybė skundžiasi medicinos, psichologijos, farmacijos ir daugelio kitų studijų krypčių studentai [26, 27]. Medicinos, slaugos studentams dėl tenkamo didelio akademinio krūvio miego sutrikimų pasitaiko dažniau [24].

Nors dauguma žmonių žino, kad gerai sveikatai palaikyti kokybiškas ir pakankamas miegas yra būtinas, studentai neskiria užtekstinai laiko savo miego higienai ir geriems miego įpročiams formuoti [20]. Kad galėtų įvykdyti visus akademinius reikalavimus, jie nelaiko miego svarbiausiu prioritetu ir daugiau valandų skiria studijoms [28]. Iš atliktų tyrimų rezultatų matyti, kad dauguma studentų neskiria miegui pakankamai valandų. 2020 m. atliktame tyrime nustatyta, kad trečdalis (33,5 proc.) Vilniaus universiteto biomedicinos mokslų studijų programos tirtų studentų miega mažiau nei šešias valandas per parą [12], tai mažai kuo skiriasi nuo 2012 m. Vilniaus universitete atlikto tyrimo, kurio rezultatai parodė, kad 23,7 proc. medicinos studentų per naktį miegojo septynias ar aštuonias, likusieji – šešias ir mažiau valandų [29]. Iš šių duomenų matyti, kad studentams akademinė veikla studijų metais yra daug svarbiau už kokybišką miegą. Studentai didžiąją paros dalį praleidžia mokymamiesi, miegoti nueina vėliau, dėl to išmiega mažiau valandų [28].

Vis dėlto laiko trūkumas mokymuisi nėra vienintelė priežastis, dėl kurios sutrumpėja miego trukmė. Tam įtakos gali turėti ir didesnė atsakomybė, kylant akademiniui lygiui. Vyresnių kursų studentai nerimauja ir yra labiau susirūpinę dėl savo akademinio išsilavinimo ir ateities [24, 30]. Miego režimą trikdė gali ir tokie veiksniai, kaip rūpesčiai ir nuolatinė įtampa, blogos gyvenimo ir poilsio sąlygos, asmeninės ir sveikatos problemos [23]. Tyrimai, atlikti Australijoje, Jungtinėse Amerikos Valstijose, parodė, kad studentai, pasižymintys bloga miego kokybe, gavo prastesnius egzaminų rezultatus ir buvo labiau prisilęti, nei jų kolegos [31, 32].

Streso įtaka miego kokybei. Kaip minėta pirmiau nagrinėtuose straipsniuose, prasta miego kokybė yra

dažnas reiškinys, kuriam įtakos turi patiriamas stresas [25, 28]. Kai žmogus patiria stresą, jo organizme išskiriami hormonai, kurie savo ruožtu susiję su miego reguliavimu [18]. Neurotransmiteriai ir hormonai, tokie kaip kortizolis, dehidroepiandrosteronas, katecholaminai (epinefrinas, norepinefrinas ir dopaminas), atlikdami savo funkcijas, veikia organizmą, patiriamo streso metu kinta jų koncentracija, o dėl šių pokyčių gali būti sunku užmigti [18, 33, 34]. Streso hormonų padidėjimas gali daryti įtaką smegenų funkcijai ir našumui, dėl to neretai sutrinka miegas [35].

Nustatyta, kad miegas ir stresas sąveikauja tarpusavyje. Kaip patiriamas stresas gali turėti neigiamų pasekmių miego kokybei, taip ir miego sutrikimai gali stipriai veikti streso rodiklius, daryti žalą sveikatai ir emocijoms [36]. Pasaulyje streso ir miego sąsąją tema yra aktuali, o jai nagrinėti naudojami įvairūs streso ir miego klausimynai, kurių rezultatai patvirtina, kad psichologinio streso laipsnis sąveikauja su miego kokybe [12, 25, 37].

2017 m. atliktame tyrime tirtas medicinos studentų patiriamas stresas ir jo ryšys su miego kokybe. Šio tyrimo rezultatai parodė, kad 86 proc. stresą patiriančių studentų skundžiasi bloga miego kokybe [28]. 2020 m. Lietuvoje atlikto tyrimo duomenimis, 44,3 proc. studentų, kurių miego kokybė buvo bloga, dažniau nustatytas aukšto lygio stresas [12].

Išanalizavus Lietuvos ir užsienio literatūrą bei įvertinus atliktų tyrimų rezultatus, galima pastebėti ryšį tarp streso ir miego kokybės [12, 28]. Nustatyta, kad dauguma stresą patiriančių asmenų skundžiasi ir pablogėjusia miego kokybe [12, 28]. Patiriamo streso metu žmogaus organizmą veikia hormonai, dėl kurių sutrinka miego kokybė [33], o dėl pablogėjusio miego prastėja bendra jo savijauta ir sveikata [36].

Tyrimo tikslas – įvertinti slaugos studentų patiriamą stresą ir jo poveikį miego kokybei.

TYRIMO MEDŽIAGA IR METODAI

Atliktas kiekybinis tyrimas. Duomenys rinkti apklausos būdu, apklausiant vieno Lietuvos universiteto slaugos bakalauro programos I–IV kursų studentus. Šių kursų seniūnams ir į bendrus studentų grupių elektroninius paštus buvo išsiųsta nuoroda į tyrimo priemonę. Apklausą vykdyta semestro metu (2022-10-10 – 2022-12-20). Siekiant gauti duomenų tikslumo, apklausą atlikta iki sesijos pradžios.

Tyrime dalyvavo 227 vidutiniškai 21 m. amžiaus slaugos bakalauro programos I–IV kursų studentai. Didžioji jų dauguma (96,48 proc.) buvo moterys, nedidelė (77,97 proc.), po trečdalį tiriamųjų gyveno su

tėvais ar kitais šeimos nariais (34,36 proc.) ir nuomajamame bute (30,84 proc.). Beveik pusė jų dirbo (49,34 proc.). Savo finansinę padėtį dauguma tyrimo dalyvių vertino kaip vidutinę (66,52 proc.), penktadalis (22,03 proc.) – gerai, kas dešimtas (11,45 proc.) tirtas studentas nurodė, kad jo finansinė padėtis yra bloga.

Tyrimo dalyvių klausėme apie jų gyvenimo būdo žalingus įpročius. Nustatyta, kad apie pusę studentų rūko (42,73 proc.) ir daugiau nei pusė vartoja alkoholį (59,03 proc.). Migdomuosius vaistus vartojo 8,37 proc., kitas psichoaktyviasias medžiagas – 3,96 proc. tyrimo dalyvių.

Stresui vertinti naudota **Reeder skalė** [38], kurią sudaro septyni teiginiai, nusakantys būdingą tiriamųjų savijautą. Miego kokybei vertinti taikytas **Pitsburgo miego kokybės indekso klausimynas** (PMKI) [39]. Šis klausimynas sukurtas siekiant turėti patikimą, pagrįstą ir standartizuotą priemonę miego kokybei vertinti, leidžiančią atskirti „gerai“ ir „blogai“ miegančius asmenis.

Duomenų statistinė analizė atlikta naudojant SPSS Windows 28.0.1 ir Excel 2016 programas. Skaičiuota procentinė išraiška, standartinis imties nuokrypis. Atlikta atsakymų dažnio ir koreliacinė analizė. Vertinant rodiklių sąsajas, apskaičiuotas Pirsono koreliacijos koeficientas ir įvertintas koreliacijos koeficiento statistinis reikšmingumas. Visiems statistiniams skaičiavimams taikytas statistinio reikšmingumo lygmuo $p \leq 0,05$. Statistiniam reikšmingumui įvertinti skaičiuota: χ^2 – chi kvadratas, Lls – laisvės laipsnių skaičius, p – reikšmingumo kriterijus.

REZULTATAI

Slaugos studentų patiriamo streso vertinimas

Beveik pusė (44,05 proc.) apklausos dalyvių savo sveikatą vertino gerai, kita dalis (41,41 proc.) – vidutiniškai. Likusieji atitinkamai: 8,81 proc. – puikiai, o mažiausia dalis dalyvių (5,73 proc.) – prastai.

Daugiau nei trečdaliui studentų (35,24 proc.) nustatyta stresinė būseną, pusei jų (50,22 proc.) – nervinė įtampa. Analizuojant tyrimo duomenis, kaip dažnai per praėjusį mėnesį studentai patyrė stresą, nustatyta, kad beveik pusė (47,58 proc.) jų stresą patiria dažnai (1–2 kartus per savaitę). Trečdalis apklausos dalyvių (31,28 proc.) atsakė, kad stresą patiria labai dažnai (beveik kasdien), o likę (21,15 proc.) – retai (1–2 kartus per mėnesį).

Daugiau nei pusė respondentų (60,79 proc.) nurodė, kad vieta, kurioje dažniausiai jaučia stresą, yra mokymosi įstaiga. Po penktadalį studentų teigė, kad

stresą dažniausiai patiria darbe (19,82 proc.) ir namuose (17,18 proc.).

Nustatyta, kad patiriamas stresas amžiaus grupės, studijuojančių skirtinguose studijų kursuose, dirbančių ir nedirbančių tiriamųjų grupėse statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$), tačiau stresinė būsena dažniau ($p = 0,004$) nustatyta studentams, kurie nurodė, kad jų finansinė padėtis yra vidutinė (34 proc.) ar bloga (76,92 proc.), palyginti su teigiančiais, kad jų finansinė padėtis yra gera (17,65 proc.).

Stresinės būsenos dažniau nustatytos rūkantiems ($p = 0,020$) ir migdomuosius vaistus ($p = 0,004$) bei kitas psichoaktyvias medžiagas ($p = 0,018$) vartojantiems tyrimo dalyviams. Nervinę įtampą dažniau patyrė nerūkantys respondentai, atitinkamai 58,46 proc. ir 39,18 proc. Studentų, teigusių, kad vartoja alkoholį, ir nevartojančių grupėse streso dažnis statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$) (1 lentelė).

Slaugos studentų miego kokybės vertinimas

Remdamiesi Pittsburgho miego kokybės indeksu, vertinome studentų miego kokybę. Didžiosios daugumos studentų (82,38 proc.) miegas buvo blogas, tik 17,62 proc. – geros kokybės (1 pav.).

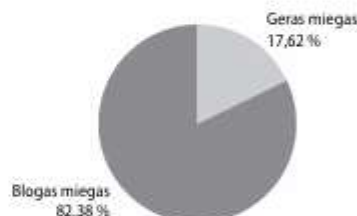
Dažnai (1–2 kartus per savaitę) pablogėjusia miego kokybe skundėsi 37 proc. studentų. Šiek tiek

mažiau apklausos dalyvių (33,04 proc.) teigė, kad per praėjusį mėnesį pablogėjusia miego kokybe skundėsi retai (1–2 kartus per mėnesį), ir tik kas dešimtas (10,57 proc.) respondentas nurodė, jog nusiskundimų pablogėjusia miego kokybe neturi.

Blogu miegu dažniau skundėsi pirmo (86,05 proc.) ir ketvirto (90,00) kursų studentai. Vis dėlto studentų miego kokybė amžiaus grupės ir studijų kursų požiūriu statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$).

Blogas miegas dažniau ($p = 0,012$) nustatytas dirbantiems tyrimo dalyviams (89,29 proc.). Gerai miegojo dažniau ($p = 0,009$) tie studentai, kurie teigė, kad jų finansinė padėtis yra gera (35,29 proc.), palyginti su respondентаis, nurodžiusiais, jog jų finansinė padėtis bloga (7,69 proc.) ar vidutinė (13,33 proc.) (2 lentelė).

Dažniau ($p = 0,049$) blogai miegojo rūkantys (88,66 proc.) tyrimo dalyviai. Teigusių, kad vartoja alkoholį, migdomuosius vaistus ar kitas psichoaktyvias medžiagas, ir nevartojančių studentų grupėse bloga miego kokybė taip pat nustatyta dažniau, tačiau statistiškai reikšmingai nesiskyrė ($p > 0,05$).

1 pav. Slaugos studentų miego kokybės vertinimas (n = 227)

2 lentelė. Miego kokybės vertinimas, apžvelgiant tyrimo dalyvių darbinę padėtį ir nuomonę apie savo finansinę padėtį (n = 227)

Kintamieji ir jų grupės		Miego kokybės vertinimas	
		Geras miegas, n (proc.)	Blogas miegas, n (proc.)
Ar dirbate?	Taip (n = 112)	12 (10,71)	100 (89,29)
	Ne (n = 115)	28 (24,35)	87 (75,65)
		$\chi^2 = 6,357$ $Lls = 1$ $p = 0,012$	$\chi^2 = 6,357$ $Lls = 1$ $p = 0,012$
Finansinė padėtis	Gera (n = 51)	18 (35,29)	33 (64,71)
	Vidutinė (n = 150)	20 (13,33)	130 (86,67)
	Bloga (n = 26)	2 (7,69)	24 (92,31)
		$\chi^2 = 9,413$ $Lls = 2$ $p = 0,009$	$\chi^2 = 1,515$ $Lls = 2$ $p = 0,469$

χ^2 – chi kvadratas, Lls – laisvės laipsnių skaičius; p – reikšmingumo kriterijus.

1 lentelė. Patiriama streso vertinimas, apžvelgiant žalinę tyrimo dalyvių gyvenimo būdo įpročius (n = 227)

Kintamieji ir jų grupės		Streso vertinimas		
		Stresinė būsena, n (proc.)	Nervinė įtampa, n (proc.)	Streso nėra, n (proc.)
Rūko	Ne (n = 130)	37 (28,46)	76 (58,46)	17 (13,08)
	Taip (n = 97)	43 (44,33)	38 (39,18)	16 (16,49)
		$\chi^2 = 5,454$ $Lls = 1$ $p = 0,020$	$\chi^2 = 7,512$ $Lls = 1$ $p = 0,006$	$\chi^2 = 0,283$ $Lls = 1$ $p = 0,594$
Vartoja alkoholį	Ne (n = 93)	33 (35,48)	47 (50,54)	13 (13,98)
	Taip (n = 134)	47 (35,07)	67 (50,00)	20 (14,93)
		$\chi^2 = 0,004$ $Lls = 1$ $p = 0,949$	$\chi^2 = 0,006$ $Lls = 1$ $p = 0,936$	$\chi^2 = 1,894$ $Lls = 1$ $p = 0,169$
Vartoja migdomuosius vaistus	Ne (n = 208)	67 (32,21)	108 (51,92)	33 (15,87)
	Taip (n = 19)	13 (68,42)	6 (31,58)	–
		$\chi^2 = 8,478$ $Lls = 1$ $p = 0,004$	$\chi^2 = 2,126$ $Lls = 1$ $p = 0,142$	–
Vartoja kitas psichoaktyvias medžiagas	Ne (n = 218)	73 (33,49)	112 (51,38)	33 (15,14)
	Taip (n = 9)	7 (77,78)	2 (22,22)	–
		$\chi^2 = 5,616$ $Lls = 1$ $p = 0,018$	$\chi^2 = 1,888$ $Lls = 1$ $p = 0,169$	–

χ^2 – chi kvadratas, Lls – laisvės laipsnių skaičius; p – reikšmingumo kriterijus.

Slaugos studentų miego kokybei įtaką darančių veiksnių analizė

Vertinome tyrime dalyvavusių studentų nuomonę, kas labiausiai blogina jų miego kokybę. Studentų nuomone, dažniausiai jų miego kokybę sutrinka dėl patiriamo streso (81,94 proc.). Daugiau nei pusė respondentų (56,39) teigė, kad jų miego kokybę trikdo asmeninės priežastys, o 44,05 proc. tyrimo dalyvių nurodė mokymosi krūvį (2 pav.).

Pastebėta, kad bloga miego kokybė dažniausiai skundėsi tie apklausos dalyviai, kurie teigė, kad jų bendra sveikatos būklė yra prasta (100 proc.) ir vidutiniška (92,55 proc.). Statistiškai reikšmingas skirtumas ($p = 0,002$) nustatytas lyginant blogą miego kokybę prastai ir puikiai savo sveikatą vertinančių respondentų grupėse, o tai rodo, kad bloga miego kokybė būdinga studentams, kurie savo sveikatą įvertino kaip prastą. Dažniau ($p = 0,0001$) gerai miegojo tyrimo dalyviai, kurie nurodė, kad jų sveikatos būklė yra puiki (60 proc.), palyginti su respondentais, teigusiais, jog jų sveikatos būklė vidutiniška (7,45 proc.) (3 lentelė).

2 pav. Tyrimo dalyvių pasiskirstymas pagal jų nurodytas sutrikusios miego kokybės priežastis ($n = 227$)

3 lentelė. Miego kokybės vertinimas, apžvelgiant tyrimo dalyvių nuomonę apie bendrą savo sveikatos būklę ($n = 227$)

Kintamieji ir jų grupės	Miego kokybės vertinimas	
	Geras miegas, n (proc.)	Blogas miegas, n (proc.)
Prasta ($n = 13$)	–	13 (100,00)
Vidutiniška ($n = 94$)	7 (7,45)	87 (92,55)
Gera ($n = 100$)	21 (21,00)	79 (79,00)
Puiki ($n = 20$)	12 (60,00)	8 (40,00)
	$\chi^2 = 17,565$	$\chi^2 = 9,801$
	$Ls = 2$	$Ls = 1$
	$p = 0,0001$	$p = 0,002$

χ^2 – chi kvadratas, Ls – laisvės laipsnių skaičius; p – reikšmingumo kriterijus.

Atlikus Pirsono koreliaciją tarp miego kokybės ir patiriamo streso nustatyta, kad šių dviejų kintamųjų ryšys yra vidutiniškas, neigiamas ir statistiškai reikšmingas ($r = 0,472$; $p < 0,001$) (4 lentelė). Tai rodo, kad miego kokybė priklauso nuo patiriamo streso.

REZULTATŲ APITARIMAS

Atliekant šį tyrimą buvo siekiama įvertinti slaugos studentų patiriamą stresą ir jo poveikį miego kokybei. Nagrinėta streso ir miego problema, siekta išsiaiškinti jų tarpusavio ryšius. Analizuotos dažniausiai stresą sukeliančios situacijos.

Stresas yra neišvengiama kiekvieno studento gyvenimo dalis. Mūsų tyrimo rezultatai rodo, kad pusė tyrimo dalyvių patiria nervinę įtampą, o trečdalis – stresinę būseną. Šios problemos dažnumas pastebimas ir kituose tyrimuose. Anksčiau Lietuvoje atliktus tyrimą, kuriame dalyvavo biomedicinos mokslų studentai, nustatyta, kad kiek daugiau nei pusė jų patiria nervinę įtampą, o trečdalis – stresinę būseną [12]. Taigi šie rezultatai beveik identiški gautiems mūsų tyrimo metu. Prieš septynerius metus Lietuvoje atliktame tyrime, naudojant tą pačią skalę, kaip ir mūsų atliktame, buvo vertinamas studentų patiriamas stresas. Gauti rezultatai parodė, kad beveik pusė respondentų patiria nervinę įtampą, kas penktas – stresą [23]. Tai rodo, kad per šį laikotarpį padaugėjo stresą patiriančių studentų. Taip pat didelis stresą patiriančių respondentų skaičius pastebėtas Saudo Arabijoje atliktame tyrime. Nustatyta, kad vienokio ar kitokio lygio stresą patiria pusė apklaustų medicinos studentų [28]. Mūsų tyrime dalyvavę studentai nurodė, kad beveik pusė jų stresą patiria dažnai (1–2 kartus per savaitę), o trečdalis respondentų atsakė, kad stresą patiria labai dažnai (beveik kasdien). Panašūs rezultatai pateikti taip pat Lietuvoje atliktame tyrime, kuriuo nustatyta, kad iš stresą patiriančių respondentų daugiau nei pusė teigė, jog stresą patiria dažnai arba labai dažnai [12]. Apžvelgiant mūsų ir pastarųjų nagrinėtų tyrimų rezultatus, matyti aiškūs panašumai ir skirtumai. Viena iš priežasčių,

4 lentelė. Pirsono koreliacija tarp patiriamo streso ir miego kokybės

	Miego kokybės vertinimas	Streso vertinimas
Miego kokybės vertinimas	r 1	–0,472
	p	<0,001
	n 227	227
Streso vertinimas	r –0,472	1
	p <0,001	
	n 227	227

dėl ko galėjome gauti panašius rezultatus, vertindami Lietuvos studentų patiriamą stresą, gali būti panaši akademinė aplinka, kadangi šie tyrimai buvo vykdomi vertinant medicinos fakultetų studentus. Vis dėlto Lietuvos ir užsienio studentų patiriamo streso rezultatai kiek skiriasi. To priežastis gali būti įvairūs kultūriniai ir geografiniai aspektai, nes Saudo Arabija ir Lietuva yra geografiškai toli viena nuo kitos.

Tyrime taip pat vertinome studentų nuomonę apie tai, kur dažniausiai jie patiria stresą. Išanalizavę rezultatus nustatėme, kad dažniausiai apklausos dalyviai nurodė, jog stresą patiria mokymosi įstaigoje ir darbe. Atlikta mūsų tyrimo duomenų analizė parodė, kad skirtingų studijų kursų studentų patiriamas stresas statistiškai reikšmingai nesiskiria, tačiau pirmo ir ketvirto kursų slaugos studentai stresinę būseną patiria dažniau, lyginant su antro ir trečio kurso jų kolegomis. Panašus tyrimas atliktas Brazilijoje, jo dalyviai buvo pirmo ir paskutinio kursų slaugos studentai. Šio tyrimo duomenimis, savo aplinkoje paskutinio kurso studentai patiria didesnę stresą, lyginant su pirmo kurso studentais. Manoma, kad tam poveikį gali turėti ir tai, jog paskutinių kursų studentai turi didesnę praktinės veiklos krūvį, jiems reikia atlikti sudėtingesnes praktines užduotis, taip pat didėja atsakomybė už mokymosi pažangą [9].

Lyginant mūsų ir Brazilijoje [9] atliktų tyrimų rezultatus, pastebėtas skirtumas. Mūsų atliktame tyrime nustatyta, kad stresinę būseną šiek tiek dažniau patiria pirmo kurso slaugos studentai, palyginti su ketvirto kurso respondентаis. Tai gali lemti įvairios priežastys, tokios kaip kultūriniai skirtumai, skirtingos mokymo programos ir gyvenimo sąlygos. Pirmo kurso studentai dažnai susiduria su stresinėmis situacijomis pasikeitus aplinkai, atsiradus naujiems iššūkiams, užduotims ir atsakomybėms. Ketvirtame kurse studijuojantys asmenys patiria stresą dėl intensyvesnės akademinės veiklos: baigiamųjų egzaminų ar mokslinės veiklos. Jiems gali kelti nerimą nežinomybė dėl ateities, pa baigus studijas, ir būsimoji praktinės veiklos iššūkiai. Tačiau visi šie veiksniai, kaip jau pirmiau minėta, įvairiose šalyse gali skirtis dėl politinės padėties, švietimo sistemos ir kultūrinių ar etinių skirtumų.

Studentų miego sutrikimai – taip pat aktuali problema. Išanalizavus atlikto tyrimo duomenis pastebėta, kad didžioji dauguma studentų miega blogai. Ši problema nagrinėjama ir užsienio mokslininkų tyrimuose. Visuose tyrimuose, kaip ir mūsų, naudotas Pitsburgo miego kokybės indekso klausimynas, todėl savo tyrimo duomenis galime palyginti su kitų tyrėjų duomenimis. Kinijoje atlikto tyrimo rezultatai

panašūs į mūsų – beveik visų tirtų studentų miego kokybė buvo bloga [25], o viename iš Jungtinėse Amerikos Valstijose atliktų tyrimų bloga miego kokybė nustatyta pusėi farmaciją studijuojančių studentų [40]. Savo tyrime nustatėme, kad bloga miego kokybė dažniau skundėsi pirmo ir ketvirto kursų slaugos studentai. Išanalizavus Alabamoje (JAV) atlikto tyrimo rezultatus nustatyta, kad blogai miega daugiau antro nei pirmo ar trečio kursų studentai, tačiau šiame tyrime nebuvo vertinami ketvirtame kurse studijuojantys asmenys [40]. Skirtingiems rezultatams įtaką galėjo turėti studijų įvairumas, jų programos ir sociodemografiniai ar kultūriniai veiksniai.

Atlikę tyrimą taip pat nustatėme, kad dirbantys slaugos studentai dažniau skundžiasi bloga miego kokybe nei nedirbantys jų kolegos. Panašus tyrimas atliktas Australijos mokslininkų. Jų rezultatai rodo, kad dirbantys universiteto studentai dažniau skundžiasi blogu miegu [26]. Taip pat svarbu paminėti, kad atlikę tyrimą pastebėjome, jog blogas miegas statistiškai reikšmingai dažniau nustatytas rūkantiems tyrimo dalyviams. Panašūs rezultatai pastebėti Indijoje atliktame tyrime, jo metu nustatytas statistiškai reikšmingas ryšys tarp blogos miego kokybės ir fizinio aktyvumo, arbatos (kavos) vartojimo ir rūkymo [41].

Asmens miego kokybė priklauso nuo įvairių veiksnių. Įvertinus tyrime dalyvavusių studentų nuomonę apie sutrikusios miego kokybės priežastis nustatyta, kad dažniausiai nurodomi blogos miego kokybės veiksniai yra šie: stresas, mokymosi krūvis ir asmeninės priežastys. Tai patvirtina ir atlikta Pirsono koreliacija tarp miego kokybės ir patiriamo streso. Nustatyta, kad studentų miego kokybė priklauso nuo streso. Apžvelgus užsienio literatūrą šia tema, pastebėti panašūs rezultatai – akademinis krūvis, patiriamas stresas ir gyvenimo būdo įpročiai turi įtakos miego kokybei [42]. Reikšmingi veiksniai, galintys paveikti miego kokybę, taip pat gali būti darbo krūvis ar tarpasmeniniai konfliktai. Kinijoje atliktame tyrime nustatyta, kad miego kokybė buvo tiesiogiai ir reikšmingai susijusi su emocine įtampa [25]. Užsienio literatūroje nagrinėjant miego kokybės temą pastebėta, kad medicinos studentų požiūris, gyvenimo būdas, interneto naudojimas ir galimai miego apnėja taip pat prisideda prie miego sutrikimų [42]. Tai leidžia teigti, kad miego kokybę gali paveikti įvairūs veiksniai ir tai gali priklausyti tiek nuo paties individo, tiek nuo jo aplinkos. Apžvelgus mūsų ir užsienyje atliktų tyrimų rezultatus pastebėta sąsaja tarp miego ir streso, o tai rodo, kad, be kitų miego kokybę veikiančių veiksnių, stresas išlieka vienas reikšmingiausių.

IŠVADOS

1. Daugiau nei trečdalis tyrimo dalyvių patyrė stresinę būseną, pusė – nervinę įtampą. Pusė jų stresą patiria dažnai ir tai sieja su mokymosi aplinka, trečdalis – beveik kasdien. Stresinė būseną dažniau nustatyta rūkantiems, migdomuosius vaistus ir kitas psichoaktyvias medžiagas vartojantiems studentams. Streso būsenos dažnis priklauso nuo finansinės padėties.
2. Didžiosios daugumos ir dažniau pirmo ir ketvirtą kursą studentų, dirbančių, rūkančių ir teigusių, kad jų finansinė padėtis bloga, miego kokybė

buvo bloga. Taip pat bloga miego kokybė buvo dažniau nustatyta asmenų, teigusių, kad vartoja alkoholį, migdomuosius vaistus ar kitas psichoaktyvias medžiagas, grupėse, tačiau statistiškai reikšmingai nesiskyrė.

3. Studentų miego kokybė priklauso nuo patiriamo streso. Tyrimo dalyvių nuomone, dažniausiai jų miego kokybė sutrinka dėl patiriamo streso, asmeninių priežasčių, mokymosi krūvio ir priklauso nuo sveikatos vertinimo.

Straipsnis gautas 2024-01-13, priimtas 2024-02-20

Literatūra

1. Tomiyama AJ. Stress and obesity. *Annu Rev Psychol.* 2019 Jan 4;70:703–718. DOI: 10.1146/annurev-psych-010418-102936. Epub 2018 Jun 21. PMID: 29927688.
2. Mathew CP. Stress and coping strategies among college students. *IOSR J Humanit Soc Sci.* 2017;22(8):40–4. DOI: 10.9790/0837-2208044044 www.iosrjournals.org.
3. Slavich GM. Life stress and health: a review of conceptual issues and recent findings. *Teach Psychol.* 2016 Oct;43(4):346–355. DOI: 10.1177/0098628316662768. Epub 2016 Aug 16. PMID: 27761055; PMCID: PMC5066570.
4. Anaman-Torgbor JA, Tarkang E, Adedia D, Attah OM, Evans A, Sabina N. Academic-related stress among Ghanaian nursing students. *Nursing Nightingale J Nurs.* 2021 Oct;29(3):263–270. DOI: 10.5152/FNJJN.2021.21030. PMID: 35110166; PMCID: PMC8939502.
5. Alsulami S, Al Omar Z, Binnweijim MS, Alhamdan F, Aldrees A, Al-Bawardi A, et al. Perception of academic stress among Health Science Preparatory Program students in two Saudi universities. *Adv Med Educ Pract.* 2018 Mar 12;9:159–164. DOI: 10.2147/AMEP.S143151. PMID: 29559816; PMCID: PMC5856041.
6. Thorsén F, Antonsson C, Palmér K, Berg R, Sundquist J, Sundquist K. Associations between perceived stress and health outcomes in adolescents. *Child Adolesc Psychiatry Ment Health.* 2022;16:75. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1186/s13034-022-00510-w>.
7. Hsu HC. Age differences in work stress, exhaustion, well-being, and related factors from an ecological perspective. *Int J Environ Res Public Health.* 2018 Dec 25;16(1):50. DOI: 10.3390/ijerph16010050. PMID: 30585250; PMCID: PMC6338997.
8. Beanlands H, McCay E, Fredericks S, Newman K, Rose D, Santa Mina E, et al. Decreasing stress and supporting emotional well-being among senior nursing students: a pilot test of an evidence-based intervention. *Nurse Educ Today.* 2019 May;76:222–227. DOI: 10.1016/j.nedt.2019.02.009. Epub 2019 Feb 27. PMID: 30849666.
9. Mussi FC, Pires CG da S, Carneiro LS, Costa ALS, Ribeiro FMS e S, Santos AF dos. Comparison of stress in freshman and senior nursing students. *Rev Esc Enferm USP.* 2019 Jun 3;53:e03431.
10. Al-Gamal E, Alhossain A, Alsunay K. Stress and coping strategies among Saudi nursing students during clinical education. *Perspect Psychiatr Care.* 2018 Apr;54(2):198–205. DOI: 10.1111/ppc.12223. Epub 2017 May 18. PMID: 28523717.
11. Fasoro AA, Oluwadare T, Ojo TE, Oni IO. Perceived stress and stressors among first-year undergraduate students at a private medical school in Nigeria. *J Taibah Univ Med Sci.* 2019 Sep 28;14(5):425–430. DOI: 10.1016/j.jtumed.2019.08.003. PMID: 31728140; PMCID: PMC6838949.
12. Baranauskas M, Jablonskienė V, Abaravičius JA, Arlauskas R, Stukas R. Biomedicina mokslų studentų patiriamo psichosocialinio streso ypatumai ir sąsajos su miego kokybe. *Visuomenės sveikata.* 2020;3(90):59–65.
13. Riley JM, Collins D, Collins J. Nursing students' commitment and the mediating effect of stress. *Nurse Educ Today.* 2019 May 1;76:172–7. Prieiga per internetą: <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.01.018>.
14. Akhu-Zaheya I, Shaban I, Khater W. Nursing students' perceived stress and influences in clinical performance. *Int J Adv Nurs Stud.* 2015 Jun 17;4:44. DOI: https://doi.org/10.14419/ijans.v4i2.4311.
15. Galvin J, Suominen E, Morgan C, O'Connell EJ, Smith AP. Mental health nursing students' experiences of stress during training: a thematic analysis of qualitative interviews. *J Psychiatr Ment Health Nurs.* 2015 Dec;22(10):773–83. DOI: 10.1111/jpm.12273. Epub 2015 Oct 12. PMID: 26459938.
16. Olvera Alvarez HA, Provencio-Vasquez E, Slavich GM, Laurent JGC, Browning M, McKee-Lopez G, et al. Stress and health in nursing students: the nurse engagement and wellness study. *Nurs Res.* 2019 Nov/Dec;68(6):453–463. DOI: 10.1097/NNR.0000000000000383. PMID: 31693551; PMCID: PMC7004871.
17. Lavoie-Tremblay M, Sanzone L, Aubé T, Paquet M. Sources of stress and coping strategies among undergraduate nursing students across all years. *Can J Nurs Res.* 2022 Sep;54(3):261–271. DOI: 10.1177/08445621211028076. Epub 2021 Jun 30. PMID: 34192949; PMCID: PMC9379378.
18. Li X, Gao X, Liu J. Cross-sectional survey on the relationship between occupational stress, hormone levels, and the sleep quality of oilfield workers in Xinjiang, China. *Int J Environ Res Public Health.* 2019 Sep 9;16(18):3316. DOI: 10.3390/ijerph16183316. PMID: 31505823; PMCID: PMC6765891.
19. Giri P, Baviskar M, Phalke D. Study of sleep habits and sleep problems among medical students of pravara institute of medical sciences loni, Western maharashtra, India. *Ann Med Health Sci Res.* 2013 Jan;3(1):51–4. DOI: 10.4103/2141-9248.109488. PMID: 23634330; PMCID: PMC3634224.
20. Pham HT, Chuang HL, Kuo CP, Yeh TP, Liao WC. Electronic device use before bedtime and sleep quality among university students. *Healthcare (Basel).* 2021 Aug 24;9(9):1091. DOI: 10.3390/healthcare9091091. PMID: 34574865; PMCID: PMC8466496.
21. Sreejesh KP, Joseph N, Sreenivasan GK. Sleep quality and anxiety level among college students. *International Journal of Research and Review.* 2021 Oct;8(10):271–276. DOI: https://doi.org/10.52403/ijrr.20211036.
22. Cho JW, Duffy JE. Sleep, sleep disorders, and sexual dysfunction. *World J Mens Health.* 2019 Sep;37(3):261–275. DOI: 10.5534/wjmh.180045. Epub 2018 Aug 14. PMID: 30209897; PMCID: PMC6704301.
23. Mikaliūkštienė A, Gendvilaitė V, Kalibaitienė D. Studentų psichosocialinės būklės ir miego kokybės sąsajos. *Medicinos teorija ir praktika.* 2016;22(4):291–300.
24. Albqoor MA, Shaheen AM. Sleep quality, sleep latency, and sleep duration: a national comparative study of university students in Jordan. *Sleep Breath.* 2021 Jun;25(2):1147–1154. DOI: 10.1007/s11325-020-02188-w. Epub 2020 Oct 9. PMID: 33034880.
25. Xiong W, Huang J, Zhu A. The relationship of sleep quality among internship nurses with clinical learning environment and mental stress: a cross-sectional survey. *Sleep Med.* 2021 Jul 1;83:151–8. DOI: 10.1016/j.sleep.2021.04.034.
26. Humphries RK, Bath DM, Burton NW. Dysfunctional beliefs, sleep hygiene and sleep quality in university students. *Health Promot J Austr.* 2022 Jan;33(1):162–169. DOI: 10.1002/hpja.471. Epub 2021 Mar 2. PMID: 33608967.
27. Mazar D, Gileles-Hillel A, Reiter J. Sleep education improves knowledge but not sleep quality among medical students. *J Clin*

- Sleep Med. 2021 Jun 1;17(6):1211–1215. DOI: 10.5664/jcsm.9170. PMID: 33612160; PMCID: PMC8314673.
28. Almojali AI, Almalki SA, Allothman AS, Masuadi EM, Alaqeel MK. The prevalence and association of stress with sleep quality among medical students. *J Epidemiol Glob Health*. 2017 Sep;7(3):169–174. DOI: 10.1016/j.jegh.2017.04.005. Epub 2017 May 5. PMID: 28756825; PMCID: PMC7320447.
 29. Mikaliūkaitienė A, Kalibaitienė D, Mickuvienė J, Varvuolytė S. Medicinos studentų patiriamas stresas ir jo įtaka emocinei būsenai ir miego kokybei. *Medicinos teorija ir praktika*. 2012;19(4):389–97.
 30. Silva KKMD, Martino MME, Bezerra CMB, Souza ÂML, Silva DMD, Nunes JT. Stress and quality of sleep in undergraduate nursing students. *Rev Bras Enferm*. 2020;73 Suppl 1:e20180227. Portuguese, English. DOI: 10.1590/0034-7167-2018-0227. Epub 2020 May 15. PMID: 32428171.
 31. Vanderlind WM, Beevers CG, Sherman SM, Trujillo LT, McGeary JE, Matthews MD, et al. Sleep and sadness: exploring the relation among sleep, cognitive control, and depressive symptoms in young adults. *Sleep Med*. 2014 Jan;15(1):144–9. DOI: 10.1016/j.sleep.2013.10.006. Epub 2013 Nov 6. PMID: 24332565; PMCID: PMC4217155.
 32. Short MA, Gradsar M, Lack LC, Wright HR. The impact of sleep on adolescent depressed mood, alertness and academic performance. *J Adolesc*. 2013 Dec;36(6):1025–33. DOI: 10.1016/j.adolescence.2013.08.007. Epub 2013 Sep 11. PMID: 24215949.
 33. Lin PH, Lin CY, Wang PY, Yang SY. Association between sleeping duration and health-related behaviors in college student. *Soc Health Behav*. 2018 Jan 1;1(1):31. DOI: 10.4103/SHB.SHB_16_18.
 34. Díaz-Del Cerro E, Félix J, Tresguerres J, De la Fuente M. Improvement of several stress response and sleep quality hormones in men and women after sleeping in a bed that protects against electromagnetic fields. *Environ Health*. 2022 Jul 22;21(1):72. DOI: 10.1186/s12940-022-00882-8. PMID: 35864547; PMCID: PMC9306162.
 35. Raven F, Heckman PRA, Havekes R, Meerlo P. Sleep deprivation-induced impairment of memory consolidation is not mediated by glucocorticoid stress hormones. *J Sleep Res*. 2020 Oct;29(5):e12972. DOI: 10.1111/jsr.12972. Epub 2019 Dec 16. PMID: 31845433; PMCID: PMC7539978.
 36. Schwarz J, Gerhardtsson A, van Leeuwen W, Lekander M, Ericson M, Fischer H, et al. Does sleep deprivation increase the vulnerability to acute psychosocial stress in young and older adults? *Psychoneuroendocrinology*. 2018 Oct;96:155–165. DOI: 10.1016/j.psyneuen.2018.06.003. Epub 2018 Jun 4. PMID: 29982098.
 37. Mendes SS, Martino MME. Stress factors of nursing students in their final year. *Rev Esc Enferm USP*. 2020;54:e03593. Portuguese, English. DOI: 10.1590/s1980-220x2018053903593. Epub 2020 Aug 24. PMID: 32844961.
 38. Reeder L, Chapman J, Coulson A. Socioenvironmental stress, tranquilizers and cardiovascular disease. *Proceedings of the Excerpta Medica International Congress Series*. 1968;182:226–238.
 39. Buysse DJ, Reynolds CF 3rd, Monk TH, Berman SR, Kupfer DJ. The Pittsburgh Sleep Quality Index: a new instrument for psychiatric practice and research. *Psychiatry Res*. 1989 May;28(2):193–213. DOI: 10.1016/0165-1781(89)90047-4. PMID: 2748771.
 40. Cates ME, Clark A, Woolley TW, Saunders A. Sleep quality among pharmacy students. *Am J Pharm Educ*. 2015 Feb 17;79(1):09. DOI: 10.5688/ajpe79109. PMID: 25741025; PMCID: PMC4346821.
 41. Kaur G. A Study on the sleep quality of Indian college students. *JSM Brain Sci*. 2018;3(1):1018. DOI: https://doi.org/10.47739/2573-1289/1018.
 42. Azad MC, Fraser K, Rumana N, Abdullah AF, Shahana N, Hanly PJ, Turin TC. Sleep disturbances among medical students: a global perspective. *J Clin Sleep Med*. 2015 Jan 15;11(1):69–74. DOI: 10.5664/jcsm.4370. PMID: 25515274; PMCID: PMC4265662.

Stress experienced by nursing students and its impact on sleep quality

Meda Sakalauskaitė, Aldona Mikaliūkaitienė

Vilnius University, Faculty of Medicine, Institute of Health Sciences, Department of Nursing

Summary

Experiencing stress negatively affects both mental and physical health of a person, and long-term stress can cause various health problems. Frequent stress causes mood swings, irritability, poor sleep quality, which disrupts the learning process and worsens general well-being.

The aim of this work was to assess the stress experienced by nursing students and its effect on sleep quality.

Methods. A quantitative study was performed. Two questionnaires were used in the study: the Reeder Stress Rating Scale and the Pittsburgh Sleep Quality Index questionnaire. The analysis of research data was carried out using statistical analyzes in SPSS Windows 28.0.1 and Excel 2016 programs. 227 1st–4th year undergraduate nursing bachelor's students participated in the study.

Results. More than a third of the subjects (35.24 percent) were diagnosed with a stressful state, half (50.22 percent) with nervous tension. The stressful state was more often found in subjects who smoked, used sleeping pills ($p=0.004$) and other psychoactive substances ($p=0.018$). 82.38 percent have poor sleep quality and it is more common among first- and fourth-year students,

students who work, smoke and report poor financial status. According to students, the quality of their sleep is usually impaired due to stress (81.94 percent), personal reasons, study load and depends on health assessment.

Conclusions. Stress and nervous tension appear in most students. The vast majority, and more often first- and fourth-year students, working, smoking, and who claimed to have a poor financial situation, were found to have poor sleep quality. The quality of students' sleep depends on the stress experienced.

Keywords: stress, sleep, stress and sleep, nursing students.

Correspondence to Aldona Mikaliūkaitienė

Faculty of Medicine, Vilnius University

M. K. Čiurlionio str. 21/27, LT-03101 Vilnius, Lithuania

E-mail: aldona.mikaliukstiene@mf.vu.lt

Received 12 January 2024,

accepted 20 February 2024

HIGIENOS INSTITUTAS

INSTITUTE OF HYGIENE

VISUOMENĖS SVEIKATA

PUBLIC HEALTH

2025-05-09

DĖL STRAIPSNIO PRIĖMIMO SPAUDAI

Medos Sakalauskaitės, Aldonos Mikaliūkštienės ir Pauliaus Razmio straipsnis „Slaugos studentų emocinis intelektas ir jo sąsajos su studijų procesu“ yra priimtas spaudai recenzuojamame mokslo žurnale „Visuomenės sveikata“ (ISSN 2538-6832 online) ir bus publikuojamas š. m. antrame žurnalo numeryje (birželio mėn.).

Atsakingoji redaktorė

dr. Virginija Kanapeckienė